

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 za inzerate; Sarajevo št. 7565, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

J. P. R.

V skrajni stiski

Kdor je s paznim očesom zasledoval razvoj političnih in gospodarskih problemov v povojni dobi, je moral ugotoviti polno občutljivih vzolov, ki so jih skušali državniki razvozlati po receptu »volk sit in koza celac«. Danes proglašajo znani senator Borah, da naj Amerika prepusti Evropo svoji usodi vse do dne, ko bodo evropske države popolnoma zbrisale svoje reparacijske račune in znižale svoje izdatke za oboroževanje za najmanj 30—40 odstotkov; sicer ni niti misliti na rešitev svetovne krize. Za Ameriko naj velja vse do tega dne edini samohranilni klic: »Proč od Evrope!« To načelo bo Ameriko sicer stalo lepe žrtve, toda Združenim državam vsaj ne bo treba iti v Evropo vred v — bankrot. Do tega gotovo pride, če pojde Amerika dalje po sedanji poti. Istočasno pa je min. predsednik Anglije, MacDonald izjavil, da ne smejo vlade držav izgubiti niti enega dne, nego se nemudoma zbrati in odvrtni grozečo nevarnost poloma. »Za božjo voljo! Dajte, da se takoj sestane« je njegov klic sredi valov razburkanega gospodarskega, finančnega in tudi socialno-kritičnega svetovnega položaja.

Za leto 1932 je Mussolini pred leti v svojem imperialističnem zaletu napovedal svetovno krizo ter se pričel z vso naglico oboroževati in pripravljati na dogodke, ki naj bi Italiji vrnili sijaj nekdanjega rimskega imperija. Od tedaj pa so se dogodki razvijali po svoji in ne po ducejevski logiki. Zadnje leto je Mussolini povzdignil večkrat svoj svarilni glas, roče države, da naj se popolnoma razorože, sicer da vse skupaj požre hidra — boljsevizma. Pripravljen je bil Italijo razorožiti prav do zadnjih 10.000 arditov, pod pogojem, da isto storo vse druge države, zlasti pa Francija. Sam pa seveda nadalje oborožuje vojaštvo in milico.

Za nas, ki mejimo na dva močnejša soseda, na Italijo in Nemčijo — Avstrija je le mostič med nami in Nemčijo — mora biti osnovno-politični imperativ ta, da budno pazimo na vse pojave okrog nas, da ne prezremo in ne preslišimo prav ničesar, kar se na zapadu govori in pripravlja, ker se vse tiče gotovo tudi koristi slovenskega življa v celoti.

Gre za veliko pravdo, v kateri je pripravljeno — vse!

Naj bodo prilike rojakov-prekmečnikov še tako žalostne, po videzu in dejstvih še tako težke, trenutno katastrofalne in za navadne oči skoraj brezupne, vendar moramo kljub težavam zopet in zopet naglašati svojo neomajno vero v nujno spremembo razmer in gojiti velik optimizem, da zasije preganjan in razžaljenim bratom zlato solnce svobodnejšega dihanja. Morda prej, kakor si danes upa sploh kdo misliti. To vero pa si moramo sami utrjevati ob najsikromnejšem opazovanju razvoja v Evropi in izven nje. Napeti je zato treba ravno danes ušesa, odpreti oči na široko in misliti, misliti na vse možnosti razvoja.

Zakaj od izsiljenega diktata v Rapallu 1921 pa vse do današnjega dne se svet suče po tako čudovitih zakonih notranje logike, da mora danes tudi Mussolini in z njim tudi vsa fašistična Italija hočeš — nočeš tja, kamor pred petimi leti gotovo niti sanjala ni. Tudi ona bo morala iti po diktatu realnih, prerealnih, vsemu svetu ukazujočih nujnosti. Svet očitno dozoreva v celoti za veliko revizijo življenja na vseh poljih s tako brezobzirno silo, ki se ji ne more ustavljati prav nobena država in se ji protivi noben državnik, pa nalsi je tudi ducejevega kova in njegovih imperijalističnih tendenc. Vse kaže, da se pripravljajo »pod silo razmere, v katere je zašla povojna Evropa, vevažni dogodki, ki bodo odznotraj navzven nič manj radikalno izpremenili politiko evropskih držav in preobrazili vse lice sedanje razkrite, obubožane, a do zob oborožene Evrope, kot so jo v letih 1917—1918 preobrazili v geografskem oziru odločni dogodki na svetovnem bojnem polju. Vse se človeku tako zdi, da ta nova likvidacija za Italijo gotovo ne bo taka, kot je bila ona po »slavni zmagici pri Vittoriji Veneti, ko je Italija po fašistični teoriji rešila ves svet, sebi pa priborila pravice do popolne izvršitve zloglasnega londonskega pakta.

Kakor v letu 1918, tako se zdaj oči vsega sveta obračajo z upom in strahom na bojno, sedaj zlatobojno polje v Franciji in na zlate rezerve v Ameriki, pričakuje odločitve in rešitve ene največjih svetovnih bitk, za katero se pripravljajo državniki in gospodarji vseh držav v največji nervozni: na reparacijski in na razorožitveno konferenco koncem januarja odtodno začetkom februarja 1932.

Gospodarska kriza in gospodarski boj, ki je samo nadaljevanje svetovne vojne v drugi obliki, se bliža svojemu višku in končni odločitvi. Od te odločitve bo zavisno, kdo bo obležal strit in mrtev na »gospodarskem bojnem polju in kdo bo še mogel misliti na revanšo in bojevanje z orožjem v roki. Zakaj že stari general Montecuculi je baje iznašel isto zlato pravilo, da je za vojno treba denarja, denarja in zopet denarja. Pod pritiskom neodoljivih gospodarsko-financiarnih razmer v vseh državah se bodo zrahljala vsa še tako zakrknjena srca državnikov Mussolinijeve vrste, propadli vsi nacionalistični imperijalizmi in vsi tisti, ki so za vzhovno vodilo v politiki proklamirali geslo o »svetom egoizmu«.

Mussolini, ki je še pred leti v triumfu odjadril v afriške kolonije, nekdo zagrmel celo proti Ameriki ter kakor Viljem II., rožljaj pri vsaki priliki s fašistično sabljo, je pred mesecem poslal svojega Grandija v prijateljsko Ameriko, kot sam trdi prav izdaleka ne iz gole vlnudnosti do prijateljske države, pač pa s prav resno mislijo, rešiti svet iz bridke stiske. Pojasniti da je bilo pač treba stricu v Ameriki vse težave Italije, razgovoriti se o ameriškem in italijanskem stališču glede rešitve svetovne krize in Italije posebej, naglasiti pri tem

Kaj je z našim deležem na nemških reparacijah?

Jugoslavija se pod nobenim pogojem ne more odreči reparacijskemu deležu v nezmanjšanem iznosu

Belgrad, 30. dec. l. Osorna odločitev ameriškega kongresa, da Združene države ne dovoljujejo nikake organske zveze med reparacijskimi plačili in med medzavezniki vojnimi dolgi, je povzročilo v tujakšnih merodajnih krogih razumljivo nerazpoloženje. Odslej bo torej Amerika hotela voditi neke vrste diktatorično politiko v vprašanju reparacij, ki so po njenem mnenju vzrok sedanje evropske gospodarske krize, na drugi strani pa bo nespremenljivo vztrajala pri svoji zahtevi, da se morajo vojni dolgi evropskih držav odplačevati v normalnem tempu. Zavezniki države so svoje dni izjavile, da so voljne toliko popustiti v reparacijah, kolikor bi Amerika popustila v vojnih dolgovih. Ameriški kongres je zavrnil to stališče in se tako otresele odgovornosti za gospodarsko zmedo, v kateri se nahaja Evropa. S tem je reparacijsko vprašanje znova sproženo in z njim tudi vprašanje našega deleža pri nemških reparacijah.

Naša javnost se še gotovo spominja, da je naša vlada vložila pri Zvezi narodov oster protest proti Hooverjevemu načrtu, ki ga je morala odkloniti zato, ker ji je povzročil sorazmerno več škode kakor katerikoli evropski državi. Drugod, tako govorijo številke, so s Hooverjevim načrtom države prenehale dobivati denar od Nemčije, toda istočasno so tudi prenehale odplačevati dolgeve Ameriki. Računi so se na ta način lepo izenačili.

Pri naši državi je položaj popolnoma drugačen. Mi smo prejeli vsako leto 79.800.000 mark (1 milijardo 115.000.000 Din), toda nam ni bilo potreba od te vsote odplačevati nikakršnih vojnih dolgov, ampak smo denar lahko uporabili za domačo potrebo svojega državnega proračuna. Naša vlada je torej zahtevala, da ji mora mednar. banka za reparacije v Baslu ta znatni izpadek nadoknaditi. Naš protest je bil predložen konferenci finančnih strokovnjakov v Londonu, ki je naše stališče popolnoma odobrila. Kljub temu pa so minuli že dolgi meseci in mednarodna reparacijska banka se še vedno ni spomnila, da bi nam nakazala denar, do katerega imamo pravico: 1. ker Hooverjevega predloga nismo sprejeli, 2. pa, ker je konferenca strokovnjakov našo zahtevo pravomočno priznala.

Sedaj, ko je ameriški kongres tako brutalno odklonil vsako zvezo med reparacijami in med vojnimi dolgi, je postal problem, kolikor se naše države tiče, še bolj pereč. Na obzorju se nahaja nova reparacijska konferenca, ki bo znova sklepala o reparacijah in bo brez dvoma naložila denarne izgube raznim upnicam Nemčije. Če je naš protest v Ženevi in pri mednarodni banki v Baslu ostal dosedaj brezuspešen, in če slednja navzlic večkratnemu urgiranju naše vlade noče izplačati one vsote, do katere imamo neoporečno pravico, smatrajo odgovorni krogi naše zunanje politike za mogoče, da se bo tudi v bodoče reparacijsko vpra-

šanje obravnavalo, ne da bi se vprašalo za mnenje manjše države. Kakšna usoda bo zadela naš delež pri nemških reparacijah?

V ožgled januarske reparacijske konference v Lausanneu moramo z večjo odločnostjo podčrtati naše zahteve, ki so ostale slej ko prej nespremenljive. Usoda našega deleža pri nemških reparacijah mora ostati samo v naših rokah. Mi ne priznavamo, ne moremo in tudi ne bomo nikdar priznali, da bi se brez našega prostovoljnega pristanka kar mimo nas in brez nas odpisal dolg, ki nam ga dolguje Nemčija iz naslova reparacij. Ravno tako pa tudi ne bomo priznali in ne smemo priznati, da bi kakšna bodoča reparacijska konferenca brez našega prostovoljnega pristanka izvršila kakšne nove spremembe v reparacijskih plačilih ali da bi se držala obravnavati reparacijski problem, ne da bi bile pozvane na konferenco tudi manjše države. Slednja možnost se namigava celo v mednarodnih krogih.

Sliši se, da uradni krogi pripravljajo v tem pogledu obsežno diplomatsko akcijo, ki bo tem bolj učinkovita ker bo imela močno in nezlomljivo zaledje v enodušnem javnem mnenju. Naj vse države živnujejo sorazmerno toliko kakor mi, pa bo vprašanje reparacij s lahkoto rešeno. Briskiranje na mednarodnem torišču pa je dvomljivo sredstvo, ki se v zgodovini ni nikdar obneslo.

Velik uspeh francoske diplomacije

Stojimo tik pred podpisom rusko-poljskega pakta

Pariz, 30. dec. Medtem ko je še vedno neznan, kakšen rezultat bo imela reparacijska konferenca, ki se ima zbrati koncem januarja v Hangu ali v Lausanneu, je francoska diplomacija na tem, da žanje velik diplomatski uspeh v svoji vzhodni politiki.

Znano je, da sta Rusija in Francija že sklenili politično-trgovsko pogodbo, ki čaka samo še podpisa. Rusija in Francija sta se namreč dogovorili, da se bo ta pogodba podpisala v momentu, ko bosta sklenili podobno pogodbo tudi Poljska in Rusija. Bistvene določbe tega pakta so, da bo Rusija, ako bi kdo napadel Francijo (Poljsko), ostala popolnoma nevtralna; enako Francija (Poljska) ne bo podpirala nikogar, ki bi napadel Rusijo. Francija (Poljska) nadalje ne bo podpirala nobenih akcij, ki bi imele namen strmoglaviti sovjetski režim; Francija (Poljska) tudi ne bo nastopala proti ruski trgovini.

Sedaj poročajo poljski listi iz Varšave, da so pogajanja o paktu nenapadanja med Rusijo in Poljsko že tako daleč, da se bo pogodba podpisala še

tekem januarja meseca. Obenem se poroča, da se tudi finska vlada pogaja z Rusijo glede podobnega pakta. Ker ta zadeva zelo zanima Romunijo, ki se boji za Besarabijo, poročajo, da bo romunski zunanji minister Ghika odšel v Varšavo, da se informira o nameravanim paktu med Rusijo in Poljsko.

Pakt med Rusijo, Francijo in Poljsko bo izrednega političnega pomena. V prvi vrsti bo njegov elekt ta, da nemška diplomacija v svojih protipoljskih načrtih ne bo mogla več računati na podporo Rusije.

Varšava, 30. dec. l. Poluradno se poroča, da se pogajanja, ki se vršijo med Poljsko in Sovjetsko Rusijo, udeležujejo tudi zastopniki raznih baltskih držav. Pakt o nenapadanju bodo podpisale istočasno Poljska, Estonija in Latvija, med tem ko stališče, ki ga bo zavzela Litva, še ni popolnoma jasno. Poljsko časopisje skrbno zasleduje potek pogajanj, ker vsak dan bolj jasno in bolj odkrito podčrtava važnost dogodkov, ki se pripravljajo, in dalekosežne posledice novega pakta za evropsko politiko.

Zadnja kitajska postojanka v Mandžuriji zasedena

Krvava bitka ob reki Liao — Kitajske čete zbežale za Veliki zid Velika nervoznost v Washingtonu

London, 30. dec. Zadnje opiralnice kitajske oblasti v Južni Mandžuriji, mesto Činčev, je padlo. Kitajske čete guvernerja vseh treh mandžurskih provinc maršala Čansuljana, ki rezidira v Pekingu, so te mesto pred navalom izvrstno opremljene japonske armade zapustile in se umikajo za Veliki zid. S tem je okupacija Mandžurije po Japoncih v glavnem dovršena in velesile stojijo pred dejstvom, ki ga ne bodo mogle izpremeniti, ako nečejo poseči po nasilnih sredstvih.

O japonski ofenzivi se poroča: Japonska armada je v ostri zimi prodirala s čudovito hrabrostjo in vztrajnostjo ter veliko naglico, podprta od velike letalske eskadre in lahkih tankov. Preden

pristnost mirovnih prizadevanj italijanske diplomacije, zlasti pa naglasiti naklonjenost fašistične Italije za najučinkovitejšo razorožitev.

Pod težo finančne stiske je italijanski ministrski predsednik postal miroljubnejši.

Za triumfatorja po pohodu v Rim je to bridko priznanje, da je bahavo fantaro »Italia fara da sè« prevpil krik o svetovni krizi, v kateri grozi Italiji skoraj neizbežen polom.

Vemo, da se fašistična Italija v srečo svojem ni spreobrnila, vemo tudi, da se niti ne more in se ne bo. Njo bo strla svetovna kriza, če pojde razvoj v tej smeri, kot je šel dosedaj, in če je ne reši — stric iz Amerike. Toda ta se zopet nagiblje k misli, da bi se ponovno popolnoma umaknil iz evropskega vrveža in prepustil Evropo valovom razburkanega morja. Kaj pa čaka v tem slučaju zlasti Italijo, ki je dostaj živega od dobre volje in podpore Amerike in Anglije, je pa jasno vsakomur, kdor pozna gospodarske temelje Italije, one Italije, ki ji je spomladi 1931 Mussolini z največjo silo iztisnil zadnje lire v višini 7 milijard v svrhu kritja prejšnjega notranjega posojila in za finanstranje naraščajočega oboroževalnega dela. Zato bo prav razumel Mussolinijeve klice po po-

so Japonci napadli, so vso zono pred seboj bombardirali iz aeroplanov. Na poti do Činčeva so imeli Japonci zelo krvavo bitko s kitajskimi četami, ki so bile oborožene z mitraljezi in topovi, pri mestu Tjen Hvan Taj na reki Liao. Japonci so prekorajili zamrznjeno reko, preko katere so položili slamo. Ta spopad je bil največji, kar jih je bilo do sedaj v bojih med Japonci in Kitajci za Mandžurijo. Nato so Japonci korakali proti mestu Panšanu, ki ga je branilo nad 10.000 kitajskih vojakov in prostovoljcev ali »pararjev«, kakor jim pravijo Japonci. Kitajci so se nekaj časa hrabro branili, so se pa morali umakniti pred strahovitim bombardementom iz zraka in pred japonskimi tan-

daljšanju oboroževalnega moratorija in popolni razorožitvi ter po znižanju carinskih zidov samo ta, ki pozna naravne pogoje, ki na njih sloni umetno zgrajena fašistična stavba.

Ko apelira Mussolini na »pametno sporazume« državnikov vsega sveta, je dobro poznati tudi sodbo bivšega voditelja Italije, onega Nittija, ki bo morda v bližnji bodočnosti imel priliko izvršiti to, kar je prepričel nastop fašizma.

Norosti italijanskega fašizma, ustvarjajoče v Italiji anti-jugoslovanski nacionalizem, piše Nitti 11. oktobra t. l. v braziljskem dnevniku »O Estado de S. Paulo«, so ustvarile v Jugoslaviji anti-italijanski nacionalizem; ta dva naroda, ki bi ju moralo toliko interesov združiti, trpita zdaj radi neke mirneje, ki predstavlja enega največjih vzrokov evropskega nemira. In radi mirneje je padlo anektično prebivalstvo Italije na vzhodni njeni meji v strahno bedo, a Reka še najbolj. Ti kraji, ki so bili ob drugih časih napredni, bogati in ekspanzivni, so postali razvalina ekonomske propasti. Italijanska politika na Reki ni bila samo zločin, saj se morajo zločinstva poroditi tudi iz velikih strasti, nego bedarija, stvar mizerne nature, ki pa izvira iz neznanja in nizke inteligence.

ki, oboroženimi s lahкими topovi. Kakor hitro je bil zavzet Panšan, ki je od Činčeva oddaljen samo 50 km, je bila pozicija Činčeva nevzdržna. Kitajske čete so Činčev naglo evakuirale, še predno so se Japonci pred mestom pojavili. Kitajske čete korakajo v jugozapadni smeri proti Velikemu zidu, za katerim se bodo ustavile. Japonci bodo vkorakali v Činčev te dni, ako že niso, in je s tem Japonska postala dejanski gospodar vse Južne Mandžurije. Nekaj kitajskih čet pod poveljstvom generala Ma se nahaja samo še v Severni Mandžuriji, takozvanem Hajnučuanu, ki se smatra kot ruska interesna sfera. Akcija proti Činčevu je vodil oni japonski general, ki je zasedel pred mesecem tudi Cickar na severozapadu.

Medtem ko se to dogaja, je izvršilni svet narodne stranke v Nankingu izvolil novo kitajsko vlado. Za predsednika kitajske republike je izvoljen Lin Sen, ki dozdaj ni igral v stranki nobene vodilne vloge, ampak je bil samo član izvršilnega odbora. Važno pa je, da je za ministrskega predsednika imenovan dosejalni voditelj posebne narodne vlade v Kantonu Sun Fo, za ministra zunanjih zadev pa dr. Evgen Čen, ki je bil duša bivše kantonske vlade. Bivši predsednik Čankajek, takozvani kitajski Napoleon, ki je bil tudi vrhovni poveljnik armade, ni prišel v vlado. To pomeni, da je Kitajska sedaj v roki Kantoncev, ki so vpostavili edinstvo Kitaja, kolikor se o edinstvu v anarhičnih razmerah te dežele sploh da govoriti. Negotovo je tudi zadržanje maršala Čansuljana, ki je Južno Mandžurijo prepustil Japoncem, češ da »Japoncem noče dati prilike, da bi napadli staro kitajsko ozemlje za Velikim zidom.« Ker je mesto vrhovnega poveljnika kitajske armade odpravljeno in bo to funkcijo vodilo posebno »armadno nadzorstvo«, utegne preiti v opozicijo proti Kantoncem tudi Čankajek.

Kako kaotične so razmere v Kitaju, dokazuje upor mornarjev na nekaterih ladajah kitajske vojne mornarice. Pomorščaki so izrabili prodiranje Japoncev zato, da so na ladajah Rumunega morja vprizorili revolto, da izsilijo povšanje plače, kar so tudi na intervencijo maršala Čansuljana dosegli.

Medtem ko močje omagujejo, pa se vsaj odkljujejo kitajske žene. Oči vseh Kitajcev so sedaj obrnjene v 20letno dijakinjo Son Či Mej, ki je zapustila družino, šole in knjige, ter se predstavila vojaški oblasti v Nankingu, ter prosi, naj se ji poveri poveljstvo kitajskih čet v Mandžuriji, da ustavi japonsko prodiranje.

Prvi korak nove kitajske vlade je bil, da je ustavila izvršitev zakona, po katerem bi moralo počenši z novim letom sodstvo nad inozemci, ki je bilo do sedaj v rokah tujih velesil, preiti v kitajske roke. To je nova vlada brez dvoma storila zato, da si v svoji težki borbi z japonsko invazijo pridobi simpatije velesil, ki so v zadnjem času zelo pritiskale na kitajsko vlado, da eksteritorialnost inozemcev ne odpravi. Koliko bo to Kitajcem pomagalo v borbi proti Japonci, to pa bomo še videli. Govori se, da so v Washingtonu zaradi zasedbe Činčeva silno nervozni in da so poslali ameriškega poslanika v Tokio zopet instrukcije.

Japonska uprava je v Južni Mandžuriji povsod zamenjala kitajsko bančne uprave z japonskimi, ali Japoncem prijaznimi Kitajci in je velesile obvestila, da japonska vlada zavzame jamstvo za plačevanje vseh trgovskih dolgov, ki jih imajo kitajski upravniki pri trgovcih z evropskimi bankami.

Dunajska vremenska napoved: Za enkrat bo še oblačno in je pričakovati posebno na jugovzhodu še več snega.

Glas zastopnikov kmečkega stanu

Občni zbor Kmetijske družbe — Navzočih 280 delegatov

Ljubljana, 30. dec.

Zborovanje Kmetijske družbe, ki se je vršilo danes dopoldne v Mestnem domu, je pokazalo vsa skrajna obupna bodo in veliko slisko, v katero je zašel slovenski kmetijski stan. Tako iz poročil referentov, se boj pa iz izjav nekaterih tudi skrajno ogorčenih govornikov ter iz vse debate je bila razvidna ta stiska, kakršne si morda nepoučeni človek ne bi mogel niti predstavljati.

Zborovanje je zapolnil g. Oton Detela, ki je ugotovil, da je od okoli 400 podružnic zastopanih 220 z 280 delegati in da je občni zbor torej sklepčen. Pozdravil je prisotnega ministra brez listnice g. Pucelja, zastopnika banske uprave ing. Zidaška, druge zastopnike in vse delegate. Prečital je udarnostno brzojavko kralju in pozdravno brzojavko ministru Neudorferju.

Predsednik ugotavlja, da se že okoli 50 let udeležuje občnih zborov Kmetijske družbe, bodisi kot zastopnik vlade, ali kot član ali kot delegat. Vendar pa Kmetijska družba v tako težkih razmerah še nikoli ni zborovala. Bolj ko kdaj poprej je potrebno, da so kmetovalci složni in da v skupnem delu skušajo doseči svoje cilje. Državne oblasti morajo smatrati Kmetijsko družbo kot organizacijo, ki je edina zastopnica kmečkemu stanu pri nas. Družba mora biti le tedaj zmogljiva in poklicana, zastopati kmetijski stan, če stoji vse naše kmetijstvo za njo.

Kmetijska družba l. 1931

Ravnatelj ing. Rado Lah je podal poročilo o delovanju Kmetijske družbe v Ljubljani, iz katerega posnemamo:

Kmetijska družba je bila kot kmetijsko stanovsko društvo ustanovljena dne 16. nov. 1929 ter je prevzela vse posle Kmetijske družbe za Slovenijo. Tedaj je bil izvoljen sedanji glavni odbor, ki je najprej omogočil nadaljnje neprekinjeno delovanje kmetijskih podružnic po deželi. V ta namen je potrdil vse podružnice, ki so obstajale v l. 1929. Za l. 1930 je znašala članarina 20 Din, in sicer za Kmetijsko družbo 15 za podružnico 5 Din. Odbor je poskušal poživiti delovanje podružnic.

Govornik se je nato spomnil umrlih članov Kmetijske družbe, in sicer člana glavnega odbora Srečka Robiča iz Limbuša, dalje dveh bivših družbenih odbornikov Josipa Zureca iz Kendije in graščaka Josipa Barča z Rakovnika pri Mokronogu, dalje načelnikov kmetij, podružnice dekana Ivana Tomaja iz Vojnika Antona Cvenkila iz Ljubnega na Goranjskem itd.

Podružnice in predavanja.

Kmetijska družba je štela l. 1930 25.130 članov, ki so plačali članarino in je imela 935 podružnic, od teh je bilo delavnih 354. Nove podružnice so bile ustanovljene v Petrovcih, Banji Loki pri Kočevju, Goranji vasi nad Skojo Loko, Lavercu, Razvanjih, Gocovi, Sv. Trojici v Slovenskih gorah in v Zgornji Polskavi. Družba beleži živahno zanimanje kmetovalcev za družbo. Za l. 1931 je moral odbor ponovno ugotoviti, da njegovo delo ni bilo zadostno uračevano ravno od tistih oblasti, ki so bile dolžne, podpirati ga pri njegovem stremjenju.

V tem letu ni bilo mogoče sklicevati občnih zborov in je glavni odbor pozval načelstva podružnic, da priredijo sestanke članov. Konec avgusta 1930 je kmet. svetnik Viljem Bohran zaradi bolehnosti odložil uredništvo »Kmetovalca«, ki sta ga prevzela ravnatelj ing. Lah in strok. tajnik Kofol. »Kmetovalec« izhaja že 48. leto. Banska uprava je začela akcijo za združenje vseh kmetijskih strokovnih listov. Uspeh je bil, da so se družila izreklj zanj in da se je članarina povečala od 20 na 30 Din, tako da je mogel list izhajati na 16 straneh.

Kmetijskih predavanj ni bilo prirejenih 76 v 70 podružnicah in je bila udeležba zadovoljiva. Bilo je tudi 5 kmetijskih filmskih predavanj in 3 radijska predavanja. Letos novembra so se uvedla stalna kmetijska radijska predavanja.

Zivnoroja in perutinarstvo.

Letos je bila prirejena perutinarska razstava, ki je imela velik uspeh in jo je obiskalo nad 15.000 ljudi. Enak uspeh je imela kmečarska razstava. V Kranju je družba pripravila razstavo peskusnega kroška umetnih gnojil. Izvedeni so bili namreč številni gnojilni poskusi na raznih rastlinah v 15 vaseh okoli Kranja. Družba je pripravila pridelovanje krmilnih rastlin na njivah, da se dvigne naša živnoroja, ki bo še dolgo glavna donosna panoga našega kmetijstva. Zato je skrbela za dobra travna semena, ki naj bi se po možnosti pridelovala doma, in je pripravljala domačo živino za plemo. Družba je posvočala v enaki meri pažajo sadjarstvu, vrtnarstvu, vinogradništvu, kletarstvu in gozdarstvu. Mnogo je družba izvršila kmetijskih preizkusov z umetnimi gnojili, z raznimi semenji žit, krompirja, lanu in drugih rastlin, s sredstvi zoper rastlinske škodljivce in z novimi kmetijskimi stroji.

Perutinarski odsek si je nadel nalogo, gojiti čisto štajersko rjavo kokoš, priredil je dva tečaja za kapunjenje petelinov, si nabavil valilnice in pri centrali v Ljubljani organiziral valjenje in razpošiljanje enodnevnih piščet. Priredil je perutinarski tečaj. Odsek šteje 2500 članov. Živahno je deloval tudi kmečarski odsek, ki šteje nad 300 članov.

Drevesnica in gospodinjstva šola.

Glavni odbor je odprodal staro drevesnico na Poljanah za razširjenje bolnišnice. Ta drevesnica je trajala 107 let in je bila prva v Sloveniji. Kmetijska družba je najela večji prostor na Bokalcih, kjer je zrasla obširna drevesnica. Skupno je bilo oddanih blizu 8000 visokodebelnatih dreves in 1753 prtilkavcev. Pašniško posestvo Ivje v Radečah pa oddaja družba revnim kajzarjem za košnjo v najem.

Družba ima prvo kmetijsko gospodinjstvo šolo v Sloveniji. Ta šola vzorno vzgaja kmečke gospodinjce. Vodi jo S. M. Izabela Gosar.

Predlogi in posredovanja.

Kmetijska družba je bila v prijateljskih stikih z vsemi strokovnimi društvi. Sodelovala je tudi z bankami svetom. V gospodarski krizi je družba sedaj mnogo posredovala. Zahtevala je, da se v kmetijskih običajih propove mladini od 14 do 18 let tovarniško delo. Zavarovanje kmetijskih delavcev proti nezgodam naj se uredi tako, da bodo zavarovani tudi posestniki, če se ponesrečijo. Odbor je posredoval pri mnogih osnutkih novih zakonov. Posredoval je za izboljšanje cestnega omrežja in v varstvo kmetijskega prebivalstva proti nevarnim avtomobilizma. Podpore je družba dobila od banske uprave l. 1929 31.950 Din, letos pa nič. V razne kmetijske svrhe je izdala 8564 Din podpor.

Skupna prodaja pridelkov.

Gospodarska kriza se pozna posebno v blagovnem prometu, ker je družba prodala l. 1930 precej manj umetnih gnojil kakor l. 1929, čeprav so cene nazadovale. Promet na račun blaga je znašal l. 1930 25.130.000 Din.

Glavni odbor je predlagal banki upravi izvedbo skupne prodaje kmetijskih pridelkov. Družba si zamislja to tako, da bi dala banovina država, Hipotekarna banka, Poštna hranilnica in Narodna banka Kmetijski družbi na razpolago za l. 1931 10 milijonov Din brezobrestnega posojila, največ po 2%. Kmetijska družba jamči za posojilo in organizira vso prodajo. Vsak posestnik dobi jeseni za oni del pridelkov, ki jih hoče prodati, 50—60% vrednosti. Družba pa prevzame blago in poišče kupca. Po prodaji izplača posestniku še ostalo vrednost. Do sedaj to vprašanje še ni rešeno.

Bilanca za l. 1930 izkazuje 112.521.000 Din prometa. Proračun za l. 1932 izkazuje 1.200.000 Din izdatkov. »Kmetovalec« bo veljal 600.000 Din, gospodinjstva šola 50.000 Din, potovalni pouk 20.000, pisarniški stroški 30.000 Din, avto 50.000 Din, popis inventarja 5000 Din, delavci in razno 80.000.

V čem naj se spremene pravila

Na vrsti je bila tretja točka: sklepanje o spremembi pravil. Predsednik prečita spreminjalne predloge glavnega odbora, ki so bili na hitro roko sestavljeni, v glavnem pa naj bi bila pravila predelana pozneje. Po predlogu glavnega odbora, naj bi se spremenil § 5 pravil, in sicer v četrtem odstavku tako: »Za redne člane, katerim izključno pristojni pravica glasovanja na zborovanju ter aktivna in pasivna volilna pravica v družbenem zastopu, se sprejemajo le osebe, ki se dejansko bavijo s kmetijstvom, bodisi kot lastniki, bodisi kot učitelji ali zakupnik posestev, od katerih je predpisana zemljarina in ki se od tega zemljišča vsaj delno preživljajo, ter sinovi takih posestnikov, ki upravljajo ta zemljišča za starše. Dalje morejo biti redni člani osebe, ki so dovršile z uspehom strokovno kmetijsko ali gozdarsko srednjo ali visoko šolo ali živinodravniško visoko šolo. Končno morejo postati redni člani duhovniki ali učitelji, ki se bavijo s kmetijstvom ali s pospeševanjem posameznih kmetijskih panog, toda te sprejema glavni odbor le na predlog dotične podružnice.«

Dalje so nekateri predlagali še, naj bi se mesto izraza »duhovniki in učitelji« uporabila beseda »osebje«. § 16 naj se spremeni tako, da bi šel glavni odbor mesto 15 članov 25 članov. Ker bi pa ta odbor preveč veljal, naj se spremeni čl. 17 tako, da bi se in glavni odbor sestel le vsake tri mesece, drugače pa bi se seš udeleževali člani izvršilnega odbora, ki bi se konstituiral iz glavnega odbora in ki bi ga tvorili predsednik, dva podpredsednika, od katerih bi bil eden posevodeči podpredsednik ter štirje odborniki.

Predsednik je določil za razgovor o tej spremembi pravil četrt ure pavze. Pavzo pa je v sredi prekinil in podal še en predlog, naj se odpravi prepore in naj se uvede princip večine. Oglasil se je ing. Avsee z Grma, ki je protestiral proti temu predlogu, češ da ne more priti v razpravo, ker je bil vložčen prepozno.

Predsednik odloži volitve

Po pavzi je predsednik kratko izjavil, da odstavlja z dnevnega reda točki 3 in 4; to je sklepanje o spremembi pravil in pa volitve glavnega odbora ter računskih preglednikov. To motivira s tem, da se morajo pravila temeljito spremeniti. Zato naj se vrši prihodnji občni zbor meseca maja ali julija. Drugič pa ne gre, da bi se sedaj vršile volitve, ker bi bili zastopniki tisti, ki so bili do sedaj ob pravico glasovanja. Tehten vzrok je tudi v današnjem razpoloženju, ker ni pričakovati da bi se volitve sploh mogle izvršiti.

Proračun v razpravi

Ravnatelj ing. Lah je poročal nato o računskem zaključku in bilanci za l. 1930. Iz te bilance je razvidno, da je imel list »Kmetovalec« 122.000 Din izgube. Na podlagi prečitane izjave preglednikov je bil obracun sprejet.

Pri utemeljevanju proračuna navaja poročevalec, da bo družba kupila tovorni avto za prevoz blaga in da je zaradi tega postavka 50.000 Din v proračunu.

Predsednik pojasnjuje prodajo posestva na Poljanah. Vzrokov je več. Prvi je strokovec, ker zemlja ni več primerna za drevesnico, drugič je bila družba preveč obremenjena z dolgovi, ki so znašali okoli 2 milijona Din. Za posestvo, ki ga je prodala po 90 Din kvadratni meter, je dobila 4 milijone Din in je družba srečna, da je mogla posestvo prodati tako ugodno, drugače bi bil v doseganju gospodarski krizi polom neizogiben. Novo zemljišče na Bokalcih pride družbi desetkrat ceneje.

Ivan Pucelj, minister brez listnice, vprašuje, zakaj je proračun za l. 1932 dosti večji kakor obracun za l. 1930. Ravnatelj Lah mu pojasni, da je to zaradi povečanja »Kmetovalca«. Minister Pucelj zahteva strogo varčevanje. G. minister napoveduje, da se bo v prihodnjih štirih, petih mesecih gospodarska kriza še poostрила. Predsednik in ravnatelj mu pojasnjujeta, da je družba misljala na vse mogoče varčevalne mere, toda če ne bo dela država podpore, bo pač treba

akniti gospodinjstvo šolo

in še marsikaj drugega. Družba je imela skoraj protokolično, da bo država krila izgubo, ki nastane s povečanjem »Kmetovalca«. Morda bo družba izdajala poletje, ko kmetje ne utegnejo toliko brati. »Kmetovalec« le enkrat na mesec. Minister Pucelj izjavlja, da spriče občutnega znižanja državnega proračuna ni pričakovati podpor.

Delegat Černe iz Šiške zahteva, da se reducirajo plače in status uradništva.

Delegat Pleša iz Smartna pri Litiji zahteva, da naj se spriče gospodarske krize znižati članarina članom od 30 na 20 Din. Dandanes je kmetu vsak najmanjši znesek že velik denar in se mu že pet dinarjev pozna. Če bo članarina cenejša, bo več kmetov članov. V debato posežejo drugi delegati. Nekateri so za, drugi pa proti skrepljenju »Kmetovalca«. Delegati so mnenja, da »Kmetovalec« dela preveliko reklamo za umetna gnojila in da pripoveduje o tem že znane stvari, da je list premalo borben in premalo aktualen.

Delegat Jan iz Gorji zahteva, naj bodo članki v »Kmetovalcu« kratki, tehtni in jedrnat.

Predsednik Detela zahteva, naj občni zbor pooblasti glavni odbor, da sam sklepa o »Kmetovalcu«. (Protesti: »Zakaj smo pa prišli sem!«

sujejo protile) Predsednik da svoj predlog na glasovanje ter proglašil predlog za sprejet, brez protiglasovanja. (Protesti: »Kje je pa protiglasovanje?«)

V vsem tem poteku dnevnega reda ni bilo nobenega glasovanja o proračunu za l. 1932, tako da proračun formalno niti sprejet ni.

Predlogi glavnega odbora

Glavni odbor predlaga naslednje: Vojaščina naj uporablja mleko za hrano, s čimer naj se podpre naša živnoroja. Vino za vojaštvo naj se kupuje direktno od vinogradov.

Omogočijo naj se vinogradnikom vinotoči podvejo in naj se obrtni zakon, ki določa za te šele prislanek gostilničarskih zadrug, in sicer samo v vinogradih, v toliko omilja. Kmetom naj se omogoči zakolj živine in prodaja mesa na drobno, ker nekatera okrajna glavarstva ovirajo izvršitev tozadevne naredbe banske uprave. Ponekod se delajo kmetom v tem oziru krivice, ki se proti zakonu.

Proti nesrečam pri strojih naj se zavarujejo tudi lastniki strojev, to so gospodarji sami. Plačilo prispevkov OUD pa naj se pavšalira za vso banovino, ker bi stala evidenca posameznikom mnogo več, kakor bi znašala škoda sama. Pri plačevanju pavšalnega prispevka pa bi bila škoda malenkostna.

Delegat Jan pojasnjuje k tej točki mnogo neprijetnosti, ki jih doživljajo kmetijski posestniki s tem zavarovanjem, od katerega nimajo sami ničesar v slučaju nezgode, čeprav dela 90% gospodarjev služi na strojih. Ti prispevki za zavarovanje pa so letos močno pritisnili gospodarje. Delegat odločno priporoča pavšaliranje prispevka.

Glavni odbor predlaga dalje resolucijo, naj se uzakone kmetijske zbornice, da dobe kmetije svoje stanovsko zastopstvo. Do tedaj pa naj se pri banovini skliče banki kmetijski odbor, ki naj vrši nalogo kmetijskih zbornic. Predlogi glavnega odbora so bili sprejeti.

Predlogi podružnic

Ravnatelj navaja nato številne predloge podružnic. Podružnice zahtevajo med drugim: večjo skrb za plemensko živino in podpore za bikorejce, pospeševanje naprav dobrih gnojil, za katere naj se uvede desetletno brezobrestno posojilo. Odločno so podružnice in v debati tudi nekateri govorniki protestirali proti trdim odločbam lovskega zakona. Divjačina dela ogromno škodo sadjarstvu in poljedelstvu, kmet pa dostikrat ne dobi prav nobene odškodnine, če pa jo dobi, je skrajno malenkostna. (Neki delegat vzdiklne: »Kdor poveri milijon Din, je kaznovan skoraj prav toliko kakor kmet, če ubije zajca na svoji njivi!«)

Dalje zahtevajo podružnice: cena hmelju naj

se maksimira; ukine naj se trošarina na vino, površa pa naj se na žganje in pivo, če pa se ta trošarina ne more ukiniti, naj se pa pobira vsaj tedaj, ko je vino že nastavljeno na pipo; viničarski red iz l. 1929 naj se prilagodi sedanjim razmeram. Ustanovijo naj se zadruge za vnovčevanje živine, osnuje naj se zadruga klavnica, ki bo klala med drugim tudi za vojaštvo. Cene industrijskim predmetom, ki jih potrebuje kmet, naj se znižajo v isti meri, kakor so padle cene kmetijskim pridelkom. Mečetarstvo naj se prepove. Žitni monopol v dravski banovini na vse opusti, ker smo pasivna dežela in je žito za nas predrago. (Viharno ploskanje.) Haloze naj se pristojejo med pasivne kraje. Monopol na žvgalice, sol in petrolej naj se opusti. Kmetje naj iščejo posojila najprej pri domačih posojilnicah in šele, če jih te ne morejo dati, pri večjih denarnih zavodih. Male posojilnice naj dajejo kratkoročna, večje dolgoročna posojila. Davki se morajo znižati. Banovinski kuluk naj se ukine, občinski kuluk pa naj se strogo izvaja za vse volivne upravičence in ne samo za davkoplachevalce. Užtina v mestu Ljubljano naj se zniža. Uvede naj se obvezno zavarovanje proti ujamom. Vsi mali spori in kazenski prestopki naj se obravnava najprej pred občino in šele, če to ne pomaga, pred sodiščem, oz. okrajnim glavarstvom. Kmetje protestirajo proti previsokim odvzetnim, notarskim, zdravniškim tarifam. (Minister Pucelj: »Pravosodni minister že pripravlja revizijo teh tarif!«)

Občine naj bodo za male kazenske prestopke sodišča prve instance.

Država naj prične varčevati najprej pri previsokih plačah. Naj se reducirajo preštevila ministrstva. Odpravi naj se oduška obrestna mera. Napetost med vlogo in posojilom naj ne znaša več kakor poldrug odstotek.

Ravnatelj ing. Lah izjavlja, da bo Kmetijska družba po možnosti vse te predloge upoštevala in skušala doseči, kolikor se to le da.

Slučajnosti

Razni govorniki so največ govorili o zadevah, ki so jih podružnice navajale v predlogih. Posebno odločno so zahtevali, naj se odpravi žitni monopol in naj se omili lovski zakon. Minister Pucelj je še enkrat svetoval kmetom, naj tudi sami pričnejo varčevati, kakor bodo pričele varčevati država, banovina in občine. Žitni monopol je šel po izjavi ministra Pucelja res mnogo čez cilj in je Slovenija močno prizadeta, vendar bo stvar težko popraviti, dokler se ne najde primerna uravnovesenost. In kakšne inflacije pa v naši državi ne bo do skrajne sile in finančni minister si tudi prizadeva, da spravi proračun v ravnovesje. Gre mu samo še za kakšnih 450 milijonov Din.

Zahteva delegata Štrcina

Ob zaključku občnega zbora zahteva delegat Štrcin, naj na prihodnjem občnem zboru glasujejo isti delegati kakor danes in naj se prihodnji občni zbor, ki bo odločal o spremembi pravil in bo volil glavni odbor, smatra le za nadaljevanje današnjega občnega zbora.

Predsednik Detela: »O tem bomo še govorili!« Nato zaključil ob četrti na 3 občni zbor.

Potnine in selitveni stroški državnih nameščencev

Belgrad, 30. dec. l. »Službene novine« objavljajo uredba o povrnitvi potnih in selitvenih stroškov državnih nameščencev. Državni uradniki, kateri morajo pri izvrševanju državnih poslov potovati več kakor 2 km od kraja, kjer so zaposleni, imajo pravico, da dobivajo iz državnih blagajne dnevnice in povrnitev vseh ostalih stroškov po navodilih in predpisih navedbe. Službeno potovanje se mora od strani drž. uradnikov izvršiti tako, da bo najceneje za državno blagajno. Samo v slučaju, če bi bil normalni promet prekinjen, je dovoljeno, da se državni uradniki poslužujejo tudi bolj dragih prometnih sredstev.

Dnevnice, do katerih ima državni uradnik, ki se nahaja na službenem potovanju v notranjosti kraljevine Jugoslavije, pravico, so sledeče: Uradniki v I. in II. položajni skupini 200 Din, v III. pol. skup. 1. 2. stopnje 160, IV. pol. skup. 140, V. in VI. pol. skup. 110, VII. in VIII. 90, C. pol. skup. in uradniški pripravniki s fakultetsko izobrazbo 80, X. pol. skup. in pripravniki s redno šolo 70, uradniški pripravniki z nepopolno srednješolsko izobrazbo in dnevičarji 60, služitelji 50 Din. Dnevnice se zmanjšajo od 15. dne naprej za četrti in po pretečenem 30. dnevu službene odsotnosti za polovico, v slučaju, da se uradnik nahaja vedno na istem mestu.

Do povračila stroškov za osebnih prevoz na železnicih ali ladjah imajo pravico: uradniki od I. do V. pol. skup. za I. razred na železnici in ladjah, ostali uradniki in uradniški pripravniki s fakultetsko izobrazbo imajo pravico do II. razreda na železnici in do I. razr. na ladjah, vse ostalo drž. uradništvo pa v III. razr. na železnici in v II. razr. na ladjah.

V slučaju, da ne obstajajo v kakem kraju železniška ali ladijska prometna sredstva, imajo uradniki pravico na odškodnino po kilometraži, ki znaša za uradnike in uredniške pripravnike s fakultetsko izobrazbo po 4 Din, za uradništvo s srednješolsko izobrazbo po 3 Din. Ako potovanje traja več kakor 48 ur, imajo drž. uradniki pravico tudi do odškodnine za prenos in prevoz prtljage, ki znaša 10 Din za dnevno službo, za nočno pa 15 Din.

Za službeno potovanje v inozemstvo in iz inozemstva v našo državo so dovoljene sledeče dnevnice: za uradnike I. in II. pol. skup. za potovanje do 30 dni do 50 švicarskih frankov, nad 30 dni pa 40 švic. frankov. Uradniki III. pol. skup. imajo pravico do 40 oziroma do 35 švic. frankov, uradniki IV. pol. skup. 35 oziroma 30 švicarskih frankov, V. in VI. do 30 oziroma 25 švic. frankov, VII. in VIII. 25 do 20 švic. frankov, uradniki do IX. skup. in pripravniki s fakultetsko izobrazbo 22 oziroma 18 švic. frankov, uradniki X. pol. skup. in pripravniki s srednješolsko izobrazbo do 20 oziroma do 17 švic. frankov, uradniki in uradniški pripravniki z nepopolno srednješolsko izobrazbo do 18 oziroma 15 ter služitelji do 15 oziroma 13 švic. frankov. Državni uradniki, kontraktualni uradniki, strokovno tehnične osebe, ki je nastavljeno v svojstvu dnevičarjev pri finančni kontroli, dobiva še posebno nagrado za službeno potovanje, in sicer osebne dnevnice za sebe in za vsakega člana družine, ki se seli z njim, kakor tudi povrnitev selitvenih stroškov in stroškov prevoza za pohištvo.

Glede selitvenih stroškov določa naredba, da pripada vsakemu uradniku, ki se mora izseliti, popolnoma osebna dnevnica, vsakemu članu njegove družine pa četrtina njegove dnevnice. Kadar se seli uradnik v inozemstvo, oziroma, kadar se vrača iz inozemstva nazaj, se mu računa dnevnica v dinarski valuti oziroma v valuti dotične države, v katero prihaja, oziroma iz katere se vrača. Kadar se ne more uporabiti železniška ali ladijska prometna sredstva, potem velja sledeča povrnitev se-

litvenih stroškov: uradniki in uradniški pripravniki s fakultetsko izobrazbo, uradniki s popolno srednjo šolo dobijo 4 Din za vsak kilometer, uradniki z družino do dveh oseb 5 Din, z družino z več kakor dvema otrokoma pa 7 Din za kilometer. Uradniški pripravniki z nepopolno srednješolsko izobrazbo dobijo za kilometer potovanja 3 Din, z družino z dvema otrokoma 4 Din, z več kakor dvema otrokoma 6 Din.

Čl. 36 prinaša obširno tabelo o odškodnini za selitvene stroške, prevoz pohištva, in sicer po sledečem redu: uradniki I. in II. pol. skup. dobijo za prevoz pohištva pri preseljevanju z železnico ali ladjo: samci 1000 Din, uradniki z dvema otrokoma 600 Din, z družino z več kakor dvema otrokoma 800 Din. Za prevoz prtljage dobijo samci 50 Din, oziroma 120, oziroma 150 Din. V slučaju, če se morejo uradniki seliti z navadno vprego, pripada samcem 170 Din, uradnikom z dvema otrokoma 120 Din, z več kakor dvema otrokoma 160 dinarjev. To velja za razdaljo do 5 km, za večje razdalje pa so predvidene doklade po 19, 30, oziroma 47 Din. Uradniki v III. pol. skup. dobijo: samci 900, z dvema otrokoma 4500, z več kakor dvema otrokoma 6000 Din. Za prevoz prtljage pripada samcem 50 Din, uradnikom z dvema otrokoma 120, z več kakor dvema 150 Din. Selitev z navadno vprego se povrne v sledeči višini: samcem 432 Din, z dvema otrokoma 985 Din, z več kakor dvema 1280 Din. To velja za razdalje več kot 5 km. Uradniki IV. pol. skup. dobijo: samci 800, z dvema otrokoma 3500, z več kakor dvema 5000 Din. Uradniki V. in VI. pol. skup. dobijo: samci 780, z dvema otrokoma 2500, z več kot dvema 8000 Din. Uradniki VII. in VIII. pol. skup. dobijo 600, oziroma 2000, oziroma 2400 Din. Uradniki IX. pol. skup. dobijo: samci 500, z dvema otrokoma 1500, z več kot dvema 2000 Din. Uradniki X. pol. skup.: samci 500 Din, z dvema otrokoma 1500, z več kot dvema 2000 Din. Uradniški pripravniki z nepopolno srednješolsko izobrazbo dobijo: samci ničesar, z dvema otrokoma 1000 Din, z več kot dvema 1200 Din.

Ukinitev lin. inspektorata v Mariboru

Ljubljana, 30. dec. AA. Dravska finančna direkcija v Ljubljani razglasa:

Z odredbo g. finančnega ministra z dne 21. decembra 1931, Pov. št. 891 je bilo ukinjeno 16 finančnih inspektoratov v vsej državi, med njimi tudi inspektorat v Mariboru. Poslovanje finančnega inspektorata v Mariboru preneha 31. decembra 1931. S 1. januarjem 1932 preidejo vsi njegovi posli na dravsko finančno direkcijo v Ljubljani, kamor naj se od navedenega dne dalje naslavljajo vse vloge in vsi dopisi.

Konferenca lesnih izvoznicarjev

Zagreb, 30. dec. Z. Danes dopoldne in popoldne se je vršila v Zagrebu konferenca predstavnikov lesne industrije iz vse države o vprašanju razdelitve kontingenta za izvoz lesa v Francijo. Kot se čuje, je prišlo v tem vprašanju do sporazuma. Razdelitev kontingenta mehkega lesa se ni definitivno rešena, ker je prišlo v nekaterih vprašanih do spora med slovenskimi in bosanskimi producenti. V zvezi s kontingentiranjem izvoza v Francijo je bilo razpravljano tudi vprašanje o zmanjšanju lesne produkcije za prihodnje leto. Predloženo je bilo, da se proizvodnja lesa reducirajo za 50 odstotkov.

Slovenski misijonar o. B. Turk rešen

Ljubljana, 30. dec.

Zadnjih smo poročali, da so kitajski razbojniki ujeli slovenskega misijonara p. Baptista Turka. Po pravici smo vsi bili v skrbeh za njegovo življenje. Danes pa smo od poučene strani izvedeli sledečo veselo vest:

Oče Baptist Turk, misijonar Frančiškovega reda, ki deluje, kakor znano, na Kitajskem, je bil, kakor poroča Generalna kurija reda v Rimu, rešen iz rok roparjev in se je vrnil v svoj vikariat v Hankov. Vsi prijatelji odličnega slovenskega redovnika kakor tudi reda, se tega iskreno veselimo!

Nova katedrala v Belgradu - katoliški in slovenski problem

Belgrad, 29. decembra.

Najvažnejši problem, katerega prinaša novo leto 1932 katoličanom na našem jugu, je brez vsakega dvoma akcija, katero je započel neustrašeni belgrajski vladika nadškof dr. Rafael Rodič. V prestolnici Jugoslavije se bo zidala katoliška katedrala. S prvimi gradbenimi deli bodo začeli že v teku prihodnjega poletja. Plug je torej zastavljen in cilj je jasno začrtan. Kar misli škof, to misli tudi njegova duhovna družina. Prišel je čas, da se z božjo pomočjo brez nadaljnega oklevanja pristopi k uresničitvi katoliške stolne cerkve v Belgradu.

Da je potrebna, o tem nikogar ni treba več prepričevati, najmanj pa katolike v Jugoslaviji. Po zedinjenju je stanovalo v Belgradu komaj nekoliko stotin katoličanov, ki so se prav lahko stisnili v majhno kapelico bivšega avstrijskega poslanstva. Danes so narasli na ogromno število 40.000 duš, ki bo v najkrajšem času doseglo pol atotisoča. Res je, marljivemu prizadevanju očetov Jezusove družbe, očetov frančiškanov in očetov lazaristov se je posrečilo, da so bile v zadnjih letih zgrajene tri cerkve, oziroma štiri, ako vračunamo še francosko cerkev očetov asumpcionistov. Belgrad je s tem vsaj za prvo silo dobil svoje dušnopastirske postaje, ki pa kmalu ne bodo zadostovale radi neprestanega dotoka katoliškega prebivalstva in radi obsežnosti mesta samega. Ako sedaj, v dobi vedno novega priseljevanja katoličanov, ne bomo znali zajeti ves ta val v katoliške dušnopastirske organizacije, potem bo treba dolga in dolga desetletja napornega dela, vezanega z velikimi osebnimi in materijelnimi žrtvami in z neprecenljivimi izgubami, da se znova zavzame teren, katerega smo sedaj brezbrizno zanemarjali. Velika prostrana katoliška cerkev je dušnopastirsko neizogibno potrebna, ako hočemo prepričati, da se naš katoliški življenjski porazgubi.

V tem pogledu smo mi Slovenci ravno tako zainteresirani, kakor ostali južnoslovenski katoliki. Slovencev samih je okrog 6000 v Belgradu. Sami svoje cerkve ne bomo zmogli. Ako se nam pa ponuja, da bomo v novi stolni cerkvi dobili svoj oltar in možnost, da se bomo zbirali ob določeni uri k slovenski službi božji ter nam bo ob določenem času na razpolago cerkvena dvorana za katoliška prosvetna in cerkvena društva, potem je v našem življenjskem interesu, da krepko podpremo z vsemi svojimi silami akcijo belgrajskega nadškofa, ki rešuje med ostalim tudi za nas važno vprašanje slovenskega izseljenstva ter nekako uresničuje naš eno najplemenitejših želja naše

Rafaelove družbe. Naši slovenski starši, ki na žalost radi gospodarskih neprilic ne morejo prepričati, da bi se njihove hčerke ne izseljevale na jug ter si šle iskat zaslužka ravno v našo prestolnico, bi morali zavrstiti od veselja, da se vendar enkrat na tako širokem temelju snuje dušno pastirstvo, ki bo njihove otroke obvarovalo pred propadom v velemestu. Katoliška katedrala v Belgradu je torej tudi naš domači slovenski problem.

Pri tem pa ne smemo pozabiti tudi na to, da smo katoličani na jugu naše države neznatna manjšina. Naši vrhovni pastirji so nštetokrat že naglasili, da prihaja katoliška cerkev na jug samo z namenom, da zbira svoje pripadnike in ne, da zavzame druge. Kot takšna pa mora pokazati tudi na zunaj svojo kulturno moč, da bo pri naših bratih v pravoslavju vzbudila spoštovanje, katerega zasluži, svojim drobnim četam pa dala poguma in zaslobe, da kot manjšina ne utonejo. Katoliška katedrala v Belgradu bi bila neke vrste cerkev-matica za ves naš jug, kar je tudi cerkvenopravno, saj je Belgrad metropolitanski sedež nadškofije, koje jurisdikacija obsega vso bivšo Srbijo in Vojvodino.

Se ena misel se vriva vsakemu katoliku, kadar razmišlja o potrebi velike stolne cerkve v Belgradu. Belgrad je prestolno mesto Jugoslavije, rezidenca vladarske hiše in sedež vseh centralnih vladnih oblasti kakor tudi vseh inozemskih diplomatskih zastopstev. Ravno v prestolnici katoliška cerkev na noben način ne more nastopati kot kakšna revna tujka, ki se skriva v neznanosti, ampak mora pred vsem velikim svetom, ki se tukaj zbira, svedočiti resnično kulturno silo, katero predstavlja v naši državi. Belgrajski nadškofje so v prvi vrsti poklicani, da so poleg svoje prevzvišene nadpastirske dolžnosti tudi veleposlaniki jugoslovenskega episkopata in kot taki tudi jugoslovenskega katolicizma v prestolnici.

Stari a v razvoju katoliške cerkve se vedno veljavni rek pravi, da zadostuje za eno škofijo en škof. Zato morajo spričo odločitve belgrajskega vladike, ki je v težavnih časih prevzel nase težko odgovornost, utihniti vsi dvomi, se morajo umakniti vse kritike in pasti morajo vsi dobronamenjeni nasveti. Dolžnost vseh onih, ki stojijo direktno pod dušnopastirskim vodstvom nadškofa kakor tudi ostalih, za katere je belgrajski nadškof visok cerkveni dostojanstvenik v prestolnici naše domovine, dolžnost vseh katolikov je, da se zvesto strnejo okrog tega pogumnega nadpastirja in da mu pomagajo uresničiti njegov veliki načrt, ki je postal tudi naš načrt. Le tako se ustvarjajo velike stvari v zgodovini katoliške cerkve.

Življenje in smrt v šentpeterski fari

Lep napredek v vseh ozirih.

Ljubljana, decembra.

Ob koncu leta je navada, da se primerno spomnimo naših ljudi, kako so kaj živeli, se porajali in umirali v tem letu. Spomnimo se najprej ene največjih slovenskih far, namreč šentpeterske. Ta fara je sicer bila v zgodovini nekoli že večja, vendar je tudi sedaj njen obseg še vedno izredno velik. Saj šteje vsa fara skupaj 28.000 prebivalcev, od katerih živi 17.000 v mestu Ljubljani, 11.000 pa v raznih predmestnih krajih in okoliških vaseh. Ta nekoli skoraj izključno kmetijska fara se je spremenila počasi v pretežno delavsko, le še po vaseh žive kmetje, katerim pa tudi marsikateri sin že hodi delat v mesto. Fara sedaj raste po številu prebivalstva, in sicer zaradi gradbene akcije, ki je tu zelo živahna.

Šentpeterska fara je bogata otrok in izkazuje vsako leto prav

častno število rojstev.

Letos sta prišla na svet v šentpeterski fari 402 nova farančka. Punček je bilo 309 in so za 16 posekale fantke, ki jih je bilo 193. Doma se jih je rodilo 215, v bolnišnici pa 187. Ljubljancem je bilo 186, vasi pa so bile bogatejša na novorojenčkih, čeprav štejejo manj prebivalcev kakor mestni del fare. V šentpeterskih vaseh se je rodilo 216 otrok. Nezakonskih otrok je bilo 27, in sicer doma 12, v bolnišnici 15. Mrtvorojenčki so bili 4. V fari se je rodilo 105 otrok več, kakor pa je umrlo ljudi, čeprav so v tej fari razni dobrodelni zavodi, kakor zavetišča za onemogle, hiralnica itd.

Kako so se pa

letos poročali

Šentpeterčani? Porok je bilo 185 v domači fari, v drugih farah pa 26, skupno torej 211. Najstarejši par sta bila 59letni ženin in 54letna nevesta. Najmlajšemu ženinu je bilo 18 let, ki je oženil 7 let starejšo nevesto. Drugače pa je bilo v fari 26 prav mladih nevest, rojenih v l. 1914 do 1914. Tragična je bila poroka nekega ženina, ki se je poročil 26. aprila, umrl pa je 26. maja.

Naši ljudje dajo precej na poroko in se je največ parov pripeljalo k poroki z avtomobilom, nekateri tudi s konji, nekateri pa so prišli kar peš. Umrlo je letos v vsej fari 297 ljudi, in sicer jih je umrlo doma 293, v bolnišnici pa 4 faranov. Iz vasi je bilo 114 mrlčev, iz mesta pa 183. Zelo mnogo je bilo med umrlimi starih ljudi. 124 ljudi je umrlo v starosti od 60 do 95 let. Najstarejša je bila 95letna Marija Vidmar, za njo pa 94letna Justina Bajer.

Nihče se ni letos spomnil, razen g. župnika Petriča, da je letos umrla v mestnem zavetišču mati pesnika Aleksandrova, 80letna Marijana Murn. Marijana Murn je dolgo časa služila v Marijanišču, nazadnje pa je našla mir na stara leta v zavetišču. Rodila se je 1850 v Lahovčah v občini Cerklje na Gorenškem. G. župnik, ki jo je poznal še kot dekle, pripoveduje, da je bila v mladosti lepo, visoko, močno pa tudi srčno dobro dekle. Visoka starost jo je seveda sključila. Vendar pa je bila do zadnjih svojih dni zdrava. Umrta je za erčno oslabeledostjo.

Med letos umrlimi je bil tudi odlični narodni borec 80letni Aleksander Toman, sobojevnik kralja Petra pri uporih v Bosni.

Nesrečne smrti je umrlo letos v tej fari 10 ljudi, 5 jih je utonilo, 1 je povozil avtobus, 1 se je obesil, 1 je cirkularka prežagala vrat, neki otrok se je opeklo do smrti v ognju in neki fant je bil zadavljen. Drugače je bila glavni vzrok smrti sta

rostna oslabeledost. Jetika je pobrala 22 ljudi, kap 16 rak 5, ostale pa druge bolezni.

Šentpeterska fara je letos doživela osem radostnih slovensosti, ko so drugoverci prestopili v katoliško cerkev, in sicer iz različnih drugih veroizpovedi. Izstopilo je iz Cerkve 14 oseb. Gotovo je, da bodo oni, ki so vstopili v Cerkev, boljše katoličani, kakor pa so bili drugi prej, preden so iz nje izstopili.

Zakonskih parov je bilo letos ločenih 12. Versko življenje je bilo letos v šentpeterski fari izredno živahno. Misijon je v vsej fari krasno uspel. Posvečena je bila cerkev v hiralnici. Ustanovljene so bile nove kongregacije in Marijini vrsti.

Tudi drugače se je šentpeterska fara lepo razvijala. Pri šentpeterskem mestu je bila končno izvedena regulacija, žal pa sta ostala škofja ulica in Vrazov trg prav tako neurejena kakor prej. Regulirana je bila Streliška ulica in dohod na Grad. Hradskega vas je dobila kanalizacijo. Na Vilharjevi cesti so pričeli graditi carinarnico. Regulirane in lepo izvedene pa so bile vse dovozne ceste do carinarnice in Bolgarska ulica. Za novo zavetišče kralja Aleksandra I. je bil položen temeljni kamen. Novo zavetišče v Mostah pa je skoraj že dograjeno. Salezijski dom na Kodeljevem je dobil primeren obzidek. Lepo je urejen dohod po cesti iz Kodeljevega v Stepanjo vas.

V župniji so se letos naselili cistercijanci iz Stične. Kupili so Hutov zavod na Poljanah. Promet je olajšal nov most med prislino delavnico in bolnišnico. Urejeni sta bili dalje Hirska in Jenkova ulica.

V Bizoviku so zgradili nov vodovod in lepo, po predpisih škofjanskega ordinarijata urejeno in v ravni ležeče pokopalšče. V Stepanji vasi so dobili lepo uro na zvoniku. Gradbena akcija je bila predvsem živahna pri Sv. Krištofu, dosti so zidali na Selu, v Mostah, v Stepanji vasi in drugod. Žal pa podletja niso praznovala praznikov in so delavci delali v svetek in petek. Sicer so pa tudi kmetje kosili tudi na praznike, čeprav dostikrat brez potrebe, kakor se nam je g. župnik bridko pritožil.

V šentpeterski fari je za prosvetno delo precej preskrbljeno in je skoraj v vsaki vasi prosvetno društvo. Za olajšanje revščine skrbita vzorno Vincencija in Elizabetna konferenca, ki sta letos obdarovali do 100 otrok. Dobrodelni odbor je letos olajšal mnogo revščine.

Štiri najemnejše v fari pa so: barake ob Kolinski tovarni, ob mestni klavnici, na Kodeljevem in ruske barake na Masarykovi cesti. Tu je doma skrajna revščina, brezposelnost in vsa zla, ki izvirajo iz tega. Tu se vidi, koliko škoduje splošni beg ljudi z dežele v mesto. Na deželi ljudje vsaj lačni ne bi bili.

Se eno naj bi omenili o šentpeterski fari, namreč, da se pokopalšče v Stepanji vasi izredno lepo razvija in da se je že več Ljubljancem odločilo, zgraditi si tam svoje grobnice. Sploh Ljubljancem umrlo svojece dajo radi pokopavati v Stepanji vasi.

In končno še eno: Letos je minilo 25 let, kar župnikuje na tej občirni njivi Gospodovi gosp. Janko Petrič. Jubilej je bil proslavljen prav skromno, tako kakor je sploh ljubo g. župniku. Naj bi še nadaljnjih 25 let in naj bi se šentpeterska fara razvijala še dalje tako, kakor se je do sedaj!

.....

Naročajte 'Slovanca'!

Radio v Vašo hišo!

V času od 10. decemb. t. l. do 10. januar. 1932

prodajamo:

1. Troelektronski aparat „Reinartz“

s kvalitetnimi elektronkami, akumulatorjem >Hoppecke< 18 ah z držajem, anodno baterijo >Zmaj< 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskim materijalom

za naplačilo Din 200— ter deset mesečnih obrokov po Din 150—

2. Štirielektronski aparat „Reinartz“

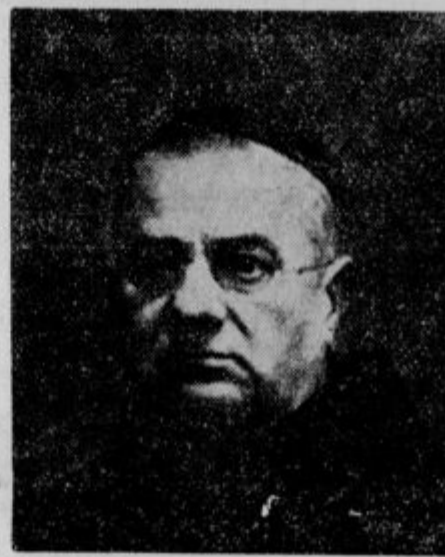
z visokofrekv. stopnjo (elektronka z zamreženo anodo) s kvalitetnimi elektronkami, akumulatorjem Hoppecke 36 ah z držajem, anodno baterijo >Zmaj< 120 Volt, prvovrstnim zvočnikom ter antenskim materijalom

za naplačilo Din 300— ter dvanajst mesečnih obrokov po Din 210—

Radio Ljubljana

Ljubljana, Miklošičeva c. 5

† P. Severin Fabiani
O. F. M.

† S. Perpetua Kalinšek
Maribor, 30. decembra.

Včraj se je oglasila božja poslanica smrt v samostanu šolskih sester, ter odšla dolgoletnega trpljenja plemenito dušo. Tiho in Bogu vdano je živela in umrla s. Perpetua Kalinšek, doma iz Podgorja, kjer se je rodila 23. junija 1869 ter preživela leta svoje mladosti. Sledeč poklicu božje milosti je vstopila v samostan šolskih sester, kjer je vse svoje življenje posvetila samozatajevanju. Bila je neprestano bolehnata in je dalje časa prebivala na okrevališču na posestvu reda v Kamnici, vendar pa je bila neumorna v službi do bližnjega, ter je bolezen tudi duševno ni zlomila. Njena največja dobra lastnost je bila skromnost. Pogreb blage pokojnice bo danes ob 14 iz samostana.

Novice iz Ribnice

Božične praznike sem preživel na počitnicah v Ribnici, zato Vam sporočam nekaj novic iz tega kraja. Iz nedeljskega >Slovanca< je bilo razvidno, kako Ribničanje hitijo a tlakovanjem, pa nisem opazil niti najmanjšega pričetka. Pa so bili Ribničanje vseeno zadovoljni, ker jim je Bog ravno za praznike tako tlakoval cesto, da je bila sposobna za vsakovrstna vozila, za voz, sani, avto in kolecarje. Obnem je debelo zmrazilna voda Bistrica, na kateri je bil prvi vrvež mladine. Nekateri so se še po polnočnici drsali na njej. — Zadnje nedeljo je bil posvečen >Slovanca< s tedenskimi slikami samo Ribnici. Zanimanje zani je bilo tako, da je bil v pol ure razprodan v 100 izvodih. Naknadno so morali naročiti še 50 izvodov in 40 samih slik, ki pa so takoj pošle in se danes povprašujejo po >Ilustrovano Slovanca<. Zelo posrečeno delo, zlasti karikature so vzbujale med domačini veliko pozornost, kakaj znano je, da Ribničani najraje sam iz sebe brije norce. — Nekaj posebnega je bilo v nedeljo 27. t. m., ko je bila v Ribnici nova sv. maša. Res izrednost ob tem času. Ko so stali mlaji že pred svetim večerom pred cerkvijo, so nekateri mislili, da je mežnar postavil božično drevo, kjer ac jim bodo o polnoči dobrote in sladkote delile. Novo mašo je daroval p. Placid Grebenc iz cisterijanskega reda, tukajšnji rojak iz Dol. Lazov, sin dobro znanega in odločnega katolika Franceta Grebena. Med sv. mašo so tudi peveci in pevke pokazali, da Ribničanje tudi glede glazbe stoje na visokem mestu. — Prva poroka ta predpust je bila 26. t. m. Poročil se je g. Kostrove Anton iz Vel. Bučne vasi pri Pretni z gđc. Češarek Ano, služkinjo iz Ribnice. Drugače pa je Štefan dan tako mirno potekel, da se nikoli tako, pač znamenje sedanje krize. Le na Brinju je nekdo par stolov polomil, menda je obhajal en dan prej ko drugi ljudje tepežni dan. V ribniškem trgu samem pa se vedno kaj novega zgodi, toda tržani so posebne vrste ljudje, ki vse zanimive stvari navadno zamolčijo, pa rajši ob kakšni fini večerji vse težave in vprašanja časa pozabijo.

Dev. Marija v Polju

Posnemanja vredno. Učiteljica I. razreda na tukajšnji narodni šoli, gospa Mara Sežunova, je svojim učencem pripravila veselo božične praznike. Obdarovani so bili vsi učenci bodisi z obleko ali obutvijo in jestvinami. Iskreni Bog plačaj učencev in njih staršev ji bodi plačnik. Naj dobi mnogo posnemaicev.

MATICNA KNJIGARNA
Ljubljana Kongresni trg
MUZIKALIJE VSEH VRST

Kožni sejem

v Ljubljani na velesojmu se vrši dne 25. januarja 1932. - Zbirajte kože divjadi in jih pošiljajte na naslov „Divja koža“ Ljubljana, velesojem.

Drzen vlom v Domžalah

Domžale, 29. decembra.

V noči na torek so vdrli neznanj pokleni svedrovci v trgovino z mesanim blagom g. Jakoba Menarda. Trgovina se nahaja na najbolj prometni točki sredi Domžal. Izrezali so pri roloju precej veliko luknjo, skozi katero so potem prišli v lokal ter nabasali razno manufakturno blago, čokolado, konjak in likerje. Denarja niso odnesli, ker ga v blagajni ni bilo. Koliko znaša škoda, dosedaj, ko poročamo, ni ugotovljeno. Orožništvo pod vodstvom komandirja g. Skoka je ugotovilo dejanski stan in uvedlo takoj obširno zasledovanje in je upanje, da bodo zlikovci kmalu na varnem. To je že drugi vlom v to trgovino.

Požar v Boh. Beli pred sodiščem

Ljubljana, 30. dec.

Posestnici Antoniji Ravnikovi v Bohinjski Beli je 6. novembra zvečer podtakljen požar v par urah uničil lepo domaćijo z vsemi priključniki. Goreli je začelo okoli 20.30, ko so se sosede spali in je ogenj opazila domača hčerka. Nevarnost je bila velika, da požar upepeli tudi druge kmetije. Ravnikova je bila zavarovana za 50.000 Din, a sama ceni škodo na 100.000 Din. Požiga je bil osumljen 45letni berac, bivši hlapec Valentin Kemperle, doma iz Češnjice v selški dolini. Ta se je kritično noč pojavil v Boh. Beli in tudi spal pri sosodu Mihi Ravniku. Bil je aretiran, ker ga je njegov nastop pred izbruhom požara močno obremenjeval. Pred malim senatom se je danes Kemperle zagovarjal zaradi tega požiga. Na predsednikov poziv, naj pove čisto resnico, je dejal:

„Jaz vem za ta ogenj toliko kakor za svojo smrt, ker ne vem, kje me čaka. Jaz sem takrat

spal. Prosil sem prenočišča in dejal prvemu kmetu: Tako kmetijo imate, pa nočete sprejeti reveža pod streho. Tisti večer sem bil ves zmeden, zmrtran in zaspan. Cel dan sem vandrov. Priznal je, da ni hotel Ravnikovi dati delavske knjižice in žveplenk.

Priča, oškodovanka Antonija Ravnik: Možu sem rekla, da ne more spati v hiši, naj gre v mirno na skedenj. Ni mu bilo všeč. Kregal se je in dejal: Lepo poslopje imate! Ko je hčerka zahtevala od njega knjižico in vžigalice, je odšel k sosodu in proklinal: Naj vse hudič vzame! Okoli 20.30 je začelo gorati v plevniku.

Ostale priče, posestnice hčerka Ivanka Ravnik, Jernej Burja, Miha Ravnik in drugi so opisali, kako se je Kemperle obnašal in da je med požarom spal na skednju Mihe Ravnika. Vzamejo po požaru so ga prijeli. Pri njem so dobili vžigalice. Ker ni bilo direktnih dokazov, da bi bil on zažgal, je sodišče Valentina Kemperla opustilo obtožbo požiga.

Kaj pravite?

Radi pogledamo v ta-le kotichek, kjer dopisniki vprašujejo, kaj boste rekli, g. urednik, na to in ono. Četudi nič ne pravite, pa vendarle slutimo, čutimo, ali pa med vesticami celo beremo Vaš odgovor.

No, kaj pravite na to-le:

Grem mimo mikavne izložbe (v Ljubljani), pa mi pade v oči prav čeden kipec, predočujoč Zalostno Mater božjo (Pietá) v obliki pisemskega obtežilnika. Ze se okrenem, da ga grem kupit. V istem hipu pa opazim par peči drug kipec — žensko nagoto... »Nak!« sem rekel. Zdjaj pa nikakor ne. Ce so trgovci tako brez čuta dostojnosti, naj pa imajo vse skupaj sami. Jaz takih ne podpiram. G. urednik! Ali sem prav razval?

Grem po opravih naprej. Okrog slik, ki vabijo v kino, se gnetejo pasanti kljub plundri na ulici. Kaj je bilo? Nagota, golota, nemoralna vaba! Pridem na dom, vzamem v roke zakonik in zasledim čl. 74. o notranji upravi, ki govori: »Državne oblasti notranje uprave morejo (brez ozira na sodno postopanje) prisoditi kazen, predvideno v čl. 78... ako se moti morala ali dostojnost, ali ako se dela javno pohujšanje.«

Zdjaj premišljam, kdo je poleg lastnika takih reklam in takih predstav se soodgovoren pred vestjo in pred Bogom?... Jaz si operem roke, ker sem opozoril; g. urednik tudi, ker upam, da boste kot javni klicar sprejeli opozorilo v list. Drugi naj pa sami gledajo!

Vidim pa tudi pomembne plakate po ulicah in javnih lokalih. To pa to. Prav primerni odkliki, ki vabijo za treznost in opozarjajo, naj se vsi, ki imajo še kaj socialnega čuta, v teh časih stiske in bede, vzdreže nepotrebnih, hrupnih in razkošnih zabav, veselje, plesov, popivanja. Podnišem; saj čujem, da na deželi mnogokje še za sol in petrolej nimajo več.

Kaj pa pravite g. urednik, na to, če trdim, da jih ni malo iz vseh vrst, ki prezirajo vse težke socialne razmere, sodržavljani, vendarle menijo, da mora iti vse po starih kolencah, in ne morejo prenesti, da bi se odvedovali dvomljivo zabavi, da bi opustili take prireditve vsaj z ozirom na one, ki ob takih prilikah z zobmi škrtajo in kolnejo. Jaz bi rekel: Časi so resni. Nobenih privilegijev — tudi v veseljačenju ne!

Celje

● Gledališka družina KPD priredi v nedeljo 3. in v sredo 6. januarja na praznik Sv. treh kraljev ob pol 4 popoldne v Ljudskem domu spevoigro »Snubač« in pa opereto »Ščuka«. Oba komada sta enodejanski, pa polni prijetnega humorja, prav dobrodošlo novoletno razvedrilo. Gledališka družina bo nudila svojim cenjenim obiskovalcem za Novo leto prvo opereto na novem gledališkem odru Ljudskega doma. Vstopnice se dobe v predprodaji pri podružnici »Slovenca«, Cankarjeva ul. št. 4. Cene so običajne.

● Obrtno gibanje v preteklem letu. V mesecih november in december je bilo prijavljenih na novo prostih obrti 13, odjavljenih 4, koncesionirana obrt 1 prijavljena, rokodelskih prijavljenih 4, industrijska prijavljena 1. Tekom leta je bilo proslah obrti prijavljenih 48, odjavljenih 17, rokodelskih 25 prijavljenih, odjavljenih 6, koncesioniranih obrti prijavljenih 7, odjavljene 4, industrijskih obrti prijavljenih 6, odjavljenih 0. Vsega skupaj je bilo prijavljenih 85 obrti, odjavljenih pa 27.

● Smrtna kosa. V javni bolnišnici je umrl v sredo 30. t. m. v starosti 6 let posestnikov sin Dornik Jože z Gornje Ločnice pri Slovenski Bistrici. — Isti dan je umrla v Košnici, občina Celje-okolica, v starosti 7 mesecev posestnikova hči Marija Vrečarjeva. — V mestu. Pred grofijo 9, pa je zaspal mirno v Gospodu vpkoljeni poročnik in zasebni uradnik Kolterer Karl v starosti 51 let večerja 30. t. m. Njegov pogreb bo v petek, na novega leta dan ob 4 popoldne na mestnem pokopališču. — Dušam pokojnih večni mir in pokoj, žalujočim preostalim pa naše iskreno sožalje.

● Združenje vojnih invalidov ima v sredo 6. januarja svoj občni zbor v mali dvorani Narodnega doma ob 9 dopoldne z običajnim dnevnim redom.

Novo mesto

Silvestrov večer priredi v prostorih Prosvetnega doma pevsko društvo »Gorjanci«. Večer bo zelo raznolik in izredno zanimiv. Poleg nastopa zboru, ki bo zapel več slovenskih narodnih, pa tudi nekaj umetnih, v mešanem in moškem zboru, bomo videli veselo enodejansko »Putifarka«, več komičnih nastopov itd.

Mesto venca na grob pokojne ge. Pepine Jelincičeve je daroval tukajšnji Vincencijevi konferenci lesni trgovec g. Anton Petrič 100 Din, za kar se mu Vincencijeva konferenca na tem mestu toplo zahvaljuje.

Novo jaslice je dobila tukajšnja frančiškanska cerkev. Jaslice, ki niso samo silno okusno opremljene, ampak tudi praktično urejene, so celi cerkvi v okras. Samostanu jih je daroval mg. ph. g. Pino Bergmann, za kar se mu oo. frančiškani najtopleje zahvaljujejo.

Kulturni obzornik

DR. JOSIP MAL, ZGODOVINA SLOVENSKEGA NARODA.

Zvezek 10. Celje 1931. Družba sv. Mohorja.

Mohoraka Zgodovina slovenskega naroda obhaja letos majhen jubilej — izšel je njen 10. zvezek, v katerem se nadaljuje opis »dobe političnega jerobstva 1813—1848«. Naprej se zaključuje iz lanskega zvezka poglavje o šolstvu, kjer beremo o strokovnih šolah in n. pr. izvemo, da je bila nekdanja slovita Mahrova trgovska šola v Ljubljani ustanovljena že l. 1834. Zelo zanimiva je zgodovina ustanovitve šole za slovenski jezik v Gradcu, ki je postala za štajerske Slovence važna šola književne slovenščine in gotovo ni izpolnila nad graškega gubernija, da bi postala sredstvo za širitev nemškega jezika (p. 425). Sicer so se pa tudi nazori vladajočih jeli polagoma izpreminjati in baš to gubernijsko poročilo je poudarjalo potrebo, da znajo slovenski vsi oni uradniki, ki pridejo v neposreden stik z ljudstvom. Od 1825-26 so morali pouk v slovenskimi obiskovati vsi slovenski bogoslovci graškega semenišča in l. 1834 je cesarski ukaz naložil delžnim predsednikom odgovornost, da znajo z ljudstvom poslušajoči uradniki tudi res njegov jezik. Enako je ljubljanska stolica slovenščine, kjer je od l. 1817 predaval Fr. Metelko, baš zato obrodila najlepših sadov, ker je postal obisk slovenščine za bogoslovce obvezen in tudi ordinariata v Trstu in Gorici sta proslila, naj bo za njune bogoslovce studij slovenščine obvezen... Duhovnik je bil tedaj izmed vseh stanov tudi v jezikovnem oziru za delo med ljudstvom najbolj pripraven in »tako se je po vsej

Ljubljana

Urnava mestnih cest in ulic v letu 1931

V zvezi z novo tramvajsko progno na Vič se je letos tudi deloma popravil tlak na levi strani Rimske ceste, med tem ko se še ni izvršila potrebna regulacija razširjenega pločnika pred Hrovatinovo hišo na križišču Rimske, Tržaške in Bleiweisove ceste. Ta pločnik bi se moral izvesti v lahnem, toda precej širokem loku tako, da bo tvorila ploščad pred to hišo arhitektonsko zadovoljiv zaključek teh treh cest.

Cestna železnica na Vič je tudi povzročila dokončno regulacijo gornjega dela Tržaške ceste po celi dolžini tobačne tovarne do Langusove ulice. Treba bo prihodnje leto le še napraviti pločnike tudi na levi strani, dočim se bo pa moral od tobačne tovarne naprej dvigniti desni banket Tržaške ceste, ki leži sedaj pod nivojem cestišča in sicer do Glinske ceste.

V zvezi z regulacijo Gradaščice se je letos zasulo in razširilo križišče Groblarjeve in Dobrilove ulice ter izravnavo z blazino betonskega mostu, ki drži odhod v Riharjevo cesto v Trnovem. V zgornjem delu Groblarjeve ceste se pravkar polagajo robniki, prav tako v spodnjem delu Gorupove ulice do križišča z Dobrilovo ulico. Na križišču Tržaške ceste in podaljšane Askerčeve ulice se je z odpravo nelepe lope in stare lesene ograje dosegla zadovoljiva regulacija tega mestnega dela. Ves prostor bivši Gortanov trg, pa kazi stavba transformatorja. Ondi bi bil prostor za majhen park in spomenik.

Ena izmed onih regulacij, ki je na mah izpremenila in izboljšala mestno sliko, je razširjenje Gledališke ulice med Puharjevo in Gajevo ulico. To razširjenje pomeni velik korak naprej v prometnem in estetskem pogledu. S to vsoprednico se razbrezani zvozniki promet na Gosposvetški in Dunajski cesti, ojači pa na ne preveč prometni Aleksandrovi cesti in Knafeljevi ulici. Ko bo podaljšana Subičeva ulica do Zvezde in z njo tudi Gledališka ulica do Subičeve ulice, se bo dal uravnati promet tudi iz Selenburgove ulice čez Subičevo in Gledališko ulico naravnost na Gosposvetško cesto in bo nastopila nadaljnja razbrezanev Selenburgove ulice in Dunajske ceste.

Razširjenje Gledališke ulice v omenjenem pasu bo pa prišlo do prave veljave prihodnje leto, ko se razširi vanjo držača Gajeva ulica. Tedaj je pričakovati živahne stavbne akcije na obeh razširjenih ulicah, ob katerih se bodo začele dvigati nove moderne palače.

Kaj bo danes

V stolnici ob poldnevih govor prevzvišenega g. knezoškofa.

Drama, ob 21. uri: »Trije vaški svetniki. Znižane cene.

Opera, ob pol 21. uri: »Viktorija in njen huzar«. Znižane operne cene.

Nočni službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva c. 20.

Naša izborna vina

točimo čez ulico
na Silvestrovo 2 Din ceneje
automatski buffet DAJ-DAM
Aleksandrova 4. Telefon 2508

● V stolnici drevi ob poldnevih pridiga gospoda škofa dr. Gr. Rožmana, nato litanije in zahvalna pesem.

● Gledališka predstava v Rokodelskem domu Novega leta dan. Jutri bo v Rokodelskem domu predstava nove ljudske igre »Pri kapelici«, ki jo je spisal p. Kazimir Zakrajšek. V igri ima jako značilno vlogo režiser g. Janko Novak. Občinstvo, ki se vedno veseli vsakega nastopa izborne našega komika, bo s to predstavo gotovo izredno zadovoljno. Predprodaja vstopnic je danes zvečer od 6 do 8 in jutri popoldne od 10 do 12 v Rokodelskem domu, Komenskega 12. Pričetek predstave je jutri ob pol osmih zvečer.

● 40 letnico svojega obstoja in dela slavi pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske s koncertom, ki bo v ponedeljek 4. januarja ob 20 v veliki dvorani Unionskega doma. Ravnatelj Polič, dirigent zboru, je sestavil za to priliko obširen vokalni spored z različni mešanji, moškimi in ženskimi zbori, ki so bili deloma že izvajani na koncertih pevskega zboru.

GOSTILNA »NAPOLEON«

Cenjeno občinstvo opozarjam, da sem prevzela gostilno »Napoleon«, Tržaška cesta 4, Ljubljana. Točim dobra, pristna štajerska vina po zmerni ceni. Mrzla in topla jedila. Postrežba točna in solidna. Abonenti se sprejemajo. — Se priporoča JUL. VIDMAR.

Obžalovati je le, da se stavbna črta Gledališke ulice med Puharjevo in Gajevo ulico lomi na križiščih v neprijetnih kotih in da se prehod ni izpeljal v lahnem loku. Zal da so se tudi na križiščih pridržali pravokotni vogali namesto močno zaokroženih lokov. Na križišču Gledališke in Gajeve ulice se bo namreč razvil v bodočnosti zelo močan promet, ker bo Gajeva ulica hitreje regulirana neg. Dunajska cesta ter bo progá Gajeva ulica—Gledališka ulica—Gosposvetška cesta zlasti za avtomobile in avtobuse bolj pripravna ko Dunajska cesta.

Med manjšimi uravnavanji je treba pohvalno omeniti odpravo starih Marijinih kopeli na Prulah, ki so bile ne le higijenske, ampak tudi prometna spotika. Ko se še napravijo odhod proti sedanji zapornici prijetni nasadi, bodo Prule, ki se od leta do leta lepšajo, še mnogo pridobile.

Letos se je tudi uravnala spodnja Streliška ulica s posrečno razširitvijo opasnega vogala pri »Tičku« ob križišču ceste »Za gradom«. Obenem se je ulica na levi strani v smeri proti Gruberjevemu prekopu razširila vstred gradbe novih vil, ki so tudi povzročile otvoritve Kumanovske ulice v smeri proti Mišičevi cesti.

Vsled otvoritve cestne železnice v Šiško se je Slomškova cesta, ki je bila že lani od Ruske ceste do Frankopanske ulice na levi strani močno razširjena, letos od cerkve sv. Jerneja naprej do mestne mitnice opremila za enkrat še z neasfaltiranimi pločniki. Le škoda, da se pri tej priliki niso odpravile nekatere prometne ovire (leseni plotovi in prodajalna baraka), ki segajo preveč v cesto.

V Rožni dolini, kolikor spada pod mesto, se je razširila z gradbo vil in vrtov Cesta na Rožnik in deloma tudi Večna pot. Njih križišče pa je ostalo neregularno, tako da povzroča oster kot, v katerem se spajata, še vedno dosti preglavice avtomobilskim vozačem. V tej zvezi naj omenimo tudi še kanalizacijo in razširitev Levčeve in Glinske ulice ter kanalizacijo ob Gradaščici, izvršeno v zvezi z visko kanalizacijo. Mencingerjeva ulica ob regulirani Gradaščici, ki je širina določena na 16 m, se postopoma razširjuje ob gradbi novih hiš in vil, sicer pa je začasno široka le 5 metrov.

Vobče se mora reči, da se je letos mnogo storilo za uravnavo in flakovanje cest in ulic ter s tem tudi za povzdigo zunanje podobe našega mesta. Konec.

Glasbene Matice, deloma pa se sedaj prvič javno izvajajo. Kar se starejših zborov tiče, lahko trdim, da so sprejeti v program najbolj znani pa tudi najboljši zbori. Desetletja so bili nekateri na naših najboljših koncertnih programih ter jih je občinstvo sprejemalo vedno z velikim navdušenjem. Na programu je pa tudi nekaj del iz sedanje literature lažjega pa tudi zelo težkega značaja. Želja je, da bi spored podal nekako sliko naše zborovske literature zadnjih tridesetih, štiridesetih let. Zavedamo se, da daleko ne bo popolna, saj je absolutno nemogoče podati v okviru enega samega koncerta, lipični predstavniki pa so brez dvoma na programu. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

● Prosvetno društvo Trnovo sporoča, da vsled sedanje gospodarske krize običajnega Silvestrovega večera letos ne priredi. Nadalje sporočamo, da se v nedeljo 3. januarja ponovi božična drama v 3 dejanjih »Čez deset let« ob 8 zvečer v društvenem domu, Karunova ulica.

● Blagajna pošne hranilnice podružnice v Ljubljani bo uradovala radi letnega zaključka dne 31. XII. 1931 za stranke le do 12. ure popoldne.

● Klub esperantistov v Ljubljani vabi vse esperantiste k skopičnemu predavanju, ki se bo vršilo v soboto 2. januarja ob 20 v veliki dvorani Kazine. Predava g. Jos. Scherer iz Los Angelesa.

● Brezmadežna na vili Kregar, kavarna Vindukt, je mojstrska umetnina prof. Franceta Kralja in ne kakor smo včeraj žal pomotoma poročali v članku »Urnava mestnih cest in ulic v letu 1931«.

● Nočni promet električne cestne železnice bo na Silvestrov večer podaljšan do 1.30 po polnoči, t. j. od 22 zvečer do 1.30 zjutraj vozovi na vse strani v presledkih po pol ure.

Unionska klet cene znatno znižala! Kupite dobra vina za praznike za dom.

● Električna cestna železnica sporoča, da se dobe mesečni vozni listki od 1. januarja dalje pri blagajnah v novi remizi v Zgornji Šiški in v električni podstaciji na Bleiweisovi cesti. Cena mesečnim voznim listkom znaša: do 6 delnih prog za dvakratno vožnjo dnevno po Din 100, do šest delnih prog za štirikratno vožnjo dnevno po Din 120, nad šest delnih prog za dvakratno vožnjo dnevno Din 120, nad šest delnih prog za štirikratno vožnjo dnevno 150 Din. Mesečni vozni listki se izdajajo samo proti izkaznici, ki jo izda uprava električne cestne železnice v novi remizi v Zgornji Šiški proti pristojbini v znesku Din 5. Ta izkaznica velja za dobo enega leta in more lastnik na podlagi izkaznice

Kolinska

Okusna in zdrava je
KOLINSKA KAVA

Ptuj

Iz zdravniške službe. Dr. Kühr ordinira zopet za člane OUZD, podružnica Ptuj, ob običajnih urah.

Tedensko službo požarne brambe do 3. januarja 1932 ima tretji vod, druga desetina in sicer vodnik Breznik in desetnik Mahac. Rešilni oddelek kot šofer podnačelnik inž. Celotti in desetnik Kropf ter od moštva Erlač in Slofcs.

Tatvina. Orožništvo je aretiralo in oddalo v sodne zapore hlapca Franca Strmška, ker je ukradel svojemu gospodarju trgovcu Zorku na Bregu iz zaprte omare znesek 3500 Din. Izdal se je sam, ker je začel nenadoma popivati po gostilnah in razmetavati denar. Pri aretaciji se je našlo pri njem še 1500 Din, ostala dva »jurca« pa je že zabil.

Nočni napad. Miha Jeza, svinjski trgovec iz Apač, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, je bil napaden od neznanega človeka po noči 26. t. m. Neznaneec ga je s sekuro udaril po glavi s tako silo, da se je zgrudil. Domači so ga našli na cesti v mlaki krvi nezavestnega, narkar so ga prepeljali v bolnišnico. Poškodba je tako težka, da je malo upanja, da okleva. Orožništvo zasleduje storilca.

Iz policijske kronike. Radi razgrajanja in pretepanja sta bila aretirana 2 fanta iz ptujske okolice. Pri njima so našli 2 nabiti pištoli-repetirki. Orožnega lista ne posedujeta. Prijavljena sta oblasti. — Osvald Čeh, posestnik iz Podvinc, je zgubil denarnico, vsebujočo znesek 1300 Din, iz Ptujja do Podvinc. Pošteni najditelj dobil primerno nagrado.

Trbovlje

Kdaj je bilo prav? Pri proračunski seji je župan Zelen, da časopis stvarno poročajo o občinskem gospodarstvu. Res je to v občo korist, mogoče pa je le, če bodo poročila občinskih funkcijonarjev stvarna. Pred par meseci je zavrnilo po Trbovljah, da bo imela občina primanjkljaja do konca leta okoli poldrug milijon. Mi smo to tudi objavili, na sledeči seji finančnega odbora nas je župan popravil, da bo primanjkljaja točno 1.180.000 Din, kar so poročali tudi drugi listi. Sedaj pa je na proračunski seji referent Pavlin povedal, da je prebitek in so ga kot takega vnesli v proračun za l. 1932. Enkrat čezmilijonski primanjkljaj, drugič pa prebitek, to so taki škoki, da jim težko sledimo in bi zeleti več pojasnila. Mogoče bi potem tudi mi z županom vred lahko verjeli v kar čarovniške finančne zmoglosti g. Pavlina. Če bi se podobno kot s primanjkljajem zgodilo s hrastniško polomijo, da bi iz tistih ruševin izkopal zlat zaklad, bi to bilo za naše davkoplačevalce najlepše novoletno voščino.

Umrj je Slapsak Martin, vpkoljen nadpaznik. Pred dvema letoma si je postavil hišo v koloniji »Dom in vrta«, a je le malo časa užival prijetnosti lastnega doma. Naj v miru počiva, preostalim pa naše sožalje!

Poročili so se v božičnih praznikih: Cvibovšek Franc, rudar, z Razpotnik Antonijo; Razpotnik Matej, rudar, z Bevk Pavlo; Šarič Josip, brivski pomočnik, z Rezko Furzlak; Kramer Ivan, trgovec, z Malgaj Marjeto; Mahkovec Anton, trgovec, z Režim Adelo. — Obilo sreče!

kupiti mesečne vozne listke v tej dobi za tekoči mesec pri eni izmed blagajn električne cestne železnice. Brez izkaznice se vozni listki ne izdajajo.

šel magari prav do cesarja. Cankarjev hlapec Jernej ima nekakšnega prednika v Andreju Dovganu iz Sembj pri Knežaku, ki je zbral prošnje od 25 vasi premskega kantona in z njimi leta 1827 poročal na Dunaj. Srečno jih je oddal cesarju, nato pa čakal na uspeh in Dunajčanom v živih barvah slikal kranjsko revščino. Vsemogočni Seldnitzky je poskrbel, da je dunajska policija (imela je tudi uradnika Slovenca) Dovgana temeljito zasliševala in mu v protokolu ohranila njegovo modrost. Sicer si pa naš kmet od pritožb ni bogve kaj obetal, češ »mi smo se večkrat per kresjah potožili, pa nikol ne zvemo, kaj bo na to sklenen; komesarji sicer pridejo, se pa, namest kaj nam pomagat, trahirajo per gosposki, vse ostane zopet v starinu in mi znamo od revšine scagat...« (p. 422).

Da pa tudi večji stanovni pri nas niso bili brez hrbenice, nam dokazuje pritožba anonimnega »Ilirca«, ki so jo za božič l. 1843 dobili na Dunaj. Po njegovem je Kranjska od vseh avstrijskih dežel najnesrečnejša provinca, ki jo hočejo s krivičnimi davki čisto uničiti. »Cesar ne ravna s nami kakor oče s svojimi otroki, marveč kakor trinog s svojimi sužnji.« — »Ničve več ne molj za cesarja, vsi ga marveč kolnejo na dno pekla« (p. 475). Da je poznal in pravilno gledal najbližjo zgodovino, kažejo nadaljnje besede: »Majhni narodi morejo mnogo doseči, če so trdno sklenjeni; to nam potrjujejo Španci, Francozi, Grki itd. Zakaj naj bi se dali tako zatirati po enem samem, popolnoma neomejenem gospodarju? Zakaj bi bili brez ustave? Saj vendar nismo več otroci, da bi morali vedno ječati pod strahovalno šibol« (p. 475). Tudi konkretne in zelo moderne predloge postavljaja naš »Ilirca« glede štednje v državnem gospodarstvu. Huduje se nad čezmernim in nepotrebnim pismenim uradovanjem, nad prevelikim številom vojaštva in altarjenjem dohodarstvenih in finančnih uradov. »O ljudstvu pa naj si vlada nikar

ne domišljuje, da ne vidi ničesar. Nasprotno, najnavadnejši človek je spregledal vnebovpijoče krivice in ima tudi že nekaj pojma o ljudski evreniteti« (p. 476). Razumljivo, da je taka pritožba precej razburila predrameno birokratijo in Sedlnitzky je brž naročil ljubljanski policiji, naj mu izsledi pisca — toda ni ga našla. Poročala je le, da je pisec prečnogled, ker noče videti novih potreb, ki jih nalaga državni upravi novi čas; kdo je imel prav, se je pa izkazalo že čez pet let — leta 1848.

Mnogo zanimivega bo našel zlasti kmetelji bravec v zadnjih odstavkih o položaju kmetijskega stanu, o pridelkih in živinoreji. Kljub avstrijski reakciji francosko medvladje ni ostalo čisto brez sledov in moč graščinskih gosposk se je bolj in bolj rahljala, kar se jasno kaže pri vprašanju desetine od krompirja. Naprednejše kmetovanje, zlasti sadjarstvo, so z besedo in zgledom uvajale kmetijske družbe, posamezne graščine in duhovniki, kot kasnejši indijanski misijonar Pirc, Urban Jarnik na Koroskem in Matija Vrtovec na Vipavskem. Nadaljevali so z osuševanjem in kolonizacijo ljubljanskega barja in začeli s pogozdovanjem Krasa. Tudi vinogradništvo in kletarstvo so ekusali izboljšati, a ko je l. 1829 padla deželna naklada na tuja vina, se je oglasila prva vinska kriza in že takrat je ljubljanski mestni zdravnik dr. Lipič svetoval, naj bi tretjino vinogradov spremenili v njive, visoko obdvali žganje in — ustanovili treznostne družbe.

S tem zanimivim predlogom, ki nam dokazuje, da res ni nič novega pod soncem, se letošnja Zgodovina končuje in vsak Mohorjan bo — obžalujoč, da je zopet le pet pol — napeto pričakoval 11. zvezka, kjer bomo gotovo brali že o viharnem letu osemindesetletnem.

Dnevna kronika

Kalendar

Četrtek, 31. decembra: Silvester - papež; Melonija. Dan je danes dolg 8 ur in 24 minut.

Novi grobovi

† V Dekanih pri Kopru so 11. decembra pokopali bogoslovca Alfonza Rondiča iz Loke v koprskem okraju. Preden je nastopil četrti letnik bogoslovja, je moral radi boleznih izostati. Njegovi učenci so letos kot novomašniki šli med narod, on pa se je po dolgotrajnem trpljenju vdan v božjo voljo preseliti v večnost. Narod bridko občuti izgubo nadarjenega mladeniča.

† V Kranju se je nenadoma preselila v večnost gospa Viktorija Koebek, soproga industrijalca. Pogreb bo v soboto ob 3 popoldne. Svetila ji večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

Imenovanje. Od kr. banske uprave v Zagrebu je imenovan za kmetijskega svetnika s specialnim referatom za vrtnarstvo g. inž. Ciril Jeglič iz Ljubljane.

Poročilo. Včeraj se je poročila v cerkvi sv. Petra v Ljubljani gdca Minka Ravnikar, hčerka znanega lesnega industrijalca Frana Ravnikarja v Linhartovi ulici 25, z g. Izidorjem Schneiderjem, tovarnarjem iz Münchna. Bilo srečno!

Drzne pastolovščine

Ljubljana, 30. dec.

Pri planinskem polku v Škofji Loki je služil 18 mesecev mladi Milovan Knežević, po poklicu mesar, doma iz Plevlja. Dobil je razne stike in po končani vojaški službi je začel s svojimi premenjenimi spekulacijami. Svoje poslovanje je razširil na Ljubljano, Škofjo Loko in Kamnik. Več ugodnih oseb je opeharil za 12.000 Din. Predstavljal se je, da je velik mesar, ki zida moderno mesnico v Stražišču pri Kranju in da bo postal »liferant« za vojsko. Z nekimi svojimi znaneem, mesarskim pomočnikom se je mogočno vozil z avtomobilom. Soterja Antona Ješeta je ocaignjal za 1228 Din, ker mu je ostal dolžan za 332 km vožnje. Premotil je tudi soferja Heufla, ki ga je sredi novembra vozil iz Kamnika v Kranj, nato ob tam v Ljubljano. Na mitnici ob Celovški cesti pa elegantni Milovan Knežević ni imel niti pare v žepu in ni mogel plačati mitnine. Soterju je kratko dejal, da naj malo počaka, da se takoj vrne, ker mora še v bližini obkafati svojega poslovnega prijatelja. Sofer pa je kavalirja čakal od popoldne do 7 zvečer. Ni ga bilo. Ko ga je Anton Ješe prišel za vozniš, mu je iz Ljubljane pisal, da naj počaka, ker ne more denarja dvigniti pri banki zaradi zapora. Milovan Knežević, ki je vse pastolovščine pristožno priznal, je bil obsojen zaradi geljulije na 8 mesecev strogega zopora.

NOVO LETO — NOVO VINO!

Pristena graščinski JERUZALEMEC grofa Mickelhausen dostavljamo na dom liter po 12 Din. — RIO, Seidenburgova ulica, telefon 28-63.

Ostale vesti

— Snega je padlo včeraj po vsem Slovenskem precej na debelo. V Ljubljani je v noči na sredo deževalo. Zjutraj je začelo snežiti in snežilo nepretrgoma ves dan. Zvečer je bilo v Ljubljani že 20 do 25 cm snega. Če bo snežilo tako vso noč do jutra, ga utegne biti danes že pol metra. Tudi od drugih krajev poročajo o velikem snegu. Skoda, da je padel na moltro.

— Svarilo. Vedno se najdejo ljudje, ki stisko ljudstva brezvestno izrabljajo. Tako je tudi neko podjetje pod imenom zadruga, čeprav ni zadruga, začelo razpošiljati nemške prospekte in nemške dopise, v katerih obljubljajo kredite pod ugodnimi pogoji. Seveda je pa že vnaprej, preden začne kake razgovore, treba plačati 3 marke kot prijavnino; istotako je treba poslati obvezno izjavo, da je dotičnik pripravljn plačati 30 mark za posredovanje že vnaprej. Zalostno je le to, da je pri nas ljudstvo res lahkoverno in da tembolj zauda, čim bolj znajo izkoriščevalci biti nesramni. Zadruga si nadene nemško firmo in računa posredovalništvo že vnaprej v markah. Marsiško bc podpisal in se zavezal, tako da bo imel potem pred sodiščem težko stališče, kredita pa ne bo dobil, temveč bo olajšan za drago posredovalništvo.

— Tržanski zdravnik v Zagrebu, Slovenski narodni delavec dr. Just Perlot, ki je več mesecev prebil v zloglasni rimski ječi »Regina coelae«, se je moral izseliti iz Trsta. Kot političnega osumljenca ga je tržaška zdravniška zbornica izključila. Dr. Just Perlot, zdravnik za notranje bolezni, se je naselil v Zagrebu in ordiniral v Deželniški ulici 89.

— Za dijakne Kamniškega okrožja: »Vse dijakne krščanskega mišljenja vabim na prijateljsko fakjanko v ponedeljek, dne 4. januarja ob devetih v društveni dom v Groblje.« — Za kamniško prosvetno okrožje: Martin Ocepak, predsednik.

Veseli Slovenci!

Samo mi nimamo dobrega humorističnega lista. Zdi se nam nudi res trden pogoj, da ga pričnemo izdajati. Vabimo vse, ki imajo za to zanimanje, da se oglašijo z dobrimi nasveti. Le tako bo mogoče vsestranski uspeh. Oglasite se na upravo pod »Veseli Slovenci«.

— Občni zbor Čebelarke podružnice v Dolnji Lendavi se vrši v nedeljo, dne 24. jan. 1932 ob 14 v osnovni šoli. Na dnevnem redu so zelo važne zadeve, zato naj ne izostane nobeden. Tudi tisti, ki še niste naši člani, ste nam dobrodošli. Čebelarji! Se nikdar ni bila naša združitev tako potrebna kakor danes.

— Vremensko poročilo iz Kranjske gore dne 30. decembra: Barometer 745, temperatura —2, sneži, 20 cm novega drobnega snega na staro podlagi 20 cm.

— Zavod sv. Marte priporoča dobro kuharice, sobarice, služkinje in za drugo domačo delo zmožne moči. Obzemem želi srečno novo leto!

— Cirkularia mu odzagalna desno roko. Pretresljiva nesreča je se pripetila predvčerajšnjim v vasi Ortenek pri Ribnici. 27 letni Alojzij Levstik, žagar iz Orteneka I, je žagal na cirkularni les. Po nesreči je prišel približno cirkularke, ki mu je v hipu odrezala desno roko v sredi med komolcem in lehtjo. Predsnočnik je prišel nesrečeč v bolnišnico.

— Društvo rejcev malih živali za dravsko banovino v Ljubljani ima svoj ustanovni občni zbor v nedeljo 3. januarja ob pol 10 popoldne v prostori gostilne Novi svet na Gosposvetski cesti. Rejci in ljubitelji malih živali vlnudno vabljeni! — Priljubljeni odbor.

— Dve zlomljeni nogi. Bolnišnica je včeraj sprejela dva ponesrečena. — 17 letni posestnikov sin Jožef Kokalj je predvčerajšnjim peljal z očetom drva s hraba. Na klanec je zavrl voz, ki pa se je nagnil in prevrnil. Kokalj je padel pod voz in si zlomil levo nogo. — 63 letna posestnica Ana Dobravec iz Velike Kostrivnice 10 v občini Smartno pri Litiji je šla predvčerajšnjim iz cerkve domov. Na cesti je padla in si zlomila levo nogo pod kolonom.

— Pri zaprtju, motenju prebave, gorečici, navalu krvi, glavobolu, splošnem slabopočutju vzemi na tešče kozarec naravne »Franz Josef« grenčice. Po izkušnjah na klinikah za notranje bolezni je »Franz Josef« voda zelo dobrodejno odvajalno sredstvo. »Franz Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Smučarji - sportni ki

Predno se odločite za nakup smučk, palic, vezil in drugih zimsko-sportnih predmetov, zahtevajte brezplačni cenik od tvrdke

IVAN SAVNIK, KRANJIO

Vezi: Seidl otroške Din 70,—, velike Din 85,—, nemško streme Din 115,—, Alpina Din 240,—, Palice: Leska otr. Din 35,—, velike Din 45,—, najfin. Din 55,—, bambus otroške Din 45,—, velike Din 60,—, najfin. Din 85,—, Smučarski šali Din 25,—, tirolski Din 55,—, Pjasa Din 24,—, Volnene kravate Din 13,—, nogavice Din 26,—, rokavice Din 35,—, Sanke otroške Din 85,— velike, spredaj zavite Din 135,—.

— Gospodinje in gospodarje opozarjamo na I. Majdičevno knjigo: Nasveti za hišo in dom. Brez te izvrstne knjige naj ne bo nobena slovenska hiša. V njej najdeš vse nasvete in navodila, ki jih rabiš pri gospodinjstvu, oziroma gospodarstvu v vsakem letnem času. Tako se bavi z gospodinjstvom v hiši, z gospodarstvom na polju, z vinogradništvom, živinorejo, čebelarstvom itd. Nudi veliko receptov za okusna jedila in razpravila o domačem zdravljenju in negi telesa. Cena vezanemu izvodu Din 30, broš. Din 20. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

TVRDKA SINGER

prekličje in razveljavil vrednost izgubljenih markic in sicer: od št. 2W 8929 do 8950 po 100 Din; od št. 1V 8724 do 8750 po 30 Din; od št. 1A 8838 do 8850 po 10 Din; od št. M 3553 do 3600 po 5 Din. Proti zopetni uporabi se bo sodniško postopalo.

Školia Loka

Davčna komisija je bila izvoljena na zadnji občinski seji. Dva člana sta ostala prejšnja, to sta g. L. Planina in g. A. Savnik. G. Hafner J. se je svojemu mestu v komisiji odpovedal ter je bil na njegovo mesto izvoljen kot član g. M. Zihertl. Namestniki so: g. M. Hafner, A. Kašman in Bavdaz F. Izvoljen je bil tudi aprovizacijski odbor, kateri bo določil še zastopnike uradništva in delavstva. Silvestrovanje v Društvenem domu se bo vršilo drevi ob 8. Spored je zelo pester, zanimiv in zabaven. Vse prijatelje vesele zabave iskreno vabimo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 31. decembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Cas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Ing. Ferdo Lupša: Problem naših trgovskih stikov z Zapadno Indijo. — 19.00 Strauss: Cigan baron (prenos z Dunaja). — 22.00 Zabavno čtivo. — 22.30 Imitiranje jazz-instrumentov. — 23.00 Prenos silvestrovanja iz uni-onske dvorane.

Petek, 1. januarja: 9.30 Prenos cerkvene glasbe — 10.00 P. dr. R. Tominec: Novoletne misli — 10.30 Ing. Lupša Ferdo: Problem tujih interesov na Kitajskem — 11.00 Salonski kvintet — 12.00 Cas, poročila, plošče — 15.15 Dekliška ura: Blažena samota (gdč. A. Lebar) — 15.45 Delavska godba »Zarje« — 16.30 Ing. F. Lupša: Moji doživljaji z divjimi Semangi na Malajskem polotoku — 17.00 Dr. Scherer, hon. konzul iz južne Amerike: Moji vtisi s svetovnega potovanja (predava nemško) — 20.00 Cajkovskijev večer (prenos iz Prage) — 22.00 Cas in poročila — 22.15 Salonski kvintet.

Drugi programi

Petek, 1. januarja:
Belgrad: 12.05 Radio orkester — 17.30 Radio orkester — 20.00 Prenos iz Prage. — Zagreb: 11.30 Plošče — 17.00 Radio orkester — 20.00 Simfonični koncert češke filharmonije. — Budapest: 12.40 Opoldanski koncert — 18.00 Ciganska glasba — 19.30 Odlomki iz operet — 21.15 Sonate za violino in pianino, Ciganska glasba. — Dunaj: 12.10 Opoldanski koncert — 20.25 Pred premijero novih zvočnih filmov — 21.15 Jacques Offenbachov koncert. — Rim: 13.00 Lahka glasba — 21.00 Pestra glasba. — Milan, Torino: 12.00 Pestra glasba — 20.45 Komedija — 21.20 Komorna glasba. — Langenberg: 20.00 »Carobna pisčala«; Nočni koncert. — Stuttgart: 12.10 Promenadni koncert — 14.00 Klavirska glasba — 19.30 Komorna glasba 20.00 Nemški humoristi — 20.30 Novoletni koncert 22.50 Plesna glasba. — London: 20.45 Orkestralni koncert — 23.35 Plesna glasba. — Berlin: 19.00 Zabavna glasba — 20.00 »Tannhäuser«, opera; Plesna glasba. — Barcelona: 13.30 Radio sekstet 17.30 Operni prenos (plošče) — 21.00 Plošče. — Praga: 20.00 Koncert češke Filharmonije. — Toulouse: 20.30 Večerni koncert — 23.30 Operni orkester. — Trst: 13.00 Pestra glasba — 17.45 Pestra glasba — 21.15 Pestra glasba.

Maribor

□ Sneg... Nebo je uslišalo smučarje, siplje nam sneg s polnimi rokami. Med veselje pa se meša joza številnih telefonskih naročnikov radi pretrganih zvez. Tudi naše uradništvo je bilo včeraj med temi prizadetimi ter so radi tega izostale nekatere vesti. V nekaterih delih mesta je odpovedala tudi elektrika, ker so snežne mase pretrgale dovodne žice. Bilo je radi tega na »akih mestih prav opasno za pasante radi visečih električnih žic, dokler ni električno podjetje prekinilo toka. Avtomobilski snežni plugi mestne občine so pa imeli ves dan obilo posla, da so sproti čistili mestne ulice. S snegom so se morali težko boriti vlaki na progah, ki so prihajali v Maribor z večjimi zamudami.

□ Ukinitve avtobusnega prometa radi snega. Mestni avtobusni promet nas obvešča, da je bil včeraj prisiljen ustaviti avtobusni promet na vseh podeželskih progah radi zasneženih cest.

□ Otvoritev ogrevalnice. Danes otvori mestna občina ogrevalnico v Razlagovi ulici 14. Ogrevanica bo odprta na siromahne vsak dan od 8 do 18. V času od 8 do 9 in od 17 do 18 se bo proti lozadevnim izkaznicam nudila brezplačno obloka in kruh.

□ Nenadna smrt na cesti. V torek zvečer so našli pasanti v Einspelerjevi ulici ležati v cestnem jarku negibno žensko postavko. Ko so jo hoteli dvigniti, so s strahom opazili, da je že mrtva. Poklicana komisija je ugotovila, da je neznanca žena umrla na cesti, zadeta od srčne kapli. Pogrebni zavod jo je prepeljal na Pobrežje v mrtvašnico, kjer je v trupu prepoznala njena sorodnica, da je neznanca neka Marija Zorko iz Vurberga pri Ptuj. Prišla je v Maribor na obisk k sorodnikom, pa jo je malo pred njihovim stanovanjem zadela na cesti nenadna smrt.

□ Nesreča zagrebškega vseučiliškega profesorja na Pohorju. Pri smučanju se je ponesrečil zagrebški vseuč. profesor dr. Franc Smetanka. Poškodovan si je desno koleno, vsled česar so ga morali prepeljati v bolnišnico.

□ V odrganem dvigalu. Težja nesreča se je pripetila včeraj v tovarni testen in mlinu tvrdke Franz v Melju. V višini tretjega nadstropja se je odrgalo dvigalo v katerem se je nahajal delavec Anton Šafarič iz Maribora. Po čudnem slučaju so odpovedale v dvigalu rešilne naprave in zgrmelo je z delavcem vred v prtiličje, kjer se je ustavilo. K sreči pa se je katastrofa končala le z lažjimi poškodbami prizadetega delavca. Dobil je lažje notranje kontuzije ter si natrl desno nogo. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnišnico.

□ Radio aparate in sestavne dele, zvočnike, žarnice, drobni material, po nizkih cenah dobite v zadrugi Radio-Maribor, Miklošičeva 2.

ZNIŽANJE CEN V JAVNI KUHINJI V MARIBORU

Z novim letom se znižajo cene v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6 kakor sledi:
A-hrana, čez teden goveje meso in v nedeljo pečenka, celodnevno le 8.50 Din.
B-hrana, trikrat tedensko pečenka, ostale dni govedina z dvema prikuhama ter dvakrat tedensko tudi močnata, celodnevno le 12.50 Din.
C-hrana, trikrat tedensko pečenka, ostale dni govedina, vsak dan močnata, ob nedeljah tudi kurčevina. Prvovrstna hrana za vse sloje stane dnevno le 14 Din. — Pridite in poskusite!

Cerkveni vestnik

Nočni častivei presv. Srca Jezusovega molijo v noči od 31. decembra na 1. januarja pričeniš z 9. uro v stolnici iz knjige »Večna molitve« 22. uro: Za praznik rojstva Gosposodvega. Možje in mladeniči brez razlike stanu vlnudno vabljeni!

Sport

Smučarski tečaj za otroke do 12 let.

SK. »Ilirija« priredi od 3. do 10. januarja 1932 v svojem Smučarskem domu v Planici pri Ratečah smučarski tečaj za otroke do 12 let. Pred in po tečaju se bo vršil zdravniški pregled otrok. Program vežbanja in izrabe ostalih prostih ur je sestavljen s sodelovanjem Šolske poliklinike in Higijenskega zavoda. Vsi udeleženci bodo pod nadzorstvom zaščitnih eester in bodo popolnoma ločeni od ostalih gostov v domu. Imeli bodo posebno hrano, petkrat dnevno jim znašajo stroški z vso preskrbo in instrukcijo Din 350 za osebo.

Prijave je nasloviti na: Janez Bitenc, oskrbnik Smučarskega doma SK, Ilirija, Rateče-Planica.

Smučarji: Bloke vas vabijo!

Ne zamudite ugodne prilike in pridite. Telefonsko vremensko poročilo z Blok zela ugodno. Tečaj se bo vršil od 1. do 4. januarja 1932. Najugodnejši dohod: s Pečnikarjevimi avtobusom skozi Velike Lašče naravnost v Novo vas in sicer ob nedeljah in praznikih ob 8 dopoldne, ob delavnikih pa ob 15 popoldne izpred gostilne »Pri Čeknovarju« poleg Dolenjskega mosta. Dohod preko Rakeka: Ob 7.35 z jutranjim vlakom na Rakek, odhod ob 9.25 z avtobusom do Bloške Police, nato 45 minut peš v Novo vas. Družba, ki bi želela potegniti se s sankami z avtobusa z Bloške Police v Novo vas, naj brozjavi z Rakeka poštarju Lavriču v Novo vas. Za stanovanja in vse drugo je dobro preskrbljeno.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Četrtek, 31. decembra, ob 21. uri: TRIJE VASKI SVETNIKI. Znižane cene.
Petek, 1. januarja ob 15: CYRCEK ZA PEČJO. Izven. Znižane cene. - Ob 20: ARSENE LUPIN. Izven. Znižane cene.

Sobota, 2. januarja: PRITLICJE IN PRVO NADSTROPJE. Red D.

OPERA

Začetek ob 20

Četrtek, 31. decembra, ob pol 21. uri: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Znižane operne cene. Izven.

Petek, 1. januarja ob 15: GROFICA MARICA. Izven. Znižane cene. Ob 20: CARMEN. Izven. Znižane cene.

Sobota, 2. januarja: KNEZ IGOR. Red A.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 31. decembra: Zaprtlo.
Petek, 1. januarja ob 15: ZEMLJA SMEHLJAJA. OB 20: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR.
Sobota, 2. januarja: KRALJ NA BETAJNOVI. Znižane cene. Zadnjič.

Zadnja poročila

Sporazum med Francijo in Anglijo

Pariz, 30. dec. tg. »Echo de Paris« javlja, da se je med Francijo in Anglijo dosegel v reparacijskem vprašanju kompromis v naslednjih točkah: 1. triletni moratorij za nemške zavarovane tranše, 2. nezavarovane nemške tranše, ki se bodo plačale med tem časom, se takoj odkazejo nemški državni banki, 3. Nemčija bo izvršila minimalni program stvarnih dajatev, 4. po treh letih se bo na novo presojalo o nemški plačilni zmožnosti, 5. Nemčija naj sklene z ameriskimi, angleškimi, francoskimi in nevturalnimi bančniki dogovor o progresivnem vračanju kratkoročnih kreditov, 6. nemške upnice naj se dogovorijo o ukrepih, da pripravijo Washington, da njihove žrtve neobhodno zahtevajo redukcijo vojnih dolgov.

Berlin, 30. dec. tg. Danes je nemški poslanik von Hösch dospel v Berlin, da poroča zunanjemu ministertvu o svojih pariških vtisih glede reparacijskega vprašanja in da dobi nove instrukcije od svoje vlade.

Mednarodna konferenca vlad bo v Lousanni

Berlin, 30. dec. tg. Angleški poslanik sir Rumbold se je danes zglasil pri zunanjem tajniku Bülowu, da mu predlaga v imenu angleške vlade, naj se reparacijska konferenca sestane 18. januarja v Lausanneu. Nemška vlada bo najbrže že jutri sporočila angleškemu zunanjemu ministru, da se strinja s tem terminom in predlaganim krajem. Gotovo je torej, da bo mednarodna konferenca vlad v Lausanneu. Termin za konferenco pa se bo morda za par dni odgodil, če do tedaj ne bodo končani razgovori moratorijskega odbora v Berlinu.

Pariz, 30. dec. tg. Francoska vlada je pristala na predlog angleške vlade, da se določi kot termin za otvoritev reparacijske konference 18. januar in da se konferenca vrši v Lausanneu.

Zakon o bilansiranju državnih vrednostnih papirjev

Belgrad, 30. dec. AA. Nj. Vel. kralj je podpisal in proglasil zakon o bilansiranju državnih vrednostnih papirjev.

§ 1. Vse denarne ustanove tako privatne kakor javnopravne, ki so obvezane javno polagati račune, ter zavarovalne družbe, lahko v bilanci za poslovno leto 1931 oziroma 1931-32 bodisi odpišejo razliko, izkazano med ceno nabave državnih vrednostnih papirjev, kamor spadajo tudi zastavni listi in obveznice Državne hipotekarne banke, glede tečaja, po katerem so bili ti papirji vnešeni v predhodno bilanco in tečaja ene domačih borz zadnjega dneva poslovnega leta, bodisi izravnavo to razliko preko izravnanega računa ter jo beležijo kot aktivno pod nazivom »račun razlike tečaja državnih vrednostnih papirjev«.

§ 2. Znesek računov tečaja državnih vrednostnih papirjev se mora odpisati najdalje v roku 5 let in sicer vsako leto najmanj za eno petino začeti od dneva, ko je bila sklenjena bilanca. Celokupni znesek rezerve, izkazane v pasivih bilance za pokritje izgub na tečaju vrednostnih papirjev se bo uporabil za odpis tega računa.

§ 3. Izguba izkazana o priliki prodaje državnih vrednostnih papirjev se mora odpisati v celoti v bilanci za poslovno leto, v kateri je bila prodaja izvršena.

§ 4. Dobiček se ne more deliti niti dajati tantem, dokler je znesek računov razlike tečaja državnih vrednostnih papirjev večji od rezerve, izkazanih v bilanci.

Odhod Andjelinoviča iz Dunaja

Dunaj, 30. dec. AA. Predsednik avstrijske republike Miklas je sprejel danes popoldne v poslovno avdijenco doseadanega jugoslovanskega poslanika na Dunaju dr. Andjelinoviča. Ob tej priliki je predsednik Miklas podaril dr. Andjelinoviču svojo sliko v okvirju z napisom: Jugoslovanskemu poslaniku dr. Grgi Andjelinoviču v prijateljski spomin.

Premestitve

Belgrad, 30. dec. I. Premesteni so Janez Rozman iz postaje Jesenice na postajo Maribor glavni kolodvor, Anton Lengar iz postaje Moškanji na postajo Ponikva, Alojz Pavšer iz postaje Ponikva za šefa postaje Veržej.

Velike poplave na Grškem

Pariz, 30. dec. AA. Havas poroča iz Aten, da so v Trakiji nastale zaradi velikega deževja v zadnjem času poplave. Reke so stopile iz svojih strug ter poplavlile številne vasi in mnogo obdelanega polja.

Bankrot Steyra

Dunaj, 30. decembra. Z. Občinski svet mesta Steyr v Gornji Avstriji je sklenil na svoji seji, da proglasi bankrot mesta. Vsa javna podjetja bodo ustavljena, razsvetljava ukinjena in vsi javni lokali in obrati suspendirani. Prav tako je sklenjeno, da se ustavi vsa plačila obresti, ki jih je najelo mesto. Na tej seji je občinski svet poslal vladi prošnjo, da prevzame upravo mesta v svoje roke.

Zeppelin kot prometno sredstvo

Berlin, 30. dec. AA. Nemški zrakoplov »Graf Zeppelin« uvede leta 1932 reden promet z južno Ameriko. Družba, ki bo vzdrževala ta promet, sodi iz doseadanjih izkustev, da zrakoplov ne bo odvisen od meteoroloških razmer.

»Graf Zeppelin« namerava prirediti leta 1932 10 vožen v Brazilijo in nazaj. Prva bi se vršila 19. marca 1932. — Če se prijavi dovolj potnikov, bo družba drugo poletje aranžirala potovanje na »Zeppelinu« v arktične pokrajine.

Komunistični atentat

Santiago (Čile), 30. dec. AA. V tukajšnji katedrali je eksplodirala bomba. Človeških žrtev ni, tudi gmotna škoda je neznatna.

List »Las Ultimas Noticias« piše pri tej priliki, da je komunistična internacionala v Montevideu dala na razpolago 24 milijonov dolarjev za agitacijo med čilskimi brezposelnimi delavci.

Trnit se potovil

Helsingfors, 30. decembra AA. Finski parnik »Orion«, zgrajen leta 1884 je priplul v prejšnji noči iz Rouena. Na visokem morju pred Helsingforsom pa je parnik zašel v snežni vihar in se potopil. Na pomoč prihiteli ladje so rešile 10 mož posadke in enega potnika. Drukih devet mož posadke, med temi kapitan, se je rešilo na rešilni čoln, ki pa je kmalu takisto utonil.

Suha in debela leta

Zanimivo opažanje v pretečenem letu je bilo to, da se je po štirih do šestih tednih zgodilo n. pr. v Berlinu približno isto, kar se je prej zgodilo na Dunaju. Zato se je že pričelo govoriti o nekem paralelnem razvoju na političnem in gospodarskem polju. S skoraj matematično natančnostjo se je moglo vselej že vnaprej ugotoviti dogodke v bančnih krogih in na borzi. Zanimivo pa je dalje tudi to, da je po kratkem presledku vsled dogodkov na kontinentu bilo prizadeto angleško gospodarstvo in končno so ti valovi nesigurnosti prešli v Holandijo, Belgijo in Francijo.

Na tem našem svetu se vse ponavlja. Le 50 let nazaj v zgodovino se moramo ozreti in opazili bomo slične dogodke, ki jih preživljamo tudi danes. Vojna med Nemčijo in Francijo l. 1870/71 je končala s porazom Francije, ki je morala plačati 4.2 milijarde zlatih mark (približno 65 milijard dinarjev) vojne odškodnine Nemčiji. V Nemčiji so velik del te vojne odškodnine porabili za pokritje in izplačilo starih vojnih dolgov. Radi tega so na denarnem trgu postale velike vsote denarja proste in so jih pričeli kapitalisti nalagati v industrijo in trgovino.

V teku treh let je bilo ustanovljenih 958 delniških družb z delniškim kapitalom 3600 milijonov mark. Nenadoma pa je na Dunaju,

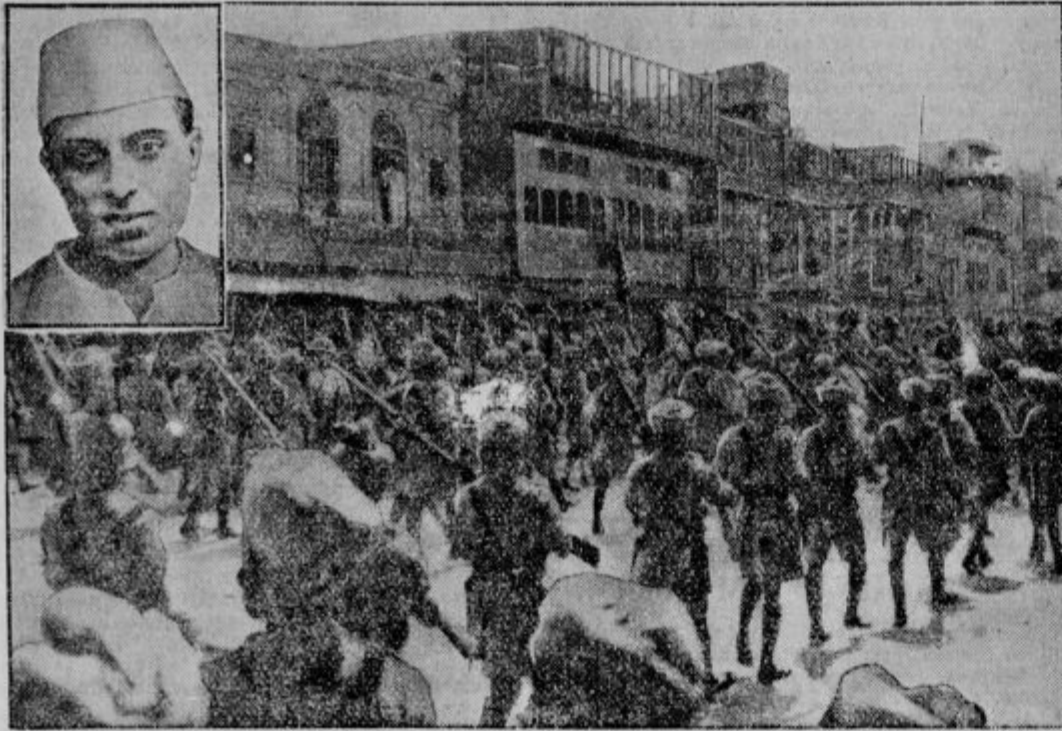
ki se je v tej dobi neverjetno razvijal, l. 1873 nastopila kriza. Samo 8. maja 1873. je doživelo popoln polom 78 dunajskih denarnih in gospodarskih družb. Kriza je čez par tednov segla v Nemčijo. Na berlinski borzi so strahovito padli tečaji in s tem v zvezi so se pojavili polomi bančnih in trgovskih podjetij. Od 465 pruskih železaren jih je propadlo 235. Prisilni konkurzi so se podesetorili.

Kmalu je kriza prešla iz Nemčije v druge dežele. V Angliji se je kriza pričela najprej v volneni industriji in v kratkem v železni. Istočasno je nastopila v Zedinjenih državah gospodarska kriza, kakor je dotlej še niso pomnili.

Ko je kriza ponehala, so mogli n. pr. v Nemčiji ugotoviti, da so tečajji po l. 1870. ustanovljenih pridobitnih družb padli od 111 na 35 odstotkov, da sta bili torej izgubljeni dve tretjini vrednosti. Dividend, ki so l. 1872 znašale povprečno 11 odstotkov, v l. 1875. pri večini družb sploh niso mogli izplačevati.

Ta svetovna gospodarska kriza po francosko-nemški vojni je trajala približno pet let, nakar je l. 1878 pričelo zopet napredovanje na vseh poljih.

Ce upoštevamo, da je sedanja kriza pričela l. 1927, imamo l. 1932 lahko že malo upanja in nade.

K najnovejšim nemirom v severno-zahodni Indiji. Indiji vzbudile mnogo pozornosti in še več skrbi. Nemiri so izbruhnili ravno na dan vrnitve havlal Nehru, predsednik vseindijskega kongresa, glaskih in indijskih čet v mesto Pešavar, ki je središče krvavih nemirov.

V Angliji so vesti o novih nemirih v zahodni Gre očitno za dobro organizirano komunistično Gandija iz Evrope. Na levi zgoraj: Pandit Javaki so ga angleške oblasti zaprle. Slika: vhod anškaviar, ki je središče krvavih nemirov.

Katoliki v angleškem parlamentu

V Londonu so te dni izdali uradni seznam 756 članov gosposke zbornice. Med njimi je 43 zavednih katolikov. Med 615 poslanci spodnje zbornice je 24 katolikov in sicer 18 konservativcev, 4 v delavski stranki in 2 sta irska neodvisna poslance. Omembe vredno je dejstvo, da vseh sto let, odkar je katolikom dovoljena izvolitev, ni bilo niti enega katoliškega poslanca, ki bi pripadal liberalni stranki. — Vsak od katoliških poslancev v sedanjem parlamentu zastopa približno 100.000 katolikov, 300.000 angleških židov pa ima v parlamentu 20 poslancev!

Nemški školi za mir

Nemška katoliška zveza je izdala za božič posebno spomenico, v kateri se vsi ljudje dobre volje pozivajo na pozitivno delo za ohranitev miru na svetu. To spomenico so podpisali tudi vsi nemški škofje.

Važna spreobrnitev

Bivši rektor pravoslavnega semenišča v Krzemilnicah Peter Talinski, na Poljskem zelo znana osebnost, je pravoslavnemu metropolitu Demjusu pisмено sporočil, da izstopa iz pravoslavne cerkve, da bi mogel stopiti v katoliško. Da bi se bolj poglobil v nauke katoliške cerkve, bo Peter Tabinski odšel za leto dni v Rim. Nato se vrne v svojo domovino, kjer bo deloval na združenje in zedinjenje obeh cerkev.

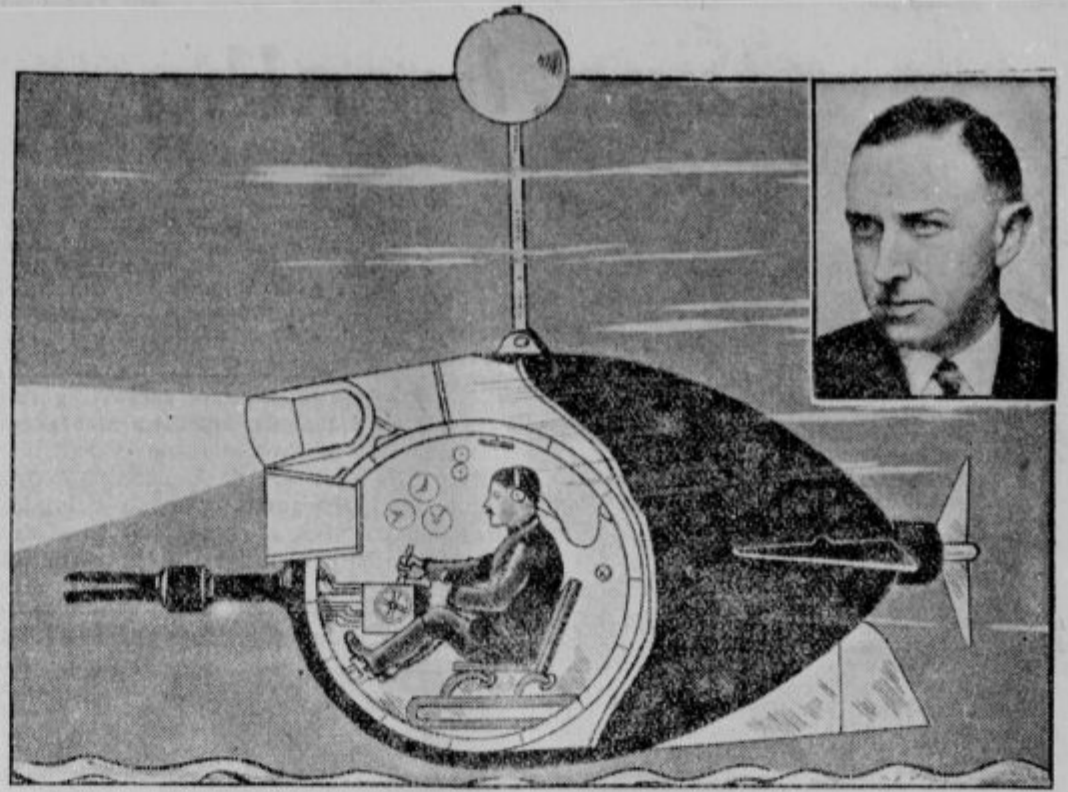
Koki Kirota, japonski veleposlanik v Moskvi, na katerega naj bi se izvršil atentat. Kakor smo v »Slovencu« že poročali, je načrt za atentat baje skoval član češkega poslaništva v Moskvi. Po moskovskih poročilih je bil ta atentat zato organiziran, da bi prišlo med svetovi in Japonsko do konflikta in morda celo do vojne.

Zasluge za ohranitev miru

Stalni odbor za razdelitev Nobelovih nagrad v Oslu je odlikoval dne 10. decembra dve osebi za največje dosežene uspehe v korist svetovnega miru. Letos sta bila oba odlikovanca iz Amerike in sicer sta bila odlikovana: predsednica Mednarodne ženske lige za mirovno gibanje ga. Jane Addams in rektor Kolumbijske univerze g. Nicholas Murray Butler. Leta 1860. rojena ga. Addamsova je znana javna delavka in sociološka pisateljica. Od leta 1889. biva v Chicagu, kjer je ustanovila in vodi stanovansko kolonijo Hull-House za samostojne ženske. Mestna uprava ji je razen tega poverila delokrog prometnega in pa cestnega nadzornika. Spisala je več strokovnih del: Demokracija in socialna etika, Novi mirovni ideali. Mir in kruh v letih svetovne vojne. Dvajset let dela v Hull-Housu i. dr. — Drugi odlikovanec, leta 1862. rojeni Nicholas Murray Butler je dobro poznan v Evropi. Po študiju na domači Kolumbijski univerzi se je učil še v Parizu in Berlinu. Spisal je veliko pedagoških in filozofskih del. V teku 30 let je vodil znani ameriški strokovni časopis »Pedagoški pregled«. Uživa pa tudi mednarodni ugled na področju mednarodnega prava. Ponojno se je udeležil mirovni posvetovanj in vodil obnove po Nemcih med svetovno vojno porušene Lovanjske univerze. Od l. 1885 je profesor in od l. 1901 rektor Kolumbijske univerze. Odlikovan je z vsemi štirimi križi francoske častne legije in je član Francoskega instituta. Od l. 1925 je tudi predsednik Carnegiejeve ustanove za podeljevanje študijskih podpor mladim znanstvenikom. — Gospa Addams je zdaj težko bolna in je prejela obvestilo o Nobelovi nagradi v baltimorski bolnišnici, kjer čaka na operacijo.

Pariška občina in brezposelni

Pariški magistrat, ki mora skrbeti za 55 tisoč brezposelnih (med njimi je skoro 5000. t. j. približno 9% tujcev), je daroval za božič 8 milijonov frankov za podpore in 1½ milijona frankov za nabavo živin in premoga. Otroci brezposelnih bodo dobivali obed in večerjo v šolskih kuhinjah. A vse to nikakor ne zadoštuje, in pariški trgovci so magistratu prostovoljno priskočili na pomoč. Ozirali so se pred vsem na brezposelne družine z otroci, ker imajo samej prehrano v raznih dobrodelnih zavodih. — Posamezniki so prispevali živila, avtomobile za prevoz blaga ali prodajalne in prodajalce za razdelitev podpor. Na sveti večer so se prikazali v petih pariških okrajih veliki napisi: Brezplačna razdelitev mesa, zelenjave in sadja za oženjene brezposelne. — Dolge vrste podpore potrebnih zakonskih očetov so se postavile pred trgovinami. Dobili so po 3 kg govedine za juho, zeljnato glavo, 5 kg jabolk in hrušk in 1 kg sira. Število na ta način obdarovanih oženjenih delavcev znaša do 3000.

Podmornica, s katero se bo lahko doseglo morsk globino 3000 metrov. Iznajditelj Hans Philipps iz Kölna (desno zgoraj) je izročil javnosti načrte za zgraditev podmornice, s katero se bo lahko prilo do 3000 metrov globoko pod morsk gladino. Izum je velike važnosti in so se že ponudili ljudje, ki bodo zgraditev te podmornice finansirali.

Komunistični pastor

Protestantski duhovnik Eckert v Manheimu je novembra meseca postal član komunistične stranke, to objavil v dnevnem tisku in se odpeljal v Rusijo. Zastavil je na ta način svojim sovernikom načelno vprašanje, ali sme krščanski duh biti pristaš protiverškega gibanja? Eckert je odpotoval v inozemstvo brez dovoljenja cerkvene oblasti. Zato je takoj izročil konzistorij v Karlsruhe njegovo župnijo drugemu duhovniku in odredil preiskavo. A za nemške razmere je značilno, da je izzvala ta odredba protest »Nemške zveze socialističnih bogoslovcev« in »Zveze verskih socialistov«, kjer je bil Eckert predsednik. Obe organizaciji sta izjavili, da je komunizem zasebna zadeva, radi katere nima cerkev pravice preganjati duhovnika! Osrednji odbor nemške komunistične stranke je pohitel izka-

zati še več hinavstva, ker je izjavil v posebnem, od poslanca Schnelerja podpisanem pismu na »Zvezo socialističnih bogoslovcev« dobesedno sledeče: »Sprejeli smo Eckerta med naše člane, ne da bi mu stavili kake pogoje v zvezi z njegovim verskim prepričanjem in duhovniškimi dolžnostmi. Vztrajamo pri našem svetovnem nazoru, ne da bi ga komu vsiljevali.« (!) Cerkvena sodnija je naposled sklenila, da bo obravnavala zadevo po Eckertovem povratku in svrhu osebnega zaslišanja. To se je zgodilo dne 21. decembra. Sodniki so priznali, da je kršil Eckert službeno dolžnost in mu odvzeli župnijo. Sklenili so dalje, da ne sme biti duhovnik član politične stranke, ki oznanja ateizem. Sporočili so Eckertu, da ga ne smatrajo več za člana protestantske cerkve.

Svetovni tisk

Nemčija je na svetu prva država po številu dnevnikov, ki znaša 3353. Na drugem mestu so Zedinjene države s 1942 dnevnikmi, na tretjem pa Francija s 1500. Na Angleškem imajo samo 255 dnevnikov in se novi sploh ne morejo uveljaviti pri občinstvu. Po razširjenosti dnevnega tiska je na prvem mestu Švica (506 dnevnikov), kjer pride po en dnevnik na vsakih 8000 prebivalcev. Danska z 272 dnevnikmi je na drugem mestu (po en dnevnik na 13.000 prebivalcev). Nemčija je šele na tretjem mestu (po en dnevnik na 18.700 oseb) in Zedinjene države na četrtem (po en dnevnik na 61.000 oseb). Kljub vsemu prizadevanju zavistnih Američanov je londonski dnevnik »Daily Mail« še vedno največji na svetu. Tiskajo ga dnevno dva milijona izvodov. Velike dnevniške imajo v Rusiji, o čemer smo približne podatke priobčili nedavno.

Borba proti alkoholu

Pred božičnimi prazniki so oblasti v New Yorku priredile številne racije, da bi onemogočile prodajo alkoholnih pijač med prazniki. V raznih tajnih klubih so zaplenili likerjev v vrednosti nad 5 milijonov dinarjev in piva in drugih pijač za približno 55 milijonov dinarjev. Zaprli so več sto oseb, ki so se bavile s tihotapljenjem alkoholnih pijač.

»V vašem medaljončku imate gotovo kak dragocen spomin?«

»Da, lase svojega soproga.«

»Saj je vaš mož vendar še živ?«

»Da, ampak las nima več.«

Ona: »Krompir je kuhan samo na pol.«
Ona: »Potem jej samo ono polovico, ki je kuhana.«

Dr. Wu, bivši kitajski poslanik v Washingtonu, bo imenovan za zunanjega ministra nankingske vlade. Nanj stavijo velike nade v vedno bolj ostrem sporu med Japonci in Kitajci.

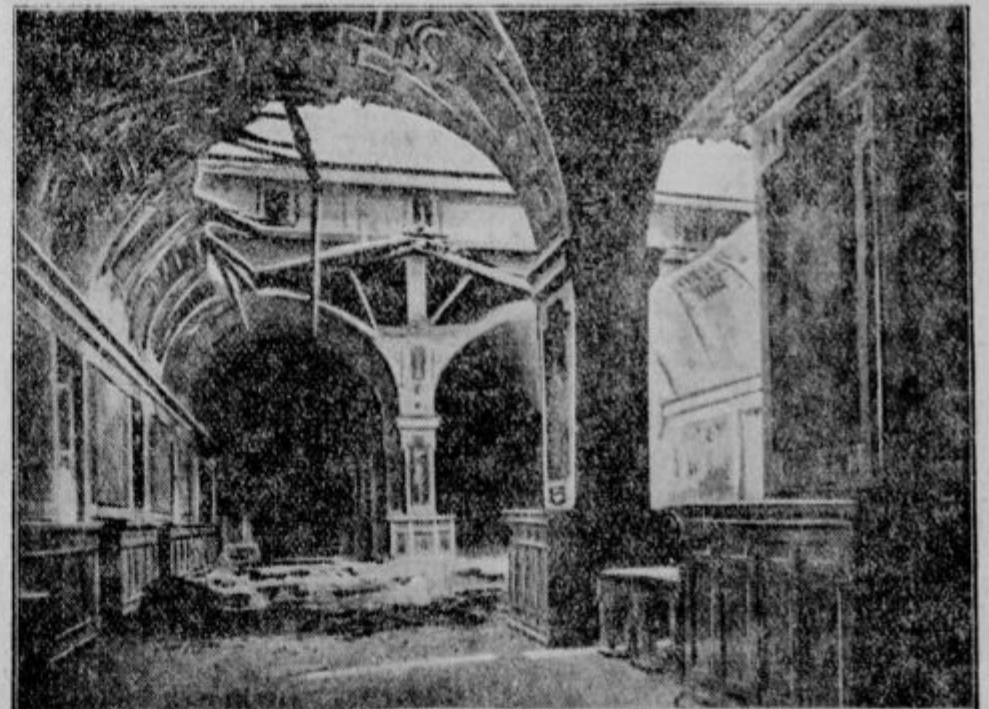
»V vašem romanu je vse preveč oseb, ki so popohtoma odveč,« je kritiziral založnik.
»Kaj ni v življenju ravno tako?« je odgovoril pisatelj.

Stari znanec sodišča: »Gospod sodnik, veste, ta razprava bo nekaj jubilej za mene. Pridem petdeset let pred sodišče in zato bi rad, da bi bila malo bolj slovesna. Ali ne bi mogel dobiti zagovornika?«

Sodnik: »Cemu, vaša zahteva je jasna kot beli dan. Prijeli so vas na licu mesta in tudi sami priznavate tatvino. Kaj naj bi pač mogli povedati in kako naj vas zagovarja odvetnik?«

Potepuh: »Saj ravno na to sem tudi jaz zelo radoveden!«

»Oprostite, vi sedite na mojem klobuku.«
»Ah! Kaj nameravate morda že oditi?«

Pogled v porušene prostore vaticanske knjižnice. O tej nesreči, ki pomeni za učeni svet velike izgube, smo poročali pred dnevi obširno v »Slovencu«

Gorenjski obrtniki za skupne zbornice

V nedeljo dne 27. dec. se je vršil na Bledu izredni občni zbor Zadruga rokodelskih in dopuščenih obrtov za radovljški okraj, ki šteje okrog 300 obrtnikov. Glavna točka dnevnega reda je bilo sklepanje o ločenih ali skupnih zbornicah. Zborovanje se je vršilo pod vodstvom načelnika g. Jana v zborovalni dvorani Sokolskega doma na Bledu ob navzočnosti okrog 100 članov ter raznih delegatov, med katerimi so bili zastopniki Zbornice za TOI in pa nekateri gospodje iz Ljubljane kot zagovorniki ločenih zbornic. Po pozdravnih besedah g. Jana je izpregovoril zastopnik obrtne oblasti g. komisar dr. Cermak. Nato pa so se vrstili govori zagovornikov skupnih in pa ločenih zbornic. Med prvimi se je oglašil k besedi g. Ambrožič, ki je plediral za skupne zbornice. Nato sta govorila obširno o ločenih zbornicah gospoda Simenc in Pišman iz Ljubljane ter sta pozivala, naj bi se obrtništvu izreklo za ločene zbornice. Sledil je govor zborničnega člana g. Krapeža, ki je izjavil, da je skupna zbornica v Ljubljani vedno stala obrtniku ob strani, štela njegove interese, izvedla nebroj akcij za znižanje bremen in izboljšanje gospodarskega položaja ter da je žrtvovala velike vsote in mnogo truda za strokovni napredek naraščaja in obrtništvu, posebno v svojem obrtnospesovalnem delu. Opozarjal je na izjavo srbskih in hrvatskih obrtniških voditeljev, da bi tudi oni bili za skupne zbornice, ako bi bile njihove zbornice tako urejene in tako delavne, kakor je skupna zbornica v Ljubljani. Kar je priznavalo naši zbornici tuje obrtništvu, to mora priznati tudi domače ter se

izjaviti zato za skupno zbornico. G. Pavšič iz Ljubljane je čital polemičen govor proti »Jugoslovanskemu Obrtniku« *ter se zavzemal za ločene zbornice. Po poročilu zborničnega tajnika dr. Pretnarja o akcijah, ki jih je izvedla zbornica za obrtništvu, o sistemu zbornic in o sestavi skupne zbornice v Ljubljani, ki daje obrtništvu popolno avtonomijo in neodvisnost odločanja o obrtniških stvareh v obrtnem odseku, ki obstoja izključno samo iz obrtnikov ter o stroških vzdrževanja, se je oglašil bohinjski obrtnik g. Godec. Ugotovil je, da je iz vseh poročil, ki so jih dali predgovorniki, razvidno, da ima obrtništvu v svoji skupni zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani krepko zaščitnico, ki daje obrtniku možnost neodvisnega odločanja v avtonomnem obrtnem odseku, ki nudi obrtništvu ne samo krepko splošno podporo, ampak tudi velike denarne podpore. Ločena zbornica je nekaj še povsem negotovega in bi obrtnike tudi mnogo več stala, dočim je vprašanje, če bo mogla nuditi obrtništvu to, kar nudi skupna. Predlagal je, da se obrtništvu izreče za skupne zbornice. Na predlog g. Behlerja iz Radovljice se je zaključila nato debata ter izvršilo poimensko glasovanje. Pri tem se je izrekla ogromna večina navzočih za skupne zbornice, dočim je glasovalo za ločene komaj 12 članov. Gorenjsko obrtništvu enega največjih srezov Dravske banovine je s tem pokazalo, da trezno presoja položaj glede vprašanja zbornic in da ne verjame raznim lepim besedam o ločenih zbornicah, temveč upošteva to, kar ima in o čemer ve, kaj mu nudi.*

Davki zapadejo

Davčna uprava Ljubljana — mesto razglasa:

Dokler se ne izvrši nova odmera zemljarine, zgradarine, pridobnine, rentnine in družbenega davka za tekoče leto 1932, morajo davčni zavezanci plačevati te davke po predpisu iz prejšnjega leta, to je iz leta 1931. Od tega so izvzeti samo oni davčni zavezanci, ki so prijavili prenehanje davčne dolžnosti (člen 147 zakona o neposrednih davkih).

V smislu člena 148 pravkar omenjenega zakona o neposrednih davkih in njega pravilnika, je 1. januarja 1932 že dospel v plačilo prvi obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, pavšalnega davka na poslovni promet in vojnice. Vsi ti že v plačilo dospeli četrtletni davki se morajo plačati najkasneje do 15. februarja 1932. Kdor bi do tega dne ne plačal zapadlega davka, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6% zamudne obresti in se izterja neplačani davek z obrestmi vred prislilno.

Zemljarina dospe v plačilo ter se mora plačati v dveh enakih letnih obrokih, najkasneje dne 15. avgusta 1932 in dne 1. novembra 1932 sicer se bodo prav tako zaračunale 6% zamudne obresti in se bodo neplačane vsote prislilno izterjale.

Davek novih davčnih zavezancev in davek za nove davčne predmete, ki se bo odmeril med tekočim davčnim letom, dospe v plačilo oni dan, ko se bo davčnim zavezancem pravilno izročil plačilni nalog ali odlok. Plačati se pa mora 30 dni po vročitvi plačilnega naloga odnosno odloka, in sicer v onem znesku, ki je po zakonskih rokih že dospel v plačilo.

Splošni 1% davek na poslovni promet onih zavezancev, ki ga plačujejo po knjigi opravljenega prometa, dospe in se mora plačati za 1. četrtletje 1932 najkasneje do 30. januarja 1932.

Obvezanci skupnega davka na poslovni promet, ki so se izjavili, da bodo plačevali ta davek po

vplačili v gotovini in menicah, morajo tudi izvršiti plačilo davka po tarifi najpozneje čez 20 dni po preteku vsakega meseca, oni pa, ki so se izjavili za plačilo davka po napravljenih računih morajo davek vplačati najpozneje čez 60 dni po preteku vsakega meseca.

Davek na rente, ki se pobira v smislu čl. 71 zakona o neposrednih davkih posredno po dolžniku, se mora plačati v 45 dneh po poteku vsakega polletja, tedaj za 1. polletje do vsätetega 14. avgusta 1932.

Uslužbeni davek, kakor tudi davek na samce, ki so ga pobirali službodajalci, in sicer: 1. državne in samoupravne institucije, 2. družbe, ki polagajo javno račune in ki so vsled tega načelno zavezane družbenemu davku, 3. sicer v obeh teh primerih brez ozira na število zaposlencev, in 3. ostali delodajalci, ki zaposlujejo mesečno povprečno nad 20 zaposlencev, morajo odpremiti davčni upravi najkasneje do 15. dne po preteku vsakega meseca. Ostali delodajalci pa plačujejo ta davek poleg davčnih znamk na vse zasluzke, in sicer s tem, da nalepijo te znamke ob vsakokratnem izplačnem roku v knjižici za uslužbeni davek na zalo določenem mestu in znamke uničijo.

Davek na samce pa morajo tudi vsi delodajalci odpremiti davčni upravi brez izjeme v gotovini, in sicer najkasneje do 15. dne po preteku vsakega meseca.

Konferenca o skupnem prometnem davku se je vršila v torek v finančnem ministrtvu. Konferenci so prisostvovali poleg predstavnikov finančnega ministrtva predstavniki vseh zbornic za trgovino, obrt in industrijo. Konferenca se bo nadaljevala tudi v sredo. Posvetovanje se je izvršilo o spremembi posameznih tarifnih številki o skupnem prometnem davku. Te številke zadevajo vino in žganje, olje, magnezit, koks, milo, zdravila, barve, juto, keramiko, steklo, žico, električne svetilke in še nekatere druge predmete.

Monopol na radio v Avstriji. Standard Electric je prosila avstrijsko vlado, naj ji dovoli monopol za postavljanje in vzdrževanje radijskih postaj v Avstriji. V zadnjem času so se že razširile vesti, da je avstrijska vlada pristala na ponudbo. Ta vest se sedaj zanika, ker je Standard Electric umaknila svojo prošnjo.

Proti zavarovanju v tuji valuti je izdala nemška vlada stroge odredbe. Državna banka ne bo več dajala deviz za plačevanje premij na račun zavarovanja v inozemski valuti, ki je bilo sklenjeno po 17. decembru ali pa spremenjeno v tujo valuto po 20. decembru 1931.

Nova spekulacija. »Jugoslovanski Lloyd« *svari na uvodnem mestu kmete pred novo vrsto spekulacije njim v škodo. Živinski prekupčevalci in mešetarji namreč nalašč širijo tudi po časopisju alarmantne vesti o sramotno nizkih cenah živine in prašičev. Tako so nedavno nekateri listi poročali, da se na kmetih v savski banovini prodaja živina po 50 para žive vage, prašiči pa po 1 Din. Drugi listi so zopet poročali, da niso kmetje niti hoteli gnati neprodane živine domov in da so jo pustili raje na trgu, ker se jim to radi nizkih cen ni zdelo vredno truda. Zagrebški list zatrjuje, da raznašajo takšne vesti živinski trgovci z namenom, da bi kmeta zmešali in lažje izvabili od njega živino skoraj zastoj. Sreski agronomi, učitelji in občinska oblastva naj bi poučili kmeta o resničnih cenah živine na domačih in tujih trgih. Tudi radio bi lahko mnogo koristil v tem pogledu.*

Borza

Ljubljana, 30. dec.

Denar

Skupni devizni promet je znašal 1.908.296 Din; od tega odpade samo na Prago 902.000 in na Curih 633.000. Tečaji Pariz, Praga, Trst, Amsterdam in New York so bili nekoliko čvrstješi, Curih in Bruselj neizpremenjena, medtem ko je London zopet popustil.

Ljubljana. Amsterdam 2257.15—2263.99, Bruselj 783.86—786.22, Curih 1097.85—1101.15, London 188.93—196.43, Newyork 5609.16—5626.16, Pariz 220.75—221.41, Praga 166.87—167.37, Trst 283.41 do 289.41.

Zagreb. Amsterdam 2257.15—2263.99, Bruselj 783.86—786.22, London 188.93—196.43, Milan 283.41 do 289.41, Newyork kabel 5631.16—5648.16, ček 5609.16—5626.16, Pariz 220.75—221.41, Praga 166.87 do 167.37, Curih 1097.85—1101.15. — Skupni promet brez kompenzacij 4.562.000 Din.

Belgrad. Amsterdam 2257.15—2263.99, Berlin 1348.50—1370.50, Bruselj 783.86—786.22, Newyork 5609.16—5626.16, Curih 1097.15—1101.15, London 188.93—196.43, Pariz 220.75—221.45, Praga 166.87 do 167.37, Trst 283.41—289.41.

Curih. Belgrad 9.10, Pariz 20.10%, London 17.50, Newyork 512.93, Bruselj 71.40, Milan 26.05, Madrid 43.35, Amsterdam 205.00, Berlin 122, Stockholm 98, Oslo 96.50, Kopenhagen 97.25, Sofija 3.72, Praga 15.20, Varšava 57.50, Atene 6.50, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.07, Helsingfors 7.50.

Dunaj. Dinar notira (valuta) 12.60.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 8% Bler. pos. 57 bl., 7% Bler. pos. 49 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. 7% invest. pos. 61 bl., vojna škoda ar. 249—250, lisa 249—250, 4% agrar. obv. 31 bl., 7% Bler. pos. ar. 47—47½, 8% Bler. pos. araug. 34—55½, 7% pos. hip. b. 58 bl., 6% begl. obvez. 36—39. — Promet: 7% Bler 10.000 dol., 8% Bler 1000 dol., vojna škoda 400 kom., begl. 100.000.

Belgrad. 7% drž. inv. pos. 61 bl., 4% agrar.

obvez. 30 bl., 29½ den., 6% begl. obv. 37 (375.000 nom.), vojna škoda promt 251 bl., 250 den. (3050 kom.), 7% pos. DHB 55 bl., Narodna banka 6000 bl., 5000 den.

Dunaj. Don. sav. jadr. 92.50, Wiener Bankverein 12, Escompteges. 113, Aussiger Chemische 128.50, Alpine 13.50, Trboveljska 34.75.

Žitni trg

Novi Sad. Vse je nespremenjeno. Tendencat stalna. Promet: 35 vagonov.

Budimpešta. Tendencat: slabša. Promet srednji. Pšenica: marec 13.42—13.62, zaklj. 13.41 do 13.42; maj 14.26—14.51, zaklj. 14.26—14.27, R ž: marec 15.20—15.30, zaklj. 15.24—15.26; maj 16.05 do 16.15, zaklj. 16.15—16.18, Koruza: maj 14.13 do 14.24, zaklj. 14.24—14.25.

Javna jedilnica

„ŽEDOM“

na Novem trgu št. 2 — prej Turjaški trg.

Otvoritev 1. januarja 1932

Popolna prehrana. — Svobodna izbira jedil. — Cene nizke. — Domače in primorske kuhinja. — Moderni kuhinjski obrat.

Prijatelj perila

Sidro MERIMA
1932

Visoka tehnična in komercialna Šola v Parizu

zakonito dovoljena.

Inženirske študije. Pripr. odel tudi za dop. predavanja. Diplomski izpiti v francoskem in nemškem jeziku. Podrobna pojasnila: 11, Perceut., Paris. VII-S.F.

Potrli neizmerne žalosti javljamo, da je naša srčno ljubljena soproga, mamica, omica, gospa

Viktorija Kocbek

soproga industrijalca

danes nenadno umrla zadeta od srčne kapi. K večnemu počitku jo bomo spremili v soboto, dne 2. januarja ob 3 uri popoldne v Kranju, kjer jo bomo položili v rodbinsko grobnico. Sveta maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi v Kranju.

V naših srcih bo živela večno — naj ji bo zemlja lahka!

Ljubljana, Kranj, Maribor 30. decembra 1931.

Rodbine:

Kocbekove, ing. Kilerjeva, dr. Jemčeva, Gorčeva.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo vlač. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe isceje

Mesto natakarice
išče pridno in pošteno, pri gostih priljubljeno dekle, vajeno boljnih ljudi, z znanjem nemščine, gre kamorkoli, najrajši z novim letom. Naslov v upr. »Sloven.« pod št. 15.248.

Pouk

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoni. Pišite ponj!

Vaša eksistenca

krojači, šivilje, nešivilje, pletilje! Mnogo obrtnikov je pridobilo eksistenco in renome samo skozi naše, v našem zavodu naučene svetovno znane, preizkušene kroje. Zato ne zamudite obiskati veliki krojni tečaj. Pričetek 4. januarja. Poučujemo že kroje pomladne sezone. Radi denarne krize honorar znižan. - Preskrbitev služb. Oblastveno koncesionirano krojno učilišče, gener. zastopstvo modnih listov, Ljubljana, Mestni trg 5/II.

Službodobe

Krojaškega pomočnika
in vajenca sprejem - Ludvik Slak, krojač, Dobrnič, Dolenjsko.

Hlapca

pridnega in poštenega, sprejem na večje posestvo blizu Ljubljane. Prednost imajo tisti, ki so dosedaj služili na kmetih. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15.241.

Posredovalnica Ogrinc

Miklošičeva c. 28, rabi služkinje, kuharice in natakarice.

Pekovskega vajenca

apreje Gustav Jelenc v Pobrežju pri Mariboru, Nasipna ulica.

Poizvedbe

Zgubil se je
dne 25. t. m. v Škofji Loki bel pes (Seidenpintsch), ki služi na ime Fraci. Komur je kaj znanega o njem, ali da ga je našel, naj blagovoli to sporočiti proti visoki nagradi na R. Thaler, trgovec, Škofja Loka.

Sobo
s pritliklinami oddam takoj. Ribniška ulica št. 4. Novi Udmat.

Opremljena soba
se takoj odda s hrano ali brez. Vevče 91. D. M. v Polju.

Sobo
lepo opremljeno, z električno, parketom in posebnim vvhodom takoj odda A. Tepez, Dvorakova ul. 3/III (nasproti Gospodarske zveze).

Soba
se odda s 1. januarjem. Naslov pove uprava »SL.« pod št. 15.271.

Mesečna soba
posebni vvhod, opremljena za 2 osebi, električna, se takoj odda. Resljeva 30.

Vnajem

Manjši lokal
se odda s 1. januarjem v Kopitarjevi ulici. Vprašati v Slovenski banki.

Posestva

Ugodna prilika za naložitev kapitala

Tovarniški objekt, sestoji iz 8 zidanih poslopij, kompletno urejeni s stroji za izdelovanje upogjnega pohištva, okrog 220 johov gozda, večina za izsekati, žaga, industrijski tir, ležec v središču slovenskega dela bukovih gozdov Jugoslavije se zaradi razmer pod zelo ugodnimi pogoji **TAKOJ PRODA.**

Tozadevne dopise se naj pošiljajo na dr. Alojzij Juvan, Maribor, Aleksandrova cesta 18.

Trajne vrednosti
je nakit iz plemenitih kovin

Švicarske precizijske ure

Schaffhausen
Pribor   Omega
alpaka in   Longines
la kvaliteta   Doxa

F. Čuden, Ljubljana
Prešernova 1

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije
kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6 II nadstr.

Vsakovrstno

Zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, uvelj. Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Smuči
dolžine 2.20 m poceni prodam. Na ogled Nunska ul. 17, pri hišniku.

Ia namočeno polenovko

izbira namiznega sadja, pristni španski Malaga, Cinzano vermouthe na kozarce ter druge delikatese nudi delikatesna in specerijska trgovina - F. R. Kovačič, Miklošičeva cesta 32.

Prodam

dobro ohranjeno črno moško sukno za srednjo postavu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.250.

Šivalni stroj

dobro ohranjen se ceno prodaja. Ogleda se od 8-12 dop. Sredina 12, prtl.

Glasba

Pianino

črn, železna konstrukcija, izborn glas naprodaj za 5.600 Din. Turin, Glince pri Ljubljani, Cesta VII. št. 21.

Obrt

»Javor«
lesna industrija v Logatcu ima svoj lokal za pohištvo tudi v Ljubljani v novi palači Vzajemne zavarovalnice.

V Mariboru

je najugodnejši nakup galanterije, drobnarije, igrač, pletenin itd. pri Drago Rosina, Vetrinjska ulica št. 26.

Tvornica kuvert in p. semskega papirja

»KVERTA«
LJUBLJANA
Korlavska 12, Vojarska pot 1

Plašče
za zdravnike, laborante, brivce itd. topice za natakarje, peke, mesarje, kuharje in sorodne obrti izdeluje po meri najboljši C. J. Hamann, Ljubljana Mestni trg 8

Širite »Slovenca«!

Milinarji!

RE. prosa, sjo do tečme kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24 Veletrgovina žita in moka.

Najfinejše

VINO VERMUT
liter 20 Din priporoča za praznike M. Ravtar, Ljubljana, Stari trg 19.

Garantirano konstrukcijal Din 1300-

Noblesse
JUVAN
KAVČAR

LJUBLJANA - PALAČA VIKTORIJA

TO JE ZNAMKA OBLEKE TISTIŠ DAM IN GOSPODOV, KI SO ZGLEDNO ELEGANTNI OB NEPRETIRANIH IZDATKIH

Fr. Ševčik Ljubljana Zidovska ul. 8. - Orožje, municija, vse lovske potreščine po znažanih cenah. Naivečja izbira. Zahtevatje cenik!

Nogavice

rokavice, volna in bombaž najceneje in v veliki izbiri pri **KARL PRELOG** LJUBLJANA, Zidovska ulica in Stari trg

SMUČARSKÉ CEVLJE in GOJSARJE

ima vedno v zalogi in izdeluje po meri staroznana tvrdka **ZALOKAR**, Mestni trg 19 Popravila se sprejemajo.

Alojz Grebenc

nakup in prodaja vreč Ljubljana Dunajska cesta št. 36

Čitajte in širite »Slovenca«!

Ivan Kacin, Ljubljana

Tabor 6
tvornica harmonijev in pianinov po najmodernejši konstrukciji. Uglasuje in prenovljuje tudi cerkvene orgle in vse imenovane instrumente. Vsako delo zajamčeno. Nizke cene! Na obroke. Društvom popust. Zahtevajte cenik!

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d.d. LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

Premog domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe.

Kovaški premog vseh vrst

Koks (tovarniški, plavžarski in plinski)

Brikete.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva 15/1.

Zima je tu!

ALI STE PREMENJALI OLJE V VAŠEM VOZU?

ZA NAJLAŽJE VZIGANJE MOTORJA, MENJAVANJE BRZIN IN EKO NOMIČNOST. // UPORABLJAJTE POZIMI ORIGINALNO AMERIKANSKO PENSILVANSKO OLJE!

ZA MOTOR: VEEDOL WINTER MEDIUM NO. 2 ALI MEDIUM NO. 3
ZA MENJALNIK IN DIFERENCIJAL: VEEDOL LUBRICANT NO. 90

DOBIVA SE V LJUBLJANI:

J. LOVSE
TAVCARJEVA ULICA 7
TELEFON: 27-28

GAŠAŽA LOJZE
MIKLOŠICEVA CESTA 36
TELEFON: 34-29

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

Pa je prišel iz pretorija Lucius Quinctius. Pozdravili so ga. Mrk je bil in slabe volje.

»Imperator, ali je dal Phoebus prezgodaj zapreči svoje plameneče belce, da si tako čmeren?«

»Z Diana bi se zmenil, da bi zadržala za nočjo mesec nekoliko delj, ko si imel v gostih Venero in njenega sinka Amorja, ki ljubita mesečino!«

»Kako je bilo z barbarskim jabolkom? Človek bi mislil, da je bilo kisló, ako bi sklepal po tvojem obrazu!«

Niso ga zvedrili.

»Ne utegnem, da bi se mudil in odgovarjal na vaše sršče besede. Plen je treba pregledati in urediti. V kvestorij moram, ko ni drugega, ki bi mu zapal, da mi ne zmeša računov in vsega!« je bil kratek in odšel v urad, ki ga je po svoje vodil, odkar so se kolonisti ustalili.

Tribuni so gledali za njim, majali z glavo in ko je izginil, so bili spet glasni.

»Čudno, kako ga je preko noči minila dobra volja!«

»Pa vendar ni lepa ugrabljenka kaka čarodejka, da bi mu urekla?«

»Urekla, urekla in stari panj se je za pravo unel!«

»Tako je, sicer bi nas povabil v pretorij in nadejali bi, kjer smo končali snoči ali točneje ob tretji

straži, pa pokazal bi nam svoj barbarski zaklad, da bi ga tudi mi občudovali. Verujte mi, boji se zanj in ga skriva, zato je bil tako pust!«

»No, če začne puščobo prodajati in se tiščati sam s svojo ptičico, potem bi bilo že boljše, da bi skoraj prišel konzul Aulus Manlius!«

Tako so ugibali in so zabavljali in se jezili tribuni, ki so se uračunili v mislih, kako bodo še praznovali triumfalno slavje; za malo se jim je zdelo, pa so šli, da bi nadatjevali na svojo pest in tako izvabili še Kvinkcija, ako je ostal stari in so ga krivo sodili in obsodili...

Kvinkcija ni bilo, dasi je v taboru znova zasumelo in zahrumelo, ko so videli legionarji zglede, ki so ga dali tribuni, in so menili, da imajo prav tako pravico slaviti zmago, katere Quinctius ne bi dosegel, če ga ne bi silili, naj udari. V kvesturji je sedel poveljnik, pregledoval plen, ga ocenjeval, opredeljeval, zapisoval in računat, računat tako, da ne bi ostal sam praznih rok, ker je vedel, da ni nikogar, ki bi se vrnil siromak v Romo, ako je opravljal v koloniji njegov posel. Z vnemo je bil pri tem delu, ker ga ni zaupal nikomur ne zato kot je rekel tribunom, da ni drugega, ki bi vse prav vodil, marveč ker ni maral nikogar blizu in se je bal, da bi ga utegnili kdo izpodrinuti... Zamaknjen je bil v račune, ki so ga spravili v boljše voljo, nego bi ga mogli spraviti veseli in razigrani tribuni. Da, celo na lepo ugrabljenko je pozabil ob svojih računih, ki so se mu spreminjali v zveneče ase in še v suho zlato...

Phoebus je poganjal svojo kvadrigo, kakor bi rekli tribuni, in že se je bližal hesperidskim vrhovom, da bi se v njih spočili njegovi plameneči belci in se

potem še okopali v oceanu ter zdrveli po skrivnostni poti v one kraje, odkoder se zjutraj sveži vzpenjajo. Tedaj je prišel h Kvinkciju Oso.

»Gospod,« je rekel, »večerja je v pretoriju pripravljena. Vse je tako, kakor si naročil, gospod. Zate in za lepo ugrabljenko, gospod!«

Quinctius je pustil račune.

»Ali me pogreša? Ali me že težko čaka?«

»Nisem je vprašal, gospod. Rimskega jezika sem jo učil, da bi te razumela, če bi ti zmanjkalo naše besede, gospod!«

»Hehehe!... Prav, prav, Oso! Torej sta le mislila name. Upam, da bo nočjo prijaznejša nego snoči. Le pojdi pa jo lepo pozdravi in jo nauči še kako sladko besedo, hehehehe!... Ne bom se mudil dolgo več. Kmalu zgotovim in pridem!«

»Kakor ukazuješ, gospod!« je sprejel Oso naročilo, se poklonil, odšel in bil vesel, da je gospoda tako povlekel, pa je še želel, da bi se toliko časa mudil, da bi ga ne bilo do jutra ali kar najbolje nikoli več v pretorij, dokler je v njem kraljica Ena, ki komaj čaka, kdaj pobegeta. Pa ga je pretkana domislila, s katero se je izognil odgovora, če kraljica pogreša in težko pričakuje gospoda, zaskrbela. — Kaj, ko bi jo vprašal? Povedati ji mora, naj molči, ali pa naj reče, da je vse sproti pozabila. Pohitel je pa sklenil, da ji dvoje, troje besed le pove, da se tako zavaruje pred gospodom in ne zapravi njegove naklonjenosti, dokler jo še potrebuje in utegne z njo kraljici koristiti. Prihital je v pretorij.

»Ave, domina!« je pozdravil resno kraljico, ki ga je začudeno pogledala.

Ni se mogel vzdržati, da bi ostal resen. Zasmjal se je.

Slovenski misijonar o. B. Turk rešen

Ljubljana, 30. dec.

Zadnjih smo poročali, da so kitajski razbojniki ujeli slovenskega misijonarja p. Baptista Turka. Po pravici smo vsi bili v skrbeh za njegovo življenje. Danes pa smo od poučene strani izvedeli sledečo veselo vest:

Oče Baptist Turk, misijonar Frančiškovega reda, ki deluje, kakor znano, na Kitajskem, je bil, kakor poroča Generalna kurija reda v Rimu, rešen iz rok roparjev in se je vrnil v svoj vikariat v Hankov. Vsi prijatelji odličnega slovenskega redovnika kakor tudi reda, se tega iskreno veselimo!

Nova katedrala v Belgradu - katoliški in slovenski problem

Belgrad, 29. decembra.

Najvažnejši problem, katerega prinaša novo leto 1932 katoličanom na našem jugu, je brez vsakega dvoma akcija, katero je započel neustrašeni belgrajski vladika nadškof dr. Rafael Rodič. V prestolnici Jugoslavije se bo zidala katoliška katedrala. S prvimi gradbenimi deli bodo začeli že v teku prihodnjega poletja. Plug je torej zastavljen in cilj je jasno začrtan. Kar misli škof, to misli tudi njegova duhovna družina. Prišel je čas, da se z božjo pomočjo brez nadaljnjega oklevanja pristopi k ureditvi katoliške stolne cerkve v Belgradu.

Da je potrebna, o tem nikogar ni treba več prepričevati, najmanj pa katolike v Jugoslaviji. Po zedinjenju je stanovalo v Belgradu komaj nekoliko stotin katoličanov, ki so se prav lahko stisnili v majhno kapelico bivšega avstrijskega poslanstva. Danes so narasli na ogromno število 40.000 duš, ki bo v najkrajšem času doseglo pol stoletja. Res je, marljivemu prizadevanju očetov Jezusove družbe, očetov frančiškanov in očetov lazaristov se je posrečilo, da so bile v zadnjih letih zgrajene tri cerkve, oziroma štiri, ako vračunamo še francosko cerkev očetov asumpcionistov. Belgrad s tem vsaj za prvo silo dobil svoje dušnopastirske postaje, ki pa kmalu ne bodo zadostovale radi neprestanega dotoka katoliškega prebivalstva in radi obsežnosti mesta samega. Ako sedaj, v dobi vedno novega priseljevanja katoličanov, ne bomo znali zajeti ves ta val v katoliške dušnopastirske organizacije, potem bo treba dolga in dolga desetletja napornega dela, vezanega z velikimi osebnimi in materijalnimi žrtvami in z neprecenljivimi izgubami, da se znova zavaruje teren, katerega smo sedaj brezbrizno zanemarjali. Velika prostrana katoliška cerkev je dušnopastirsko neizogibno potrebna, ako hočemo preprečiti, da se naš katoliški življenjski porazgubi.

V tem pogledu smo mi Slovenci ravno tako zainteresirani, kakor ostali jugoslovanski katoliki. Slovencev samih je okrog 6000 v Belgradu. Sami svoje cerkve ne bomo zmogli. Ako se nam pa ovonja, da bomo v novi stolni cerkvi dobili svoj oltar in možnost, da se bomo zbirali ob določeni uri k slovenski službi božji ter nam bo ob določenem času na razpolago cerkvena dvorana za katoliška prosvetna in cerkvena društva, potem je v našem življenjskem interesu, da krepko podpremo z vsemi svojimi silami akcijo belgrajskega nadškofa, ki rešuje med ostalimi tudi za nas važno vprašanje slovenskega izseljenstva ter nekako urednjuje naš najplemenitejših želja naše

Rafaelove družbe. Naši slovenski starši, ki na žalost radi gospodarskih neprilik ne morejo preprečiti, da bi se njihove hčerke ne izseljevale na jug ter si sle iskati zaslužka ravno v našo prestolnico, bi morali zavriškati od veselja, da se vendar enkrat na tako širokem temelju snuje dušno pastirstvo, ki bo njihove otroke obvarovalo pred propadom v velemestu. Katoliška katedrala v Belgradu je torej tudi naš domač slovenski problem.

Pri tem pa ne smemo pozabiti tudi na to, da smo katoličani na jugu naše države neznatna manjšina. Naši vrhovni pastirji so nešteto krat že naglasili, da prihaja katoliška cerkev na jug samo z namenom, da zbira svoje pripadnike in ne, da zavzame druge. Kot takšna pa mora pokazati tudi na zunaj vso svojo kulturno moč, da bo pri naših bratih in pravoslavju vzbudila spoštovanje, katerega zasluži, svojim drobnim četam pa dala poguma in zaslonbe, da kot manjšina ne utonejo. Katoliška katedrala v Belgradu bi bila neke vrste cerkev-matica za ves naš jug, kar je tudi cerkvenopravno, saj je Belgrad metropolitanski sedež nadškofije, koje jurisdikcija obsega vso bivšo Srbijo in Vojvodino.

Se ena misel se vriva vsakemu katoliku, kadar razmišlja o potrebi velike stolne cerkve v Belgradu. Belgrad je prestolno mesto Jugoslavije, rezidenca vladarske hiše in sedež vseh centralnih vladnih oblasti kakor tudi vseh inozemskih diplomatskih zastopstev. Ravno v prestolnici katoliška cerkev na noben način ne more nastopati kot kakšna revna tujka, ki se skriva v neznanosti, ampak mora pred vsem velikim svetom, ki se tukaj zbira, svedočiti resnično kulturno silo, katero predstavlja v naši državi. Belgrajski nadškofje so v prvi vrsti poklicani, da so poleg svoje prevzvišene nadpastirske dolžnosti tudi veleposlaniki jugoslovanskega episkopata in kot taki tudi jugoslovanskega katolicizma v prestolnici.

Stari a v razvoju katoliške cerkve še vedno veljavni rek pravi, da zadostuje za eno škofijo en škof. Zato morajo spriči odločitve belgrajskega vladike, ki je v težavnih časih prevzel nase težko odgovornost, utihniti vsi dvomi, se morajo umakniti vse kritike in pasti morajo vsi dobronamenjeni nasveti. Dolžnost vseh onih, ki stojijo direktno pod dušnopastirskim vodstvom nadškofa kakor tudi ostalih, za katere je belgrajski nadškof visok cerkveni dostojanstvenik v prestolnici naše domovine, dolžnost vseh katolikov je, da se zvesto strnejo okrog tega pogumnega nadpastirja in da mu pomagajo uredniti njegov veliki načrt, ki je postal tudi naš načrt. Le tako se ustvarjajo velike stvari v zgodovini katoliške cerkve.

Življenje in smrt v šentpeterski fari

Lep napredek v vseh ozirih.

Ljubljana, decembra.

Ob koncu leta je navada, da se primerno spomnimo naših ljudi, kako so kaj živeli, se poročili in umirali v tem letu. Spomnimo se najprej ene največjih slovenskih far, namreč šentpeterske. Ta fara je sicer bila v zgodovini nekoč še večja, vendar je tudi sedaj njen obseg še vedno izredno velik. Saj šteje vsa fara skupaj 28.000 prebivalcev, od katerih živi 17.000 v mestu Ljubljani, 11.000 pa v raznih predmestnih krajih in okoliških vaseh. Ta nekoč skoraj izključno kmetijska fara se je spremenila počasi v pretežno delavsko, le še po vaseh žive kmetje, katerim pa tudi marsikateri sin že hodi delat v mesto. Fara sedaj raste po številu prebivalstva, in sicer zaradi gradbene akcije, ki je tu zelo živahna.

Šentpeterska fara je bogata otrok in izkazuje vsako leto pravo

časno število rojstev.

Letos sta prišla na svet v šentpeterski fari 402 nova faramčka. Punčk je bilo 209 in so za 16 posekale fantke, ki jih je bilo 193. Doma se jih je rodilo 215, v bolnišnici pa 187. Ljubljancem je bilo 186, vasi pa so bile bogatejše na novorojenčkah, ki, čeprav štejejo manj prebivalcev kakor mestni del fare. V šentpeterskih vaseh se je rodilo 216 otrok. Nezakonskih otrok je bilo 27, in sicer doma 12, v bolnišnici 15. Mrtvorojenčki so bili 4. V fari se je rodilo 105 otrok več, kakor pa je umrlo ljudi, čeprav so v tej fari razni dobrodelni zavodi, kakor zavetlišča za onemogle, hiralnica itd.

Kako so se pa

letos poročali

Šentpetersčani? Porok je bilo 185 v domači fari, v drugih farah pa 26, skupno torej 211. Najstarejši par sta bila 59letni ženina in 54letna nevesta. Najmlajšemu ženinu je bilo 18 let, ki je oženil 7 let starejšo nevesto. Drugače pa je bilo v fari 26 prav mladih nevest, rojenih v l. 1914 do 1914. Tragična je bila poroka nekega ženina, ki se je poročil 28. aprila, umrl pa je 26. maja.

Naši ljudje dajo precej na poroko in se je največ parov pripeljalo k poroki z avtomobilom, nekateri tudi s konji, nekateri pa so prišli kar peš.

Umrlo je letos v vsej fari 207 ljudi, in sicer jih je umrlo doma 233, v bolnišnici pa 64 faramov. Iz vasi je bilo 114 mrtvih, iz mesta pa 183. Zelo mnogo je bilo med umrlihi starih ljudi, 124 ljudi je umrlo v starosti od 60 do 95 let. Najstarejša je bila 95letna Marija Vidmar, za njo pa 94letna Justina Bajec.

Nihče so ni letos spomnil, razen g. župnika Petriča, da je letos umrla v mestnem zavetlišču mati pesnika Aleksandrova, 80letna Marijana Murn. Marijana Murn je dolgo časa služila v Marjanišču, nazadnje pa je našla mir na stara leta v zavetlišču. Rodila se je 1850 v Lahovčah v občini Cerklje na Gorenškem. G. župnik, ki jo je poznal že kot dekle, pripoveduje, da je bila v mladih letih lepo, visoko, močno pa tudi srčno dobro dekle. Visoka starost jo je svedca sključila. Vendar pa je bila do zadnjih svojih dni zdrava. Umrla je za arno oslabelostjo.

Med letos umrlihi je bil tudi odlični narodni borec 80letni Aleksander Tomar, sobojevnik kralja Petra pri uporih v Bosni.

Nesrečne smrti je umrlo letos v tej fari 10 ljudi, 5 jih je utonilo, 1 je povozil avtobus, 1 se je obesil, 1 je cirkularka prežalaga vrat, neki otrok se je opeklo do smrti v ognju in neki fant je bil zadavljen. Drugače je bila glavni vzrok smrti sta-

rosna oslabelost. Jetika je pobrala 22 ljudi, kap 16 rak 5, ostale pa druge bolezni.

Šentpeterska fara je letos doživela osem radostnih slovenskosti, ko so drugoverci prestopili v katoliško Cerkev, in sicer iz različnih drugih veroizpovedi. Izstopilo je iz Cerkve 14 oseb. Gotovo je, da bodo oni, ki so vstopili v Cerkev, boljši katoličani, kakor pa so bili drugi prej, preden so iz nje izstopili.

Zakonskih parov je bilo letos ločenih 12. Versko življenje je bilo letos v šentpeterski fari izredno živahno. Misijon je v vsej fari krasno uspel. Posvečena je bila cerkev v hiralnici. Ustanovljene so bile nove kongregacije in Marijini vrteci.

Tudi drugače se je šentpeterska fara lepo razvijala. Pri šentpeterskem mostu je bila končno izvedena regulacija, žal pa sta ostala Škofja ulica in Vrazov trg prav tako neurejena kakor prej. Regulirana je bila Strelška ulica in dohod na Grad, Hradskega vas je dobila kanalizacijo. Na Vilharjevi cesti so pričeli graditi carinarnico. Regulirane in lepo izvedene pa so bile vse dovodne ceste do carinarnice in Bolgarske ulice. Za novo zavetlišče kralja Aleksandra I. je bil položen temeljni kamen. Novo zavetlišče v Mostah pa je skoraj že dograjeno. Salezijanski dom na Kodeljevem je dobil primeren obzidek. Lepo je urejen dohod po cesti iz Kodeljevega v Štepanjo vas.

V župniji so se letos naselili cistercijanci iz Stične. Kupili so Hutov zavod na Poljanah. Promet j colajšal nov most med prisilno delavnico in bolnišnico. Urejeni sta bili dalje Hirska in Jenkova ulica.

V Bizoviku so zgradili nov vodovod in lepo, po predpisih škofijskega ordinarijata urejeno in v ravni ležeče pokopalništvo. V Štepanji vasi so dobili lepo uro na zvoniku. Gradbena akcija je bila predvsem živahna pri Sv. Kristofu, dosti so zidali na Selu, v Mostah, v Štepanji vasi in drugod. Žal pa podjetja niso praznovala praznikov in so delavci delali v svetek in petek. Sicer so pa tudi kmetje kosili tudi na praznike, čeprav dostikrat brez potrebe, kakor se nam je g. župnik bridko pritožil.

V šentpeterski fari je za prosvetno delo precej preskrbljeno in je skoraj v vsaki vasi prosvetno društvo. Za olajšanje revščine skrbita vzorno Vincencijeva in Elizabetina konferenca, ki sta letos obdarovali do 100 otrok. Dobrodelni odbor je letos olajšal mnogo revščine.

Štiri najtemnejše v fari pa so: barake ob Kolinski tovarni, ob mestni klavnici, na Kodeljevem in ruske barake na Masarykovi cesti. Tu je doma skrajna revščina, brezposelnost in vsa zla, ki izvirajo iz tega. Tu se vidi, koliko škoduje splošni beg ljudi z dežele v mesto. Na deželi ljudje vsaj lačni ne bi bili.

Se eno naj bi omenili o šentpeterski fari, namreč, da se pokopalništvo v Štepanji vasi izredno lepo razvija in da se je že več Ljubljancem odločilo, zgraditi si tam svoje grobnice. Sploh Ljubljanci čani umrle svoje dajo radi pokopavati v Štepanji vasi.

In končno še eno: Letos je minilo 25 let, kar župnikuje na tej občirni njivi Gospodovi gosp. Janko Petrič. Jubilej je bil praznovan prav skromno, tako kakor je sploh ljubo g. župniku. Naj bi še nadaljnjih 25 let in naj bi se šentpeterska fara razvijala še dalje tako, kakor se je do sedaj!

.....

Naročajte „Slovenca“!

Radio v Vašo hišo!

V času od 10. decemb. t. l. do 10. januar. 1932

prodajamo:

1. Troelektronski aparat „Reinartz“

s kvalitetnimi elektronskimi, akumulatorjem »Hoppecke« 18 ah z držajem, anodno baterijo »Zmaj« 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskim materijalom

za naplačilo Din 200— ter deset mesečnih obrokov po Din 150—

2. Štirielektronski aparat „Reinartz“

z visokofrekv. stopnjo (elektronka z zamreženo anodo) s kvalitetnimi elektronskimi, akumulatorjem Hoppecke 36 ah z držajem, anodno baterijo »Zmaj« 120 Volt, prvovrstnim zvočnikom ter antenskim materijalom

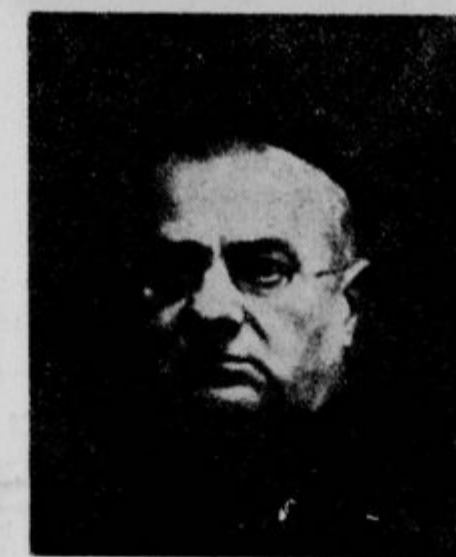
za naplačilo Din 300— ter dvanajst mesečnih obrokov po Din 210—

Radio Ljubljana

Ljubljana, Miklošičeva c. 5

† P. Severin Fabiani O. F. M.

† S. Perpetua Kalinšek Maribor, 30. decembra.

Včeraj se je oglasila božja poslanka smrt v samostanu solških sester, ter odrešila dolgoletnega trpljenja plemenito dušo. Tiho in Bogu vdano je živela in umrla s. Perpetua Kalinšek, doma iz Podgorja, kjer se je rodila 23. junija 1869 ter preživela leta svoje mladosti. Sledeč poklicu božje milosti je vstopila v samostan solških sester, kjer je vse svoje življenje posvetila samozatajevanju. Bila je neprestano bolehnata in je dalje časa prebivala na okrevališču na posestvu reda v Kamnici, vendar pa je bila neumorna v službi do bližnjega, ter je bolezen tudi duševno ni zlomila. Njena največja dobra lastnost je bila skromnost. Pogreb blage pokojnice bo danes ob 14 iz samostana.

Novice iz Ribnice

Božične praznike sem preživel na počitnicah v Ribnici, zato Vam sporočam nekaj novic iz tega kraja. Iz nedeljskega »Slovenca« je bilo razvidno, kako Ribničanje hitijo s tlakovanjem, pa nisem opazil niti najmanjšega pričetka. Pa so bili Ribničanje veseno zadovoljni, ker jim je Bog ravno za praznike tako tlakoval cesto, da je bila epsozna za vsakovratna vozila, za voz, sani, avto in kolesarje. Obenem je debelo zmrznila voda Bistrica, na kateri je bil prvi vrvež mladine. Nekateri so se še po polnočnici drsali na njej. — Zadnje nedelje je bil posvečen »Slovenca« s tedenskimi slikami samo Ribnici. Zanimanje zanj je bilo tako, da je bil v pol ure razprodan v 100 izvodih. Naknadno so morali naročiti še 50 izvodov in 40 samih slik, ki pa so takoj posle in se danes povprajujejo po »Ilustriranem Slovincu«. Zelo posrečeno delo, zlasti karikature so vzbujale med domačini veliko pozornost, zakaj znano je, da Ribničan najraje sam iz sebe brije norce. — Nekaj posebnega je bilo v nedeljo 27. t. m., ko je bila v Ribnici nova sv. maša. Res izredno ob tem času. Ko so stali mlajji že pred svetim večerom pred cerkvijo, so nekateri mislili, da je mežnar postavil božično drevo, kjer se jim bodo o polnoči dobrote in sladkote delile. Njovo mašo je daroval p. Placid Grebenc iz cisterijanskega reda, tukajšnji rojak iz Dol. Lazov, sin dobro znanega in odločnega katoliška Franceta Grebence. Med sv. mašo so tudi pevci in pevke pokazali, da Ribničanje tudi glede glazbe stoje na visokem mestu. — Prva poroka ta predpust je bila 26. t. m. Poročil se je g. Kostrevec Anton iz Vel. Bučne vasi pri Prečni z gđc. Češarek Ano, služkinjo iz Ribnice. Drugače pa je Stefan dan tako mirno potekel, da še nikoli tako, pač znamenje sedanje krize. Le na Brinju je nekdo par stotov polomil, menda je obhajal en dan prej ko drugi ljudje tepežni dan. V ribniškem trgu samem pa se vedno kaj novega zgodi, toda tržani so posebne vrste ljudje, ki vse zanimive stvari navadno zamolčijo, pa rajši ob kakšni fini večerji vse težave in vprašanja časa pozabijo.

Dev. Marija v Polju

Posnemanja vredno. Učiteljica 1. razreda na tukajšnji narodni šoli, gospa Mara Sežunova, je svojim učencem pripravila veselo božične praznike. Obdarovani so bili vsi učenci bodisi z obliko ali obutvijo in jestvinami. Iskreni Bog plačaj učencev in njih staršev ji bodi plačnik. Naj dobi mnogo posnemačev.

MATICNA KNJIGARNA Ljubljana - Kongresni trg MUZIKALIJE VSEH VRST

Kožni sejem

v Ljubljani na velesesju se vrši dne 25. januarja 1932. Zbirajte kože divjadi in jih pošiljajte na naslov „Divja koža“ Ljubljana, velesesjem.

Drzen vlom v Domžalah

Domžale, 29. decembra.

V noči na torek so vdrtli nozmani poklicni svedrovci v trgovino z mešanim blagom g. Jakoba Menarda. Trgovina se nahaja na najbolj prometni točki sredi Domžal. Izrezali so pri roloju precej veliko luknjo, skozi katero so potem prišli in lokal ter nabasali razno manufakturno blago, čokolado, konjak in likerje. Denarja niso odnesli, ker ga v blagajni ni bilo. Koliko znaša škoda, dosedaj, ko poročamo, ni ugotovljeno. Orožništvo pod vodstvom komandirja g. Skoka je ugotovilo dejanski stan in uvedlo takoj obširno zasledovanje in je upanje, da bodo zlikovci kmalu na varnem. To je že drugi vlom v to trgovino.

Požar v Boh. Beli pred sodiščem

Ljubljana, 30. dec.

Posestnici Antoniji Ravnikovi v Bohinjski Beli je 6. novembra zvečer podtaknjen požar v par urah uničil lepo domačijo z vsemi pritiklinami. Goreti je začelo okoli 20.30, ko so že sosedje spali in je ogenj opazila domača hčerka. Nevarnost je bila velika, da požar upepeli tudi druge kmetije. Ravnikova je bila zavarovana za 50.000 Din, a sama ceni škodo na 100.000 Din. Požiga je bil osumljen 45letni berač, bivši hlapec Valentin Kemperle, doma iz Češnjice v solški dolini. Ta se je kritično noč pojavil v Boh. Beli in tudi spal pri sosedu Mihi Ravniku. Bil je aretiran, ker ga je njegov nastop pred izbruhom požara močno obremenjeval. Pred malim senatom se je danes Kemperle zagovarjal zaradi tega požiga. Na predsednikov poziv, naj pove čisto resnico, je dejal:

„Jaz vem za ta ogenj toliko kakor za svojo smrt, ker ne vem, kje me čaka. Jaz sem takrat

spal. Prosil sem prenočišča in dejal prvemu kmetu: Tako kmetijo imate, pa nočete sprejeti reveža pod streho. Tisti večer sem bil ves zmeden, zadržan in zaspan. Cel dan sem vandroval. Priznal je, da ni hotel Ravnikovi dati delavske knjižice in žveplenk.

Priča, oškodovanca Antonija Ravnika: Možu sem rekla, da ne more spati v hiši, naj gre v mirno na skedenj. Ni mu bilo všeč. Kregal se je in dejal: Lepo poslojpe imate! Ko je hčerka zahtevala od njega knjižico in žvepalce, je odšel k sosedu in preklinjal: Naj vse hudič vzame! Okoli 20.30 je začelo goreti v plevniku.

Ostale priče, posestnice hčerka Ivanka Ravnik, Jernej Barja, Miha Ravnik in drugi so opisali, kako se je Kemperle obnašal in da je med požarom spal na skedenju Mihe Ravnika. Znoje po požaru so ga prijeli. Pri njem so dobili žvepalce. Ker ni bilo direktnih dokazov, da bi bil on zažgal, je sodišče Valentina Kemperle opustilo obtožbo požiga.

Kaj pravite?

Radi pogledamo v ta-le kotichek, kjer dopisniki vprašujejo, kaj boste rekli, g. urednik, na to in ono. Četudi nič ne pravite, pa vendarle slušimo, čutimo, ali pa med vrsticami celo beremo Vaš odgovor.

No, kaj pravite na to-le: Grem mimo mikavne izložbe (v Ljubljani), pa mi pade v oči prav čeden kipec, predočujoč Zalostno Mater božjo (Pietà) v obliki pisemskega čbježnika. Ze se okrenem, da ga grem kupit. V istem hipu pa opazim par pedi proč drug kipec — žensko nagoto... »Naki! sem rekel. Zdad pa nikakor ne. Če so trgovci tako brez čuta dostojnosti, naj pa imajo vse skupaj sami. Jaz takih ne podpiram. G. urednik! Ali sem prav ravnal?

Grem po opravih naprej. Okrog slik, ki vabijo v kino, se gnetejo pasanti kljub plundri na ulici. Kaj je bilo? Nagota, golota, nemoralna vaba! Pridem na dom, vzamem v roke zakonik in zasledim čl. 74. o notranji upravi, ki govori: »Državne oblasti notranje uprave morejo (brez ozira na sodno postopanje) prisoditi kazni, predvideno v čl. 78. .... ako se moti morala ali dostojnost, ali ako se dela javno poljuhanje.«

Zdad premissljam, kdo je poleg lastnika takih reklam in takih predstav se soodgovoren pred vestjo in pred Bogom?... Jaz si operem roke, ker sem opozoril; g. urednik! tudi, ker upam, da boste kot javni klicar sprejeli opozorilo v list. Drugi naj pa sami gledajo!

Vidim pa tudi pomembne plakate po ulicah in javnih lokalih. To pa to. Prav primerni oklici, ki vabijo za treznost in opozarjajo, naj se vsi, ki imajo še kaj socialnega čuta, v teh časih stiske in bede, vzdrže nepotrebnih, hrupnih in razkošnih zabav, veselice, plesov, popivanja. Podpisem; saj čujem, da na deželi mnogokje še za sol in petrolej nimajo več.

Kaj pa pravite g. urednik, na to, če trdim, da jih ni malo iz vseh vrst, ki prezirajo vse težke socialne razmere sodržavlanov, vendarle menijo, da mora iti vse po starih koleščkih, in ne morejo prenesti, da bi se odpovedali dvomljivji zabavi, da bi opustili take prireditve vsaj z ozirom na one, ki ob takih prilikah z zobmi škrtajo in kolnejo. Jaz bi rekel: Časi so resni. Nobenih privilegijev — tudi v veseljačenju ne!

Celje

Gledališka družina KPD priredi v nedeljo 3. in v sredo 6. januarja na praznik Sv. treh kraljev ob pol 4 popoldne v Ljudskem domu spevoigro »Snubač« in pa opereto »Ščuka«. Oba komada sta enodejanski, pa polni prijetnega humorja, prav dobrodošlo noveletno razvedrilo. Gledališka družina bo nudila svojim cenjenim obiskovalcem za Novo leto prvo opereto na novem gledališkem odru Ljudskega doma. Vstopnice se dobe v predprodaji pri podružnici »Slovenca«, Cankarjeva ul. št. 4. Cene so običajne.

Obrtno gibanje v preteklem letu. V mesecih november in december je bilo prijavitelj na novo prostih obrti 13, odjavljenih 4, koncesijonirana obrt 1 prijavitelja, rokodelskih prijavitelj 4, industrijska prijavitelja 1. Tekom leta je bilo prostih obrti prijavitelj 49, odjavljenih 17, rokodelskih 25 prijavitelj, odjavljenih 6, koncesijoniranih obrti prijavitelj 7, odjavljene 4, industrijskih obrti prijavitelj 6, odjavljenih 0. Vsega skupaj je bilo prijavitelj 85 obrti, odjavljenih pa 27.

Smrtna kosa. V javni bolnišnici je umrl v sredo 30. t. m. v starosti 6 let posestnikov sin Dornik Jože z Gornje Ložnice pri Slovenski Bistrici. — Isti dan je umrla v Košnici, občina Celje-okolica, v starosti 7 mesecev posestnikova hči Marija Vrečarjeva. — V mestu, Pred grofijo 9, pa je zaspal mirno v Gospodu vpočkjeni poročnik in zasebni uradnik Kolterer Karl v starosti 54 let večeraj 30. t. m. Njegov pogreb bo v petek, na Novoga leta dan ob 4 popoldne na mestnem pokopališču. — Dušam pokojnih večni mir in pokoj, žalujočim preostalam pa naše iskreno sožalje.

Združenje vojnih invalidov ima v sredo 6. januarja svoj občni zbor v mali dvorani Narodnega doma ob 9 dopoldne z običajnim dnevnim redom.

Novo meso

Silvestrov večer priredi v prostorih Prosvetnega doma pevsko društvo »Gorjanci«. Večer bo zelo raznolik in izredno zanimiv. Poleg nastopa zboru, ki bo zaspel več slovenskih narodnih, pa tudi nekaj umetnih, v mešanem in moškem zboru, bomo videli veselo enodejanko »Putifarka«, več komičnih nastopov itd.

Mesto venca na grob pokojne ge. Pepine Jelincičeve je daroval tukajšnji Vincencijevi konferenci lesni trgovec g. Anton Petrič 100 Din, za kar se mu Vincencijeva konferenca na tem mestu toplo zahvaljuje.

Novo jaslice je dobila tukajšnja frančiškanska cerkev. Jaslice, ki niso samo silno okusno opremljene, ampak tudi praktično urejene, so celi cerkvi v okras. Samostanu jih je daroval mg. ph. g. Pino Bergmann, za kar se mu o. frančiškani najtopleje zahvaljujejo.

Ljubljana

Uravnava mestnih cest in ulic v letu 1931

V zvezi z novo tramvajsko progno na Vič se je letos tudi deloma popravil tlak na levi strani Rimske ceste, med tem ko se še ni izvršila potrebna regulacija razširjenega pločnika pred Hrovatinovo hišo na križišču Rimske, Tržaške in Bleiweisove ceste. Ta pločnik bi se moral izvesti v lahno, toda precej širokem loku tako, da bo tvorila ploščad pred to hišo arhitektonsko zadovoljiv zaključek teh treh cest.

Cestna železnica na Vič je tudi povzročila dokončno regulacijo gornjega dela Tržaške ceste po celi dolžini tobačne tovarne do Langusove ulice. Treba bo prihodnje leto le še napraviti pločnike tudi na levi strani, dočim se bo pa moral od tobačne tovarne naprej dvigniti desni banket Tržaške ceste, ki leži sedaj pod nivojem cestišča in sicer do Glinske ceste.

V zvezi z regulacijo Gradaščice se je letos zasulo in razširilo križišče Groharjeve in Dobrolove ulice ter izravnavo za blazino betonskega mostu, ki drži odvod v Riharjevo cesto v Trnovem. V zgornjem delu Groharjeve ceste se pravkar polagajo robniki, prav tako v spodnjem delu Gorupove ulice do križišča z Dobrolovo ulico. Na križišču Tržaške ceste in podaljšane Askercve ulice se je z odpravo nelepe lope in stare lesene ograje dosegla zadovoljiva regulacija tega mestnega dela. Ves prostor bivši Gortanov trg, pa kazi stavba transformatorja. Ondi bi bil prostor za majhen park in spomenik.

Ena izmed onih regulacij, ki je na mah izpremenila in izboljšala mestno sliko, je razširjenje Gledališke ulice med Puharjevo in Gajevo ulico. To razširjenje pomeni velik korak naprej v prometnem in estetskem pogledu. S to vsoprednico se razbremenijo vozovni promet na Gosposvetski in Dunajski cesti, ojači pa na ne preveč prometni Aleksandrovi cesti in Knalljevi ulici. Ko bo podaljšana Subičeva ulica do Zvezde in z njo tudi Gledališka ulica do Subičeve ulice, se bo dal uravnati promet tudi iz Selenburgove ulice čez Subičevo in Gledališko ulico naravnost na Gosposvetsko cesto in bo nastopila nadaljnja razbremenitev Selenburgove ulice in Dunajske ceste.

Razširjenje Gledališke ulice v omenjenem pasu bo pa prišlo do prave veljave prihodnje leto, ko se razširi vanjo držeča Gajeva ulica. Tedaj je pričakovati živahne stavbne akcije na obeh razširjenih ulicah, ob katerih se bodo začele dvigati nove moderne palače.

Kaj bo danes

V stolnici ob poldnevih govor prevzvisenega g. knezoškofa.

Drama, ob 21. uri: »Trije vaški svetniki«. Znižane cene.

Opera, ob pol 21. uri: »Viktorija in njen huzar«. Znižane operne cene.

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva c. 20.

Naša izborna vina

točimo čez ulico na Silvestrovo 2 Din ceneje automatski buffet Daj-Dam Aleksandrova 4. Telefon 2308

V stolnici drevi ob poldnevih pridiga gospoda škofa dr. Gr. Rožnana, nato litanije in zahvalna pesem.

Gledališka predstava v Rokodelskem domu Novega leta dan. Jutri bo v Rokodelskem domu predstava nove ljudske igre »Pri kapelicu, ki jo je spisal p. Kazimir Zakrušek. V igri ima jako značilno vlogo režiser g. Janko Novak. Občinstvo, ki se vedno veseli vsakega nastopa izbornega našega komika, bo s to predstavo gotovo izredno zadovoljno. Predprodaja vsopnice je danes zvečer od 6 do 8 in jutri dopoldne od 10 do 12 v Rokodelskem domu, Komenskega 12. Pričetek predstave je jutri ob pol osmih zvečer.

40 letnico svojega obstoja in dela slavi pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske s koncertom, ki bo v ponedeljek 4. januarja ob 20 v veliki dvorani Unions. Ravnatelj Polič, dirigent zboru, je sestavljal za to priliko obširen vokalni spored z različni mešanimi, moškimi in ženskimi zbori, ki so bili deloma že izvajani na koncertih pevskega zboru.

GOSTILNA »NAPOLEON«

Cenjeno občinstvo opozarjam, da sem prevzela gostilno »Napoleon«, Tržaška cesta 4, Ljubljana. Točim dobra, pristna stajerska vina po zmerni ceni. Mrzla in topla jedila. Postrežba ločna in solidna. Abonentni se sprejemajo. — Se priporoča JUL. VIDMAR.

Obžalovati je le, da se stavbna črta Gledališke ulice med Puharjevo in Gajevo ulico lomi na križiščih v neprijetnih kotih in da se prehod ni izpeljal v lahno loku. Zal da so se tudi na križiščih pridržali pravokotni vogali namesto močno zaokroženih lokov. Na križišču Gledališke in Gajeve ulice se bo namreč razvil v bodočnosti zelo močan promet, ker bo Gajeva ulica hitreje regulirana neg. Dunajska cesta ter bo progna Gajeva ulica—Gledališka ulica—Gosposvetska cesta zlasti za avtomobile in avtobuse bolj pripravna ko Dunajska cesta.

Med manjšimi uravnjavami je treba pohvalno omeniti odpravo starih Marijinih kopeli na Prulah, ki so bile ne le higijenska, ampak tudi prometna spotika. Ko se še napravijo odvod proti sedanji zapornici prijetni nasadi, bodo Prule, ki se od leta do leta lepšajo, še mnogo pridobile.

Letos se je tudi uravnala spodnja Strelška ulica s posrečeno razširitvijo opasnega vogala pri »Ticku« ob križišču ceste »Za gradom«. Obenem se je ulica na levi strani v smeri proti Gruberjevemu prekopu razširila vsled gradbe novih vil, ki so tudi povzročile otvoritev Kumauvske ulice v smeri proti Mišičevi cesti.

Vsled otvoritve cestne železnice v Šiško se je Slomska cesta, ki je bila že lani od Ruske ceste do Frankopanske ulice na levi strani močno razširjena, letos od cerkve sv. Jerneja naprej do mestne mitnice opremila za enkrat še z neasfaltiranimi pločniki. Le škoda, da se pri tej priliki niso odpravile nekatere prometne ovire (leseni plotovi in prodajalna baraka), ki segajo preveč v cesto.

V Rožni dolini, kolikor spada pod mesto, se je razširila z gradbo vil in vrtov Cesta na Rožnik in deloma tudi Večna pot. Njih križišče pa je ostalo neregulirano, tako da povzroča oster kot, v katerem se spajata, se vedno dosti preglatve avtomobilskim vozačem. V tej zvezi naj omenimo tudi še kanalizacijo in razširitev Levčeve in Glinske ulice ter kanalizacijo ob Gradaščici, izvršeno v zvezi z viško kanalizacijo. Mencingerjeva ulica ob regulirani Gradaščici, ki je širina določena na 16 m, se postopoma razširjuje ob gradbi novih hiš in vil, sicer pa je začasno široka le 5 metrov.

Vobče se mora reči, da se je letos mnogo storilo za uravnavo in tlakovanje cest in ulic ter s tem tudi za povzdigo zunanje podobe našega mesta. Konec.

Glasbene Matice, deloma pa se sedaj prvič javno izvajajo. Kar se starejših zborov tiče, lahko trdimo, da so sprejeti v program najbolj znani pa tudi najboljši zbori. Desetletja so bili nekateri na naših najboljših koncertnih programih ter jih je občinstvo sprejemalo vedno z velikim navdušenjem. Na programu je pa tudi nekaj del iz sedanje literature lažjega pa tudi zelo težkega značaja. Želja je, da bi spored podal nekako sliko naše zborovske literature zadnjih tridesetih, štiridesetih let. Zavedamo se, da daleko ne bo popolna, saj jo je absolutno nemogoče podati v okviru enega samega koncerta, tipični predstavniki pa so brez dvoma na programu. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Prosvetno društvo Trnovo sporoča, da vsled sedanje gospodarske krize običajnega Silvestrova večera letos ne priredi. Nadalje sporočamo, da se v nedeljo 3. januarja ponovi božična drama v 3 dejanjih. »Čez deset let« ob 8 zvečer v društvenem domu, Karunova ulica.

Blagajna pošne hranilnice podružnice v Ljubljani bo uradovala radi letnega zaključka dne 31. XII. 1931 za stranke le do 12. ure popoldne.

Klub esperantistov v Ljubljani vabi vse esperantiste k sklopičenemu predavanju, ki se bo vršilo v soboto 2. januarja ob 20 v veliki dvorani Kazine. Predava g. Jos. Scherer iz Los Angelesa.

Brezmestna na vili Kregar, kavarna Viadukt, je meistrska umetnina prof. Franceta Kralja in ne kakor smo večeraj žal pomotoma poročali v članku »Uravnava mestnih cest in ulic v letu 1931«.

Učni promet električne cestne železnice bo na Silvestrov večer podaljšan do 1.30 po polnoči, t. j. od 22 zvečer do 1.30 zjutraj vozovi na vse strani v presledkih po pol ure.

Unionska klet cene znatno znižala! Kupite dobra vina za praznike za dom.

Električna cestna železnica sporoča, da se dobe mesečni vozni listki od 1. januarja dalje pri blagajnah v novi remizi v Zgornji Šiški in v električni podstaciji na Bleiweisovi cesti. Cena mesečnim voznim listkom znaša: do 6 delnih prog za dvakratno vožnjo dnevno po Din 100, do šest delnih prog za štirikratno vožnjo dnevno po Din 120, nad šest delnih prog za dvakratno vožnjo dnevno Din 120, nad šest delnih prog za štirikratno vožnjo dnevno 150 Din. Mesečni vozni listki se izdajajo samo proti izkaznici, ki jo izda upravna električne cestne železnice v novi remizi v Zgornji Šiški proti pristojbini v znesku Din 3. Ta izkaznica velja za dobo enega leta in more lastnik na podlagi izkaznice

Okusna in zdrava je KOLINSKA KAVA

Ptuj

Iz zdravniške službe. Dr. Kühr ordinira zopet za člane OUZI, podružnica Ptuj, ob običajnih urah.

Tedensko službo požarne brambe do 3. januarja 1932 ima tretji vod, druga desetina in sicer vodnik Breznik in desetnik Mahač. Rešilni oddelek kot sofer podnačelnik inž. Celotti in desetnik Kropf ter od moštva Erlač in Strofs.

Tatvina. Orožništvo je aretiralo in oddalo v sodne zapore hlapca Franca Strmšeka, ker je ukradel svojemu gospodarju trgovcu Zorku na Bregu iz zaprite omare znesek 3500 Din. Izdal se je sam, ker je zašel nenadoma popivati po gostilnah in razmetavati denar. Pri aretaciji se je našel pri njem še 1500 Din, ostala dva »jurja« pa je že zabil.

Nočni napad. Miha Jeza, svinjski trgovec iz Apač, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, je bil napaden od neznanega človeka po noči 26. t. m. Neznavec ga je s sekuro udaril po glavi s tako silo, da se je zgrudil. Domači so ga našli na cesti v mlaki krvi nezavestnega, nakar so ga prepehtali v bolnišnico. Poškodba je tako težka, da je malo upanja, da okreva. Orožništvo zasleduje storilca.

Iz policijske kronike. Radi razgrajanja in pretepanja sta bila aretirana 2 fanta iz ptujске okolice. Pri njima so našli 2 nabiti pištoli-repetirki Orožnega lista ne posedujeta. Prijavljenca sta obšla. — Osvald Celi, posestnik iz Podvina, je zgu-bil denarnico, vsebujočo znesek 1300 Din, iz Ptuj-a do Podvina. Pošteni najditelj dobi primerno nagrado.

Trbovlje

Kdaj je bilo prav? Pri proračunski seji je zupan želel, da časopisi stvarno poročajo o občinskem gospodarstvu. Res je to v občo korist, mogoče pa je le, če bodo poročila občinskih funkcionarjev stvarna. Pred par meseci je završalo po Trbovljah, da bo imela občina primanjkljaja do konca leta okoli poldrug milijon. Mi smo to tudi objavili, na sledeči seji finančnega odbora nas je župan popravil, da bo primanjkljaja točno 1.180.000 Din, kar so poročali tudi drugi listi. Sedaj pa je na proračunski seji referent Pavlin povedal, da je prebitek in so ga kot takega vnesli v proračun za l. 1932. Enkrat čezmilijonski primanjkljaj, drugič pa prebitek, to so taki skoki, da jim težko sledimo in bi želeli več pojasnila. Mogoče bi polem tudi mi z županom vred lahko verjeli v kar čarovniške finančne zmoglosti g. Pavlina. Če bi se po-dobno kot s primanjkljajem zgodilo s hrastniško polomijo, da bi iz listih ruševin izkopali zlat zaklad, bi to bilo za naše davkoplačevalce najlepše noveletno voščilo.

Umril je Slapsak Martin, vpočkjen nadpaznik. Pred dvema letoma si je postavil hišo v koloniji »Dom in vrt«, a je le malo časa užival prijetnosti lastnega doma. Naj v miru počiva, preostalam pa naše sožalje!

Poročili so se v božičnih praznikih: Cvibovsek Franc, rudar, z Razpotnik Antonijo; Razpotnik Matej, rudar, z Bevk Pavlo; Šarič Josip, bryski pomočnik, z Reško Furlak; Kramer Ivan, trgovec, z Malgaj Marjeto; Mahkovec Anton, trgovec, z Režim Adelo. — Obilo sreče!

kupili mesečne vozne listke v tej dobi za tekoči mesec pri eni izmed blagajn električne cestne železnice. Brez izkaznice se vozni listki ne izdajajo.

Kulturni obzornik

DR. JOSIP MAL, ZGODOVINA SLOVENSKEGA NARODA.

Zvezek 10. Celje 1931. Družba sv. Mohorja.

Mohorska Zgodovina slovenskega naroda ob-haja letos majhen jubilej — izšel je njen 10. zve-zek, v katerem se nadaljuje opis »dobe politič-ne jerobstva 1813—1848«. Najprej se zaključuje iz lanskega zvezka poglavje o šolstvu, kjer beremo o strokovnih šolah in n. pr. izvemdo, da je bila nekdanja slovita Mahrova trgovska šola v Ljub-ljani ustanovljena že l. 1834. Zelo zanimiva je zgo-dovina ustanovitve stolice za slovenski jezik v Gradcu, ki je postala za stajerske Slovence važna šola književne slovensčine in gotovo ni izpolnila nad graškega gubernija, da bi postala sredstvo za širitev nemškega jezika (p. 425). Sicer so se pa tudi nazori vladajočih jeli polagoma izpreminjati in baš to gubernijsko poročilo je poudarjalo po-trebo, da znajo slovenski vsi oni uradniki, ki pri-dejo v neposreden stik z ljudstvom. Od 1825-26 so morali pouk v slovensčini obiskovati vsi slo-venski bogoslovci graškega semenišča in l. 1834 je cesarski ukaz naložil delžnim predsednikom odgovornost, da znajo z ljudstvom poslušajoči urad-niki tudi res njegov jezik. Enako je ljubljanska stolica slovensčine, kjer je od l. 1817 predaval Fr. Metelko, baš zato obrodila najlepših sadov, ker je postal obisk slovensčine za bogoslovce ob-vezen in »tudi ordinariata v Trstu in Gorici sta sprošla, naj bo za njune bogoslovce studij sloven-sčine obvezen...« Duhovnik je bil tedaj izmed vseh stanov tudi v jezikovnem oziru za delo med ljudstvom najbolj pripraven in »tako se je po vsej

Sloveniji začela širiti enoltejsja, slovniško pravil-nejša in blagolagnajsja slovenska beseda. S knji-gami, propovedjo in s šolo je pronicala vedno globlje in globlje. S tem pa je obenem bila pri-pravljena livada, ki je na njej moglo vzkliti cvet-no bratje za novi roj »Cebelice« (p. 437).

Naslednje poglavje o zdravstvu, zdravnikih in padarjih ter bolezenskih nadlogah pa za večino Mohorjanov posebno zanimivo. Dolgotrajno franco-sko vojno so seveda zrahlele ljudem zdravje, pu-stile dragino in revščino, ki je mali zanikrnosti in vsakovratnih boleznih. Direktna posledice vojen so bile kaze, garjavo in spolne bolezni; kolera, ki je pred 100 leti morila po Srednji Evropi, je našim krajem takrat prizanesla, zato je pa hudo razsajala l. 1836, ko so jo avstrijski vojaki zanesli iz Italije. Po isti poti smo jo dobili kasneje l. 1855 kot dediščino krimske vojne in nato ob vojni l. 1866; ko se je čez 20 let še enkrat oglasila, ji je pa že nova zdravniška znanost uspešno zasta-tila pot. Prav posebna nesreča za najjužnejši del Slovenije je bila zagonetna »skrljevska bolezen«, nekaka gobavost, ki se je pojavila najprej l. 1790 v vasi Skrljevo nad Bakrom v Hrv. Primorju in se razširila k nam v postojnsko in novomeško okrožje. Potuho so ji dajali še naslednji vojni časi in šele po par desetletjih sistematičnega truda se je oblastem posrečilo to kugo zatreti.

Tudi v gospodarstvu so imele francoske voje-ne žalostne posledice. Vedne vojske nastanitve, brezobziren pritisk zemljiške gospodke, težki dav-ki in slabe letine so trle ubogega kmeta, da se je puntal in si želel — pod Francoze nazti. Po uradnih poročilih iz dobe julijске revolucije leta 1830 je živel slovenski kmet v veri in pričakova-nju, da bo prišel francoski policijski minister (Fou-ché je bil zadnji ilirski guverner!) in rešil tlačane graščinske podložnosti. Rajši kot bi se puntal, je pa nastopal naš kmet zakonito pot pritožbe in

šel magari prav do cesarja. Cankarjev hlapec Jer-neja ima nekakšnega prednika v Andreju Dovganu iz Šembij pri Knežaku, ki je zbral prošnje od 25 vasi premskega kantona in z njimi leta 1827 po-romal na Dunaj. Srečno jih je oddal cesarju, nato pa čakal na uspeh in Dunajčanom v živih barvah slikal krajsko revščino. Vsemogočni Seldnitzky je poskrbel, da je dunajska policija (imela je tudi uradnika Slovenca) Dovgana temeljito zasliševala in mu v protokolih ohranila njegovo modrost. Sicer si pa naš kmet od pritožb ni bogvejak obetal, češ »mi smo se večkrat per kresjah pertozili, pa nikol ne zremo, kaj bo na to skleneni; komesarji sicer pridejo, se pa, namest kaj nam pomagat, trahit-rajo per gosposki, vse ostane zopet v starimu in mi znamo od revšine senagat...« (p. 422).

Da pa tudi večji stanovi pri nas niso bili brez hrbljenice, nam dokazuje pritožba anonim-nega »Ilicca«, ki so jo za božič l. 1843 dobili na Dunaj. Po njegovem je Kranjsko od vseh avstrij-skih dežel najnesrečnejša provinca, ki jo hočejo s krivičnimi davki čisto uničiti. »Cesar ne ravna z nami kakor oče s svojimi otroki, marveč kakor trinog s svojimi sužnji.« — »Nihte več ne molj za cesarja, vsi ga marveč kolnejo na dno pekla« (p. 475). Da je poznal in pravilno gledal na bližjo zgodovino, kažejo nadaljnje besede: »Majhni na-rod! morejo mnogo doseči, če so trdno sklenjeni; to nam potrjujejo Španci, Francozi, Grki itd. Zakaj naj bi se dali tako zahirati po enem samem, po-polnoma neomejenem gospodarju? Zakaj bi bili brez ustave? Saj vendar nismo več otroci, da bi morali vedno ječati pod strahovalno sibof« (p. 475). Tudi konkretne in zelo moderne predloge postavl-ja naš »Ilicec« glede štednje v državnem gospo-darstvu: »Huduje se nad čezmernim in nepotrebnim pismenim uradovanjem, nad prevelikim števi-lom vojaštva in stanarjenjem dohodarstvenih in fi-nančnih uradov.« O ljudstvu pa naj si vlada nikar

ne domišljuje, da ne vidi ničesar. Nasprotno, naj-navaednejši človek je spregledal vsevobipjoče kri-vice in ima tudi že nekaj pojma o ljudski suve-reniteti« (p. 476). Razumljivo, da je taka pritožba precej razburila predmračno birokracijo in Sed-nitzky je brž naročil ljubljanski policiji, naj mu izseleji pisca — toda ni ga našla. Poročala je le, da je pisec prečrnogled, ker noče videti novih potreb, ki jih nalaga državni upravi novi čas; kóo je imel prav, se je pa izkazalo že čez pet let — leta 1848.

Mnogo zanimivega bo našel zlasti kmetijski bravec v zadnjih odstavkih o položaju kmeti-kega stanu, o pridelkih in živinoreji. Kljub avstrijski reakciji francosko medvladje ni ostalo čisto brez sledov in moč graščinskih gospod se je bolj in bolj rahljala, kar se jasno kaže pri vprašanju de-setine od krompirja. Naprednejše kmetovanje, zlasti sadjarstvo, so z besedo in zgledom uvalale kmetijske družbe, posamezne graščine in duhov-niki, kot kasnejši indijanski misijonar Pirc, Urban Jarnik na Koroskem in Matija Vrtovec na Vipav-skem. Nadaljevali so z osuševanjem in koloniza-cijo ljubljanskega barja in začeli s pogozdovanjem Krasa. Tudi vinogradništvo in kletarstvo so sku-sali izboljšati, a ko je l. 1829 padla deželna na-klada na tuja vina, se je oglasila prva vinska kriza in že takrat je ljubljanski mestni zdravnik dr. Lipič svetoval, naj bi tretjino vinogradov spre-menili v njive, visoko obdvalčili žganje in — usta-novljali treznostne družbe.

S tem zanimivim predlogom, ki nam doka-zuje, da res ni nič novega pod solncem, se letoš-nja Zgodovina končuje in vsak Mohorjan bo — obžalujoč, da je zopet le pet pol — napeto pričakoval 11. zvezka, kjer bomo gotovo brali že o viharnem letu osemindesetletnem.

Dnevna kronika

Koledar

Cetrtek, 31. decembra: Silvester- papež; Melonija. Dan je danes dolg 8 ur in 24 minut.

Novi grobovi

† V Dekanih pri Kopru so 11. decembra pokopali bogoslovca Alfonza Rondiča iz Loke v koprskem okraju. Preden je nastopil četrti letnik bogoslovja, je moral radi boleznimi izostati. Njegovi sosedki so letos kot novomašniki šli med narod, on pa se je po dolgotrajnem trpljenju vdan v božjo voljo preselel v večnost. Narod bridko občuti izgubo nadarjenega mladeniča.

† V Kranju se je nenadoma preselila v večnost gospa Viktorija Kocbek, soproga industrijalca. Pogreb bo v soboto ob 3 popoldne. Svetila ji večna luč Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

Imenovanje. Od kr. banske uprave v Zagrebu je imenovan za knjižničnega svetnika s specialnim referatom za vrtnarstvo g. inž. Ciril Jeglič iz Ljubljane.

Poroča. Včeraj se je poročila v cerkvi sv. Petra v Ljubljani gdca Minka Ravnikar, hčerka znanega lesnega industrijarca Frana Ravnikarja v Linhartovi ulici 25, z g. Izidorjem Schneiderjem, tovarnarjem iz Münchna. Bilo srečno!

Drzne pustolovščine

Ljubljana, 30. dec.

Pri planinskem polku v Skofji Loki je služil 18 mesecev mladi Milovan Knežević, po poklicu mesar, doma iz Plevlja. Dobil je razne sifke in po končani vojaški službi je začel s svojimi premenitimi spekulacijami. Svoje poslovanje je razširil na Ljubljano, Skofjo Loko in Kamnik. Več uglednih oseb je opeharil za 12.000 Din. Predstavljal se je, da je velik mesar, ki zida moderno mesnico v Stražišču pri Kranju in da bo postal »hiferant za vojsko«. Z nekimi svojimi znancem, mesarskim pomočnikom se je mogočno vozil z avtomobilom. Soferja Antona Ješeta je ocaignjal za 1228 Din, ker mu je ostal dolžan za 332 km vožnje. Premotil je tudi soferja Heufla, ki ga je sredi novembra vozil iz Kamnika v Kranj, nato od tam v Ljubljano. Na mitnici ob Čalovski cesti pa elegantni Milovan Knežević ni imel niti para v žepu in ni mogel plačati mitnine. Soferja je kratko dejal, da naj malo počaka, da se takoj vrne, ker mora še v bližini obiskati svojega poslovnega prijatelja. Sofer pa je kavalirja čakal od popoldne do 7 zvečer. Ni ga bilo. Ko ga je Anton Ješe prišel za vozino, mu je iz Ljubljane pisal, da naj počaka, ker ne more denarja dvigniti pri banki zaradi zapore. Milovan Knežević, ki je vse pustolovščine prostodušno priznal, je bil obojen zaradi gojitve na 8 mesecev strogega zopora.

NOVO LETO — NOVO VINO!

Pristen graščinski JERUZALEMEC grofa Mickelhausen dostavljamo na dom liter po 12 Din. — RIO, Selenburgova ulica, telefon 28-63.

Ostale vesti

— Snega je padlo včeraj po vsem Slovenskem precej na debelo. V Ljubljani je v noči na sredo deževalo. Zjutraj je začelo snežiti in snežilo nepretrgoma ves dan. Zvečer je bilo v Ljubljani že 20 do 25 cm snega. Če bo snežilo tako ves noč do jutra, ga utegne biti danes že pol metra. Tudi od drugih krajev poročajo o velikem snegu. Škoda, da je padel na mokra.

— Svarilo. Vedno se najdejo ljudje, ki stisko ljudstva brezvestno izrabljajo. Tako je tudi neko podjetje pod imenom zadruga, čeprav ni zadruga, začelo razpošiljati nemške prospekte in nemške dopise, v katerih objavlja kredite pod ugodnimi pogoji. Seveda je pa že vnaprej, preden začne kakor razgovore, treba plačati 3 marke kot prijavnino; istotako je treba poslati obvezno izjavo, da je dotičnik pripravljen plačati 30 mark za posredovanje že vnaprej. Zalosnost je le to, da je pri nas ljudstvo res lahkoverno in da tembolj zaupa, čim bolj znajo izkoriščevalci biti nesramni. Zadruga F. Izvoljen je bil tudi aprovizirski odbor, kateri bo določil še zastopnike uradništva in delavstva.

Silvestrovanje v Društvenem domu se bo vršilo drveni ob 8. Spored je zelo pester, zanimiv in zabaven. Vse prijatelje vesele zabave iskreno vabimo.

— Tržaški zdravnik v Zagrebu. Slovenski narodni delavec dr. Just Perlot, ki je več mesecev prebil v zloglasni rimski ječi »Regina coelae«, se je moral izseliti iz Trsta. Kol političnega osumljenca ga je tržaška zdravniška zbornica izključila. Dr. Just Perlot, zdravnik za nrcanje bolezni, se je uselil v Zagrebu in ordinira v Deželni ulici 89.

— Za dijake Kamniškega okrožja: »Vse dijake krščanskega mišljenja vabim na prijateljsko čajanko v ponedeljek, dne 4. januarja ob devetih v društveni dom v Groblju.« — Za kamniško prosvetno okrožje: Martin Osepck, predsednik.

Veseli Slovenci!

Samo mi nimamo dobrega humorističnega lista. Zdad se nam nudi res trden pogoj, da ga prijemno izdajati. Vabimo vse, ki imajo za to zanimanje, da se oglasijo z dobrimi nasveti. Le tako bo mogoč vsestranski uspeh. Oglasite se na upravo pod »Veseli Slovenci«.

— Obini zbor Čebelarke podružnice v Dolnji Lendavi se vrši v nedeljo, dne 24. jan. 1932 ob 14 v osnovni šoli. Na dnevnem redu so zelo važne zadeve, zelo naj ne izostane nobeden. Tudi tisti, ki še niso naši člani, ste nam dobrodošli. Čebelarji! Še nikdar ni bila naša združitev tako potrebna kakor danes.

— Vremensko poročilo iz Kranjske gore dne 30. decembra: Barometer 745, temperatura —2, snežl. 20cm novega drobnega snega na staro podlago 20cm.

— Zavod sv. Marte priporoča dobre kuharice, sobarice, služkinje in za drugo domače delo zmožne moše. Obenem želi srečno novo leto!

— Cirkularka ma odzagalna desno roko. Pretresljiva nesreča se je pripetila predvčeršnjim v vasi Ortenek pri Ribnici. 27. letni Alojzij Levstik, žagar iz Orteneka 1, je žagal na cirkularki les. Po nesreči je prišel preblizu cirkularke, ki mu je v lupi odrezala desno roko v sredi med komolcem in laktjo. Prednostojnim je prišel nesrečnež v bolnišnico.

— Društvo rejcev malih živali za dravsko banovino v Ljubljani ima svoj ustanovni občni zbor v sredo 3. januarja ob pol 10 popoldne v prostori gostilne Novi svet na Gosposveti cesti. Rejci in ljubitelji malih živali vjudno vabljeno! — Prijavitelj odbor

— Dve zlomljeni nogi. Bolnišnica je včeraj sprejela dva ponesrečena. — 17 letni posestnikov sin Jožef Kokalj je predvčeršnjim peljal z očetom drva s hriba. Na klancu je zavrl voz, ki pa se je nagnil in prevrnil. Kokalj je padel pod voz in si zlomil levo nogo. — 63 letna posestnica Ana Dobravec iz Velike Kostivnice 10 v občini Smartno pri Litiji je šla predvčeršnjim iz cerkve domov. Na cesti je padla in si zlomila levo nogo pod kolenom.

— Pri zaprtju, motenju prebave, gorečici, navalu krvi, glavobolu, splošnem slabopočutju vzemi na tešče kozarec naravne »Franz Josef« grenčice. Po izkušnjah na klinikalih za notranje bolezni je »Franz Josef« voda zelo dobrodejno odvajalno sredstvo. »Franz Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Smučarji - sportniki!

Predno se odločite za nakup smučk, palic, vezi in drugih zimsko-sportnih predmetov, zahlevajte brezplačni cenik od tvrdke

IVAN SAVNIK, KRANJIO

Vezi: Seidl otroške Din 70—, velike Din 85—, nemško strome Din 115—, Apina Din 240—, Palice: Lesna otr. Din 35—, velike Din 45—, najfin. Din 55—, bambus otroške Din 45—, velike Din 60—, najfin. Din 85—. Smučarski šali Din 25—, tirolski Din 55—. Pjaza Din 24—. Vojnene kravate Din 13—, nogavice Din 26—, rokavice Din 35—. Sanke otroške Din 85— velike, spredaj zavite Din 135—.

— Gospodnje in gospodarje opozarjamo na t. Majdičev knjigo: Nasveti za hišo in dom. Brez te izvršne knjige naj ne bo nobena slovenska hiša. V njej najde vse nasvete in navodila, ki jih rabiš pri gospodinjstvu, oziroma gospodarstvu v vsakem letnem času. Tako se bavi z gospodinjstvom in hiši, z gospodarstvom na polju, z vinogradništvom, živinorejo, čebelarstvom itd. Nudi veliko receptov za okusna jedila in razpravlja o domačem zdravljenju in negi telesu. Cena vezanemu izvodu Din 30, broš. Din 20. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

TVRDKA SINGER

prekličje in razveljavlj vrednost izgubljenih marke in sicer: od št. 2W 8929 do 8950 po 100 Din; od št. 1V 8724 do 8750 po 30 Din; od št. 1A 8838 do 8850 po 10 Din; od št. M 3553 do 3600 po 5 Din. Proti zopetni uporabi se bo sodniško postopalo.

Škofia Loka

Davčna komisija je bila izvoljena na zadnji občinski seji. Dva člana sta ostala prejšnja, to sta g. L. Planina in g. A. Savnik. G. Hafner J. se je svojemu mestu v komisiji odpovedal ter je bil na njegovo mesto izvoljen kot član g. M. Zierl. Namestnik so: g. M. Hafner, A. Kašman in Baydaz F. Izvoljen je bil tudi aprovizirski odbor, kateri bo določil še zastopnike uradništva in delavstva.

Silvestrovanje v Društvenem domu se bo vršilo drveni ob 8. Spored je zelo pester, zanimiv in zabaven. Vse prijatelje vesele zabave iskreno vabimo.

Iz raznih krajev

Sv. Križ na Murskem polju. Gospod urednik, malokdaj dobite od naše prelepe »Prekličje« kaj novic, pa ne smete misliti, da spimo zrnako spanje. Naše prosvetno društvo pridno deluje in je preteklo nedeljo vprizorilo lepo igrjo s tamburanjem in petjem. — Ustanovili smo tudi »Katoliško akcijo«. V odbor so izvoljeni sami agilni, krščanski možje in fantje. Za božične praznike so dobili štirje ugledni posestniki naše fare pohvalne dekrete za svoje uspešno delovanje na gospodarskem in prosvetnem polju.

Središče ob Dravi. Kdor se ni videl ali pa se želi videti krasno igrjo »Mlinarjev Janez«, naj jo pride za novega leta zvečer ob pol 7 v društveni dom pogledat. Ogromna množica občinstva, ki je preteklo nedeljo napolnilo dvorano do zadnjega kotička, je pričla, kako je igra lepa in zanimiva.

Braslovče. Pevsko društvo Braslovče priredi skupno s Prosvetnim društvom na Silvestrovo ob 19 kot nadaljevanje »Legionarjev« igrjo »Rokovnjači«. Ponavljajo jo na novega leta dan ob pol 6 v Društvenem domu. Oglejte si to lepo narodno igrjo, ki ne bo nič manj ugajala kakor »Legionarji«.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Cetrtek, 31. decembra, ob 21. uri: TRIJE VASKI SVETNIKI. Znižane cene.

Petek, 1. januarja ob 15: CVRCEK ZA PEČJO. Izven. Znižane cene. — Ob 20: ARSENE LUPIN. Izven. Znižane cene.

Sobota, 2. januarja: PRITLICE IN PRVO NADSTROPJE. Red D.

OPERA

Začetek ob 20

Cetrtek, 31. decembra, ob pol 21. uri: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Znižane operne cene. Izven.

Petek, 1. januarja ob 15: GROFICA MARICA. Izven. Znižane cene. Ob 20: CARMEN. Izven. Znižane cene.

Sobota, 2. januarja: KNEZ IGOR. Red A.

Maribor

Seja mariborskega okr. načelstva

Otežkočeno delo radi polanjkjanja sredstev. — Težave s sestavo novega proračuna.

Maribor, 30. dec.

Danes dopoldne se je vršila v sejni dvorani okrajnega načelstva na Koroški cesti 6 redna seja mariborskega okrajnega sveta pod predsedstvom načelnika dr. Juvana. Vsa debata in razpravljanje se je vrlo okrog obšutne gospodarske krize, ki je globoko posegla v delovanje odbora ter ga zavrla v normalnem delu. V svojem poročilu je načelnik omenil smrt odličnega člana načelstva, pokojnega Srečka Robiča iz Limbuša. Poročil je nato o težavah, s katerimi se mora načelstvo boriti radi pomanjkanja sredstev, kar skoro onemogoča resno poslovanje, tako da se mora vse delo omejiti le na najnujnejše. Cestni odbor nima skoraj nobenih sredstev, dolga je pa na zapadlih dolgovih skoraj 1 milijon Din. Istočako zapade s 1. januarjem plačilo obresti, ki jih ima pri teh v iznosu pol milijona Din. Nasproti temu zmanjšajo terjatve odbora v neplačanih deladah še 1,5 milijonov Din in ravno tako dolguje tudi banovina na svojem prispevku še 1 milijon Din.

Vzdrževanje cest v okraju je resno ogroženo in ravno tako tudi gradbeni program za prihodnje leto. Skupščina je pri razpravi o kategorizaciji cest soglasno sklenila, da se morajo še vse nevrščene okrajne ceste prevzeti v banovinsko upravo ter se ne sme teh z veliko žrtvijo zgrajenih cest prepustiti občinam, ki jih ne morejo vzdrževati. Prošnje številnih občin so bile odklonjene radi pomanjkanja denarja. Program zgraditve novih cest za prihodnje leto vsebuje le najnujnejša gradbena dela, in sicer predvsem na cestah, ki so bile že pred leti odobrene od bivšega okrajnega zastopa. Razprava o smericah za sestavo novega proračuna za l. 1932 je pokazala, da je nemogoče sestaviti rešen proračun na podlagi navodil finančnega ministrstva in banske uprave, ker se je pokazalo, da bi zahtevalo samo normalno vzdrževanje 349 km dolgega omrežja okrajnih cest 5 milijonov Din. Razen tega pa pridelo še druge obveznosti in anuitetni dolgovi, tako da bi stroški za najnujnejše znašali 8 milijonov Din, decim bi prinesle doklade v dosedanji meri le 4 milijone Din. Cestni odbor je napravil sklep, da naprosi bansko upravo, da revizira svoje stališče, ker je pod sedanjimi pogoji nemogoče sestaviti proračuna. Vzdrževanje cest a kulukom je pa nezogelo ter v praksi nikakor ne desega svojega namena. Končno se je sklenilo da se vrši proračunska seja skupščine v drugi polovici meseca januarja 1932.

— Sneg... Nebo je uslišalo smučarje, siple nam sneg s polnimi rokami. Med veselje pa se meša jeza številnih telefonskih naročnikov radi pretrganih zvez. Tudi naše uredništvo je bilo včeraj med temi prizadetimi ter so radi lega izostale nekateri vesti. V nekaterih delih mesta je odpovala tudi elektrika, ker so snežne mase pretrgale dovodne žice. Bilo je radi tega na »akih mestih prav opasno za pasante radi vsestih električnih žic, dokler ni električno podjetje prekinilo toka. Avtomobilski snežni plugi mestne občine so pa imeli vse dan obilo posla, da so sproti čistili mestne ulice. S snegom so se morali težko boriti vlaki na progah, ki so prihajali v Maribor z večjimi zamudami.

— Ukinitve avtobusnega prometa radi snega. Mestni avtobusni promet nas obvešča, da je bil včeraj prišeljen ustaviti avtobusni promet na vseh podeželskih progah radi zasneženih cest.

— Otvaritev ogrevalnice. Danes otvori mestna občina ogrevalnico v Razlagovi ulici 14. Ogrevalnica bo odotila na strošneine svak dan od 8 do 18. V času od 8 do 9 in od 17 do 18 se bo proti tozadevnim izkaznicam nudila brezplačno obleka in kruh.

— Drevi na svidenje na Silvestrovem večeru v Zadržno-gospodarski banki, kjer nastopijo »Mariborec, omladinska godba in Ljudski oder.

— Božičnica Karel omladine. Katoliška omladina priredi na dan Novega leta ob 5 popoldne v Omladinskem domu božičnico. Na sporedu so: igra »Trije kralji«, petje, deklamacije, govor in godba. Po licitaciji božičnega drevesca je družabni večer s čajanko.

— Sprejem strank na konskripcijskem uradu. Prejeli smo: Redi uradne poprave volilnih imenikov se bodo v konskripcijskem uradu mestnega načelstva sprejemale stranke le v njihjih primerih vsak delavnik od 11. do 12. ure.

ZNIZANJE CEN V JAVNI KUHINJI V MARIBORU

Z novim letom se znižajo cene v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6 kakor sledi: A-hrana, čez teden goveje meso in v nedeljo pečenka, celodnevno le 8.50 Din. B-hrana, trikrat tedensko pečenka, ostale dni govedina z dvema prikuhama ter dvakrat tedensko tudi močnata, celodnevno le 12.50 Din. C-hrana, trikrat tedensko pečenka, ostale dni govedina, vsak dan močnata, ob nedeljah tudi kurčina. Prvovrstna hrana za vse sloje stane dnevno le 14 Din. — Pridite in poskusite!

— Poročili so se v zadnjem času v Mariboru: Brudič Maks, trgovec in Subernik Zofija, prodajalka, Meljska cesta 7. — Maver Herman, knjigovodja in Rodica Marija, hči železnitarja iz Cirukove. — Spindler Alfred, mizarški pomočnik, Novavas in Mesarič Pavlina, tkalka, Magdalenska ul. 43. — Florjančič Leopold, trg. pomočnik, Pobrežje, Vrazova ul. 26. in Šajt Ana, delavka. — Hrešak Anton, kroj. pomočnik, Pobrežje, Zekovska c. 32 in Friedl Roza, pletilja, Pobrežje. — Novak Anton, strugar dr. žel. Tezno in Kolšek Neža, Ruška c. 27. — Brodnjak Henrik, kovač d. ž. Sp. Radvanje 52 in Jež Marija, hči posestnika.

— Predavanje o zakonih in uredbah o davku na poslovni promet se vrši dne 8. januarja zvečer v Gambrovini dvorani. Predava bivši finančni svetnik G. Mozetič.

— Občni zbor sadjarjev, vinogradnikov in vrtnarjev, včlanjenih v podružnici Maribor, se vrši dne 6. januarja ob 9 popoldne v Vinarski šoli. Po zborovanju strokovno predavanje g. ravnatelja Priola.

— Nenadna smrt na cesti. V torek zvečer so naši pasanti v Elmspieterjevi ulici ležati v cestnem jarku negibno žensko postavo. Ko so jo hoteli dvigniti, so s strahom opazili, da je že m. tva. Polklicana komisija je ugotovila, da je neznanca žena umrla na cesti, zadeta od srčne kapi. Pogrebni zavod jo je prepeljal na Pobrežje v mitvašnico, kjer je v truplu prepoznala njeno sorodnica, da je neznanca neka Marija Zorko iz Vurberga pri Ptuj. Prišla je v Maribor na obisk k sorodnikom,

pa jo je malo pred njihovim stanovanjem zadela na cesti nenadna smrt.

— Nesreča zagrebškega vsučiliskega profesorja na Pohorju. Pri staujanju se je ponesrečil zagrebški vsučel profesor dr. Franc Smetanka. Poškodovan si je desno koleno, valod česar so ga morali prepeljati v bolnišnico.

— Ponorjevalci — izpuščeni. O mnini ponorjevalski aferi iz okolice Maribora smo svojočasno že obširno poročali. Te dni so bili izpuščeni na svobodo štirje obtoženci, ki so se nahajali v preiskovalnem zaporu mariborskega okrajnega sodišča. Izpuščeni so bili železniški nastavljenec Jernej Berdnik iz Poljčan, agronom Franc Pihler iz Maribora, posestnik Leopold Ferlic iz Hotinje vasi in oskrbnik Viljem Babič iz Počehove in sicer proti zaobljubi. Državno pravdnilstvo je že zaključilo preiskavo proti vsem obtožencem ter bo tozadevna razprava pred senatom kmalu razpisana.

— Pomotoma je segla po steklenici z lizolom v Mlinski ulici 5 Ana Wohlstuben ter izpila precejno količino nevarne tekočine. Na obupne klice ponesrečene so prihiteli domači, ki so pozvali stražnika, da je alarmiral rešilni oddelak. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so ji z izpranjem želodca rešili življenje.

— V odrganem dvigalu. Težja nesreča se je pripetila včeraj v tovarni testenin in ulinu tvrdke Franz v Melju. V višini tretjega nadstropja se je odrgalo dvigalo v katerem se je nahajal delavec Anton Safarič iz Maribora. Po 2. nadnem stajaju so odpovaldele v dvigalu rešilne naprave in zgrmelo je z delavcem vred v pritličje, kjer se je ustavilo. K sreči pa se je katastrofa končala le z lažnimi poškodbami prizadetega delavca. Dobil je le lažje notranje kontuzije ter si natri desno nogo. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnišnico.

— Radio aparate in sestavne dele, zvočnik, žarnice, drobni material, po nizkih cenah dobite v zadrugi Radio-Maribor, Miklošičeva 2.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 31. decembra: Zaprtje. Petek, 1. januarja ob 15: ZEMLJA SMEHLJAJA. OB 20: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Sobota, 2. januarja: KRALJ NA BETAJNOVI. Znižane cene. Zadržje.

Cerkovni vestnik

Nočni castivci presv. Srca Jezusovega molijo v noči od 31. decembra na 1. januarja pričeni 4 0. uro v stolnici iz knjige »Večna molitve 22. uro: Za praznik rojstva Gosposlovega. Može in mladostni brez razlike stanu vjudno vabljeno!

Sport

Smučarski tečaj za otroke do 12 let.

SK. Hiričarji priredi od 3. do 10. januarja 1932 v svojem Smučarskem domu v Planici pri Ratačah smučarski tečaj za otroke do 12 let. Pred in po tečaju se bo vršil zdravniški pregled otrok. Program vežbanja in izrabe ostalih prostih ur je sestavljen s sodelovanjem Šolske poliklinike in Higijskega zavoda. Vsi udeleženci bodo pod nadzorstvom zaščitnih ester in bodo popolnoma ločeni od ostalih gostov v domu. Imeli bodo posebno hrano, petkrat dnevno in zanjajo stroški z vso preskrbo in instrukcijo Din 350 za osebo.

Prijave je masloviti naz. Janez Bilene, cetrlnik Smučarskega doma SK. Hiričarje, Ratače-Planica.

Smučarji: Bleke vas vabijo!

Ne zamudite ugodne prilike in pridite. Telefonsko vremensko poročilo z Blek zelo ugodno. Tečaj se bo vršil od 1. do vatelega 3. januarja 1932. Najugodnejši dohod: s Pečnikarjevim avtobusom skozi Velike Lašče naravnost v Novo vas in sicer ob nedeljah in praznikih ob 8 popoldne, ob delavnikih pa ob 15 popoldne (sred gostilne »Pri Čencvarju« poleg Delenjskega mosta. Dohod preko Raketa: Ob 7.35 z jutranjim vlakom na Raket, odhod ob 9.25 z avtobusom do Bloške Polce, nato 45 minut pelj v Novo vas. Družba, ki bi šelela polegiti se s sankami z avtobusa z Bloške Polce v Novo vas, naj brozjavi z Raketa preitorju Lavriču v Novo vas. Za stanovanja in vse drugo je dobro preskrbljeno.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Cetrtek, 31. decembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Cas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Ing. Ferdo Lupša: Problem naših trgovskih stikov z Zapano Indijo. — 19.00 Strauss: Cigan baron (prenos z Dunaja). — 22.00 Zabavno živje. — 22.30 Imitiranje jazz-instrumentov. — 23.00 Prenos silvestrovanja iz uni-onske dvorane.

Petek, 1. januarja: 9.30 Prenos cerkvene glasbe — 10.00 P. dr. R. Tominec: Novoletne misli — 10.30 Ing. Lupša Ferdo: Problem tujih interesov na Kitajskem — 11.00 Salonski kvintet — 12.00 Cas, poročila, plošče — 15.15 Deliška ura: Blažena samota (gdč. A. Lebar) — 15.45 Delavska godba »Zarje« — 16.30 Ing. F. Lupša: Moji doživlji z divjimi Semangi na Malajskem polotoku — 17.00 Dr. Scherer, hon. konzul iz južne Amerike: Moji vtisi s svetlovnega potovanja (predava nemško) — 20.00 Cajkovskijev večer (prenos iz Prage) — 22.00 Cas in poročila — 22.15 Salonski kvintet.

Drugi programi

Petek, 1. januarja: Belgrad: 12.05 Radio orkester — 17.30 Radio orkester — 20.00 Prenos iz Prage. — Zagreb: 11.30 Plošče — 17.00 Radio orkester — 20.00 Simfonični koncert češke filharmonije. — Budapešt: 12.40 Opoldanski koncert — 18.00 Ciganska glasba — 19.30 Odlomki iz operet — 21.15 Sonate za violino in pianino, Ciganska glasba. — Dunaj: 12.10 Opoldanski koncert — 20.25 Pred premijero novih zvočnih filmov — 21.15 Jacques Offenbachov koncert. — Rim: 13.00 Laska glasba — 21.00 Pestra glasba. — Milan, Torino: 12.00 Pestra glasba — 20.45 Komedija — 21.20 Komorna glasba. — Langenberg: 20.00 »Carobna piščal«: Nočni koncert — Stuttgart: 12.10 Promenadni koncert — 14.00 Klavirska glasba — 19.30 Komorna glasba 20.00 Nemski humoristi — 20.30 Novoletni koncert 22.50 Plesna glasba. — London: 20.45 Orkestralni koncert — 23.35 Plesna glasba. — Berlin: 19.00 Zabavna glasba — 20.00 »Tannhäuser«, opera; Plesna glasba. — Barcelona: 13.30 Radio skatlet 17.30 Operni prenos (plošče) — 21.00 Plošče. — Praga: 20.00 Koncert češke Filharmonije. — Toulouse: 20.30 Večerni koncert — 23.30 Operni orkester. — Trst: 13.00 Pestra glasba — 17.45 Pestra glasba — 21.15 Pestra glasba.

Suha in debela leta

Zanimivo opažanje v pretečenem letu je bilo to, da se je po štirih do šestih tednih zgodilo n. pr. v Berlinu približno isto, kar se je preje zgodilo na Dunaju. Zato se je že pričelo govoriti o nekem paralelnem razvoju na političnem in gospodarskem polju. S skoraj matematično natančnostjo se je moglo vselej že vnaprej ugotoviti dogodke v bančnih krogih in na borzi. Zanimivo pa je dalje tudi to, da je po kratkem presledku vsled dogodkov na kontinentu bilo prizadeto angleško gospodarstvo in končno so ti valovi nesigurnosti prešli v Holandijo, Belgijo in Francijo.

Na tem našem svetu se vse ponavlja. Le 50 let nazaj v zgodovino se moramo ozreti in opazili bomo slične dogodke, ki jih preživljamo tudi danes. Vojna med Nemčijo in Francijo l. 1870/71 je končala s porazom Francije, ki je morala plačati 4.2 milijarde zlatih mark (približno 65 milijard dinarjev) vojne odškodnine Nemčiji. V Nemčiji so velik del te vojne odškodnine porabili za pokritje in izplačilo starih vojnih dolgov. Radi tega so na denarnem trgu postale velike vsote denarja proste in so jih pričeli kapitalisti nalagati v industrijo in trgovino.

V teku treh let je bilo ustanovljenih 958 delniških družb z delniškim kapitalom 3800 milijonov mark. Nenadoma pa je na Dunaju,

ki se je v tej dobi neverjetno razvijal, l. 1873 nastopila kriza. Samo 8. maja 1873. je doživelo popoln polom 78 dunajskih denarnih in gospodarskih družb. Kriza je čez par tednov segla v Nemčijo. Na berlinski borzi so strahovito padli tečajji in s tem v zvezi so se pojavili polomi bančnih in trgovskih podjetij. Od 465 pruskih železaren jih je propadlo 235. Prisilni konkurzi so se podesetorili.

Kmalu je kriza prešla iz Nemčije v druge dežele. V Angliji se je kriza pričela najprej v volneni industriji in v kratkem v železni. Istočasno je nastopila v Zedinjenih državah gospodarska kriza, kakor je dotlej še niso poznali.

Ko je kriza ponehala, so mogli n. pr. v Nemčiji ugotoviti, da so tečajji po l. 1870. ustanovljenih pridobitnih družb padli od 111 na 35 odstotkov, da sta bili torej izgubljeni dve tretjini vrednosti. Dividend, ki so l. 1872 znašale povprečno 11 odstotkov, v l. 1875. pri večini družb sploh niso mogli izplačevati.

Ta svetovna gospodarska kriza po francosko-nemški vojni je trajala približno pet let, nakar je l. 1878 pričelo zopet napredovanje na vseh poljih.

Če upoštevamo, da je sedanja kriza pričela l. 1927, imamo l. 1932 lahko že malo upanja in nade.

K najnovejšim nemirom v severno-zahodni Indiji. V Angliji so vesti o novih nemirih v zahodni Indiji vzbudile mnogo pozornosti in se več skrbi. Gandija iz Evrope. Na levi zgoraj: Pandit Javahar Lal Nehru, predsednik vseindijskega kongresa, ki so ga angleške oblasti zaprle. Slika: vhod angleških in indijskih čet v mesto Pešavar, ki je središče krvavih nemirov.

Katoliki v angleškem parlamentu

V Londonu so te dni izdali uradni seznam 756 članov gosposke zbornice. Med njimi je 43 zavednih katolikov. Med 615 poslanci spodnje zbornice je 24 katolikov in sicer 18 konservativcev, 4 v delavski stranki in 2 sta irska neodvisna poslanca. Omembe vredno je dejstvo, da vseh sto let, odkar je katolikom dovoljena izvolitev, ni bilo niti enega katoliškega poslanca, ki bi pripadal liberalni stranki. — Vsak od katoliških poslancev v sedanjem parlamentu zastopa približno 100.000 katolikov. 300.000 angleških židov pa ima v parlamentu 20 poslancev!

Nemški školi za mir

Nemška katoliška zveza je izdala za božič posebno spomenico, v kateri se vsi ljudje dobre volje pozivajo na pozitivno delo za ohranitev miru na svetu. To spomenico so podpisali tudi vsi nemški škofje.

Važna spreobrnitev

Bivši rektor pravoslavnega semenišča v Krzemilnicah Peter Talinski, na Poljskem zelo znana osebnost, je pravoslavnemu metropolitu Demjsu pismeno sporočil, da izstopa iz pravoslavne cerkve, da bi mogel stopiti v katoliško. Da bi se bolj poglobil v nauke katoliške cerkve, bo Peter Tabinski odšel za leto dni v Rim. Nato se vrne v svojo domovino, kjer bo deloval na združenje in zedinjenje obeh cerkva.

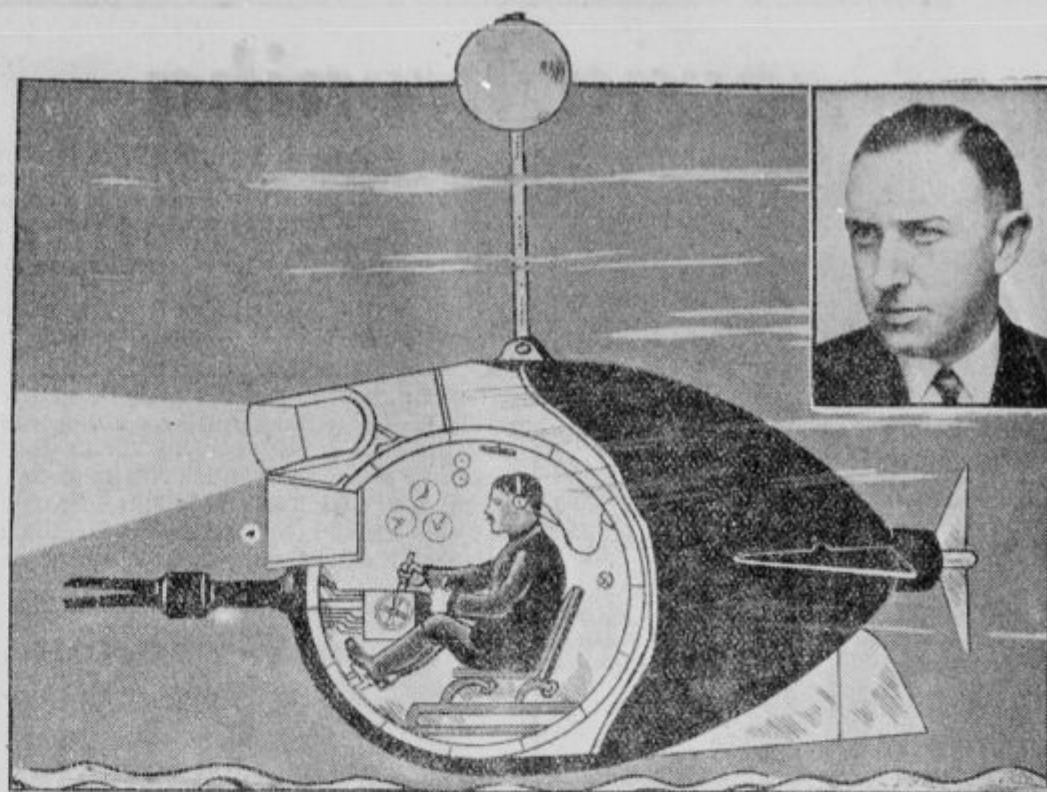
Koki Kirota, japonski veleposlanik v Moskvi, na katerega naj bi se izvršil atentat. Kakor smo v »Slovencu« že poročali, je načrt za atentat baje skoval član češkega poslanstva v Moskvi. Po moskovskih poročilih je bil ta atentat zato organiziran, da bi prišlo med sovjeti in Japonsko do konflikta in morda celo do vojne.

Zasluge za ohranitev miru

Stalni odbor za razdelitev Nobelovih nagrad v Oslu je odlikoval dne 10. decembra dve osebi za največje dosežene uspehe v korist svetovnega miru. Letos sta bila oba odlikovanca iz Amerike in sicer sta bila odlikovana: predsednica Mednarodne ženske lige za mirovno gibanje ga. Jane Addams in rektor Kolumbijske univerze g. Nicholas Murray Butler. Leta 1860. rojena ga. Addamsova je znana javna delavka in sociološka pisateljica. Od leta 1889. biva v Chicagu, kjer je ustanovila in vodi stanovanjsko kolonijo Hull-House za samostojne ženske. Mestna uprava ji je razen tega poverila delokrog prometnega in pa cestnega nadzornika. Spisala je več strokovnih del: Demokracija in socialna etika, Novi mirovni ideali, Mir in kruh v letih svetovne vojne, Dvajset let dela v Hull-Housu i. dr. — Drugi odlikovanec, leta 1862. rojeni Nicholas Murray Butler je dobro poznan v Evropi. Po študiju na domači Kolumbijski univerzi se je učil še v Parizu in Berlinu. Spisal je veliko pedagoških in filozofskih del. V teku 30 let je vodil znani ameriški strokovni časopis »Pedagoški pregled«. Uživa pa tudi mednarodno ugled na področju mednarodnega prava. Ponovno se je udeležil mirovnih posvetovanj in vodil obnovitev po Nemcih med svetovno vojno porušene Lovanjske univerze. Od l. 1885 je profesor in od l. 1901 rektor Kolumbijske univerze. Odlikovan je z vsemi štirimi križi francoske častne legije in je član Francoskega inštituta. Od l. 1925 je tudi predsednik Carnegijeve ustanove za podeljevanje študijskih podpor mladim znanstvenikom. — Gospa Addams je zdaj težko bolna in je prejela obvestilo o Nobelovi nagradi v baltimorski bolnici, kjer čaka na operacijo.

Pariška občina in brezposelni

Pariški magistrat, ki mora skrbeti za 55 tisoč brezposelnih (med njimi je skoro 5000. t. j. približno 9% tujcev), je daroval za božič 8 milijonov frankov za podpore in 1½ milijona frankov za nabavo živil in premoga. Otroci brezposelnih bodo dobivali obed in večerjo v šolskih kuhinjah. A vse to nikakor ne zadostuje, in pariški trgovci so magistratu prostovoljno priskočili na pomoč. Ozirali so se pred vsem na brezposelne družine z otroci, ker imajo samej prehrano v raznih dobrotelnih zavodih. — Posamezniki so prispevali živila, avtomobile za prevoz blaga ali prodajalne in prodajalce za razdelitev podpor. Na svetli večer so se prikazali v petih pariških okrajih veliki napisi: Brezplačna razdelitev mesa, zelenjave in sadja za oženjene brezposelne. — Dolge vrste podpore potrebnih zakonskih očetov so se postavile pred trgovinami. Dobili so po 3 kg govedine za juho, zeljnato glavo, 5 kg jabol in hrušk in 1 kg sira. Število na ta način obdarovanih oženjenih delavcev znaša do 3000.

Podmornica, s katero se bo lahko doseglo morsk globino 3000 metrov. Iznajditelj Hans Philipps iz Kölna (desno zgoraj) je izročil javnosti načrte za zgraditev podmornice, s katero se bo lahko prišlo do 3000 metrov globoko pod morsk gladino. Izum je velike važnosti in so se že ponudili ljudje, ki bodo zgraditev te podmornice finansirali.

Komunistični pastor

Protestantski duhovnik Eckert v Manheimu je novembra meseca postal član komunistične stranke, to objavil v dnevnem tisku in se odpeljal v Rusijo. Zastavil je na ta način svojim sovražnikom načelno vprašanje, ali sme krščanski dušni pastir biti pristav protiverškega gibanja? Eckert je odpotoval v inozemstvo brez dovoljenja cerkvene oblasti. Zato je takoj izročil konzistorij v Karlsruhe njegovo župnijo drugemu duhovniku in odredil preiskavo. A za nemške razmere je značilno, da je izzvala ta odredba protest »Nemške zveze socialističnih bogoslovcev« in »Zveze verskih socialistov«, kjer je bil Eckert predsednik. Obe organizaciji sta izjavili, da je komunizem zasebna zadeva, radi katere nima cerkev pravice preganjati duhovnika! Osrednji odbor nemške komunistične stranke je pohitel izka-

zati še več hinavstva, ker je izjavil v posebnem, od poslanca Schnelerja podpisanem pismu na »Zvezo socialističnih bogoslovcev« dobesedno sledeče: »Sprejeli smo Eckerta med naše člane, ne da bi mu stavili kake pogoje v zvezi z njegovim verskim prepričanjem in duhovniškimi dolžnostmi. Vztrajamo pri našem svetovnem nazoru, ne da bi ga komu vsiljevali.« (!) Cerkvena sodnija je naposled sklenila, da bo obravnavala zadevo po Eckertovem povratku v svrhu osebnega zaslišanja. To se je zgodilo dne 21. decembra. Sodniki so priznali, da je kršil Eckert službeno dolžnost in mu odvzeli župnijo. Sklenili so dalje, da ne sme biti duhovnik član politične stranke, ki oznanja ateizem. Sporocili so Eckertu, da ga ne smatrajo več za člana protestantske cerkve.

Svetovni tisk

Nemčija je na svetu prva država po številu dnevnikov, ki znaša 3353. Na drugem mestu so Zedinjene države s 1942 dnevnik, na tretjem pa Francija s 1500. Na Angleškem imajo samo 255 dnevnikov in se novi sploh ne morejo uveljaviti pri občinstvu. Po razširjenosti dnevnega tiska je na prvem mestu Švica (506 dnevnikov), kjer pride po en dnevnik na vsakih 8000 prebivalcev. Danska z 272 dnevnikov je na drugem mestu (po en dnevnik na 13.000 prebivalcev), Nemčija je šele na tretjem mestu (po en dnevnik na 18.700 oseb) in Zedinjene države na četrtem (po en dnevnik na 61.000 oseb). Kljub vsemu prizadevanju zavistnih Američanov je londonski dnevnik »Daily Mail« še vedno največji na svetu. Tiskajo ga dnevno dva milijona izvodov. Velike dnevnike imajo v Rusiji, o čemer smo približne podatke priobčili nedavno.

Borba proti alkoholu

Pred božičnimi prazniki so oblasti v New Yorku priredile številne racije, da bi onemogočile prodajo alkoholnih pijač med prazniki. V raznih tajnih klubih so zaplenili likerjev v vrednosti nad 5 milijonov dinarjev in piva in drugih pijač za približno 55 milijonov dinarjev. Zaprlji so več sto oseb, ki so se bavile s tihotapljenjem alkoholnih pijač.

»V vašem medaljončku imate gotovo kak dragocen spomin?«
»Da, lase svojega soproga.«
»Saj je vaš mož vendar še živ?«
»Da, ampak las nima več.«

On: »Krompir je kuhan samo na pol.«
Ona: »Potem jej samo ono polovico, ki je kuhana.«

Dr. Wu, bivši kitajski poslanik v Washingtonu, bo imenovan za zunanjega ministra nankingske vlade. Nanj stavijo velike nade v vedno bolj ostrem sporu med Japoanci in Kitajci.

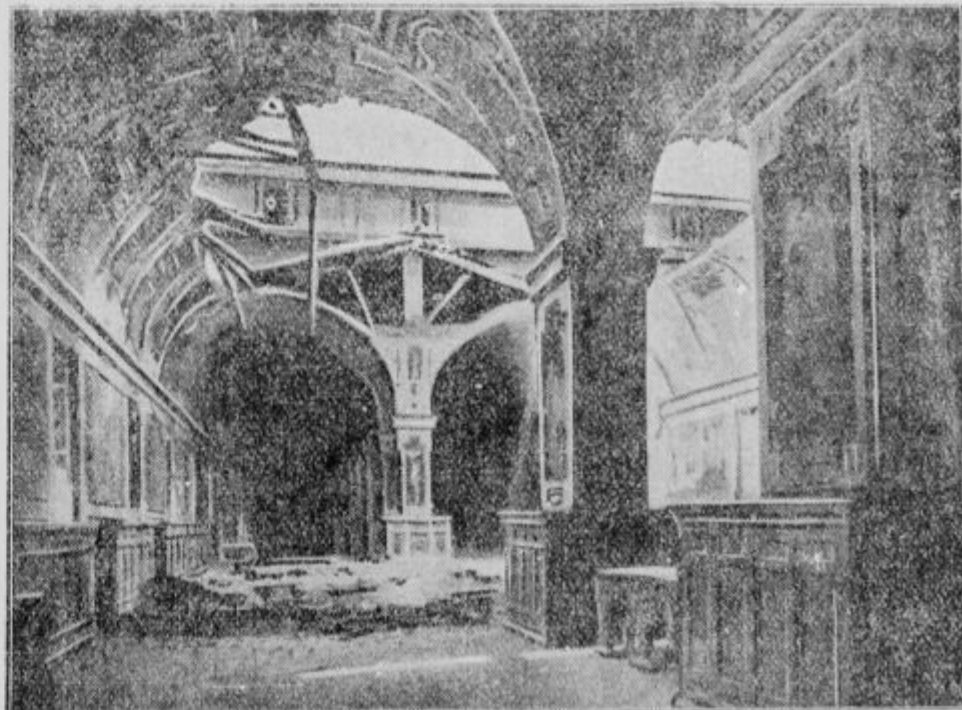
»V vašem romanu je vse preveč oseb, ki so popolnoma odveč,« je kritiziral založnik.
»Kaj ni v življenju ravno tako?« je odgovoril pisatelj.

Stari znanec sodišča: »Gospod sodnik, veste, ta razprava bo nekaj jubilej za mene. Pridem petdeset let pred sodišče in zato bi rad, da bi bila malo bolj slovesna. Ali ne bi mogel dobiti za govornika?«

Sodnik: »Cemu, vaša zahteva je jasna kot beli dan. Prijeli so vas na licu mesta in tudi sami priznavate tatvino. Kaj naj bi pač mogli povedati in kako naj vas zgovorja odvetnik?«

Potepuh: »Saj ravno na to sem tudi jaz zelo radoveden!«

Oprostite, vi sedite na mojem klobuku.«
»Ah! Kaj sameravate morda že oditi?«

Pogled v porušene prostore vaticanske knjižnice. O tej nesreči, ki pomeni za učeni svet velike izgube, smo poročali pred dnevi obsirno v »Slovencu«